ΣΟΣΙΑΛΙΣΜΟΣ
ΑΠΟ ΤΑ ΚΑΤΩ

Σεπτέμβρης - Οκτώβρης 2017 Νο124 Τιμή: 4€

Φθινόπωρο αντίστασης

- Στη μνημονιακή επίθεση της «τρίτης αξιολόγησης»
- Στη νεοναζιστική απειλή

100 χρόνια από την Οκτωβριανή Επανάσταση

- Κουρδιστάν • Η απελευθέρωση των γυναικών • Γερμανικές εκλογές

Βοστώνη

Βερολίνο

Βαρκελώνη

Ένας απαραίτητος σταθμός

Το αντιρατσιστικό και αντιφασιστικό κίνημα στην Ελλάδα δεν είναι μόνο του.
Μετά το Σάρλοτσβιλ, η αντίσταση στους νεοναζί απλώνεται στις ΗΠΑ. Στην Ευρώπη, μάχες ενάντια στην ισλαμοφοβία και τον αποκλεισμό των προσφύγων ανοίγονται από τη Βαρκελώνη ως το Βερολίνο.
Τον Οκτώβρη, ύστερα από τις κινητοποιήσεις για να κλείσουν τα “Γραφεία” της Χρυσής Αυγής στην επέτειο της δολοφονίας του Παύλου Φύσσα, η ΚΕΕΡΦΑ οργανώνει την ετήσια πανελλαδική συνέλευσή της σε συνδυασμό με διεθνή συνάντηση για το συντονισμό της δράσης από τη Μεσόγειο μέχρι την Καλιφόρνια.
Να είμαστε όλοι εκεί!

ΤΕΥΧΟΣ 124

Σεπτέμβρης – Οκτώβρης 2017

Ο **Σοσιαλισμός από τα Κάτω** είναι το δίμηνο περιοδικό του **Σοσιαλιστικού Εργατικού Κόμματος**
Ιδιοκτήτης: Εκδόσεις Μαρξιστικό Βιβλιοπωλείο, Υπεύθυνη σύνταξης: Μαρία Στύλλου
Σύνταξη: Κώστας Βλασόπουλος, Αργυρή Ερωτοκρίτου, Θανάσης Καμπαγιάννης, Σωτήρης Κοντογιάννης, Νίκος Λούντος, Λέανδρος Μπόλαρης, Κώστας Σαρρής, Εξώφυλλο: Γιάννης Κούβαρης, Παντελής Γαβριηλίδης,
Υπεύθυνη διακίνησης: Ελεάννα Τσώλη, 210 5247140, Κεντρική διάθεση, σελιδοποίηση: Μαρξιστικό Βιβλιοπωλείο, Φειδίου 14, Τηλ. 210 5247584, Περιοδικό «Σοσιαλισμός από τα Κάτω», Τ.Θ. 8161-102 10, Αθήνα, ISSN: 2241-7176
Για επικοινωνία: sosialismosapotakato@gmail.com www.socialismfrombelow.gr

Το φθινόπωρο του ΣΥΡΙΖΑ

Δέκα χρόνια συμπλήρωσε η πιο μεγάλη κρίση του καπιταλισμού. Κι όμως ο Αλέξης Τσίπρας επιμένει ότι η διέξοδος βρίσκεται στην προσαρμογή στη νέα «κανονικότητα». Ο Πάνος Γκαργκάνας αναζητάει απαντήσεις από τα αριστερά.

Το φθινόπωρο παραδοσιακά ανοίγει πολιτικά με τη Διεθνή Έκθεση Θεσσαλονίκης, την ομιλία του πρωθυπουργού και τις παρουσίες των πολιτικών αρχηγών που ακολουθούν. Φέτος ο Αλέξης Τσίπρας έχει προσαρμοστεί τόσο πολύ στο παραδοσιακό μοντέλο, ώστε έχει κάνει το ανέβασμά του στη ΔΕΘ κεντρικό στοιχείο της κυβερνητικής προσπάθειας: ανεβαίνει προκαταρκτικά για να συναντήσει τους «εκπροσώπους των παραγωγικών τάξεων», συνδυάζει την ομιλία του στη ΔΕΘ με την επίσκεψη του Γάλλου προέδρου Μακρόν και ελπίζει με τέτοια κλασικά τεχνάσματα του παλιού πολιτικού κόσμου να στείλει το μήνυμα ενός περάσματος προς την «κανονικότητα»: η έξοδος από τα μνημόνια πλησιάζει, η ανάπτυξη έρχεται, ο ΣΥΡΙΖΑ θα φροντίσει να την κάνει δίκαιη, βαδίζουμε προς μια άνοιξη...

Η πραγματικότητα, όμως, δείχνει το αντίθετο- έναν ΣΥΡΙΖΑ που βουλιάζει στην γκρίζα κανονικότητα μιας κρίσης που δεν λέει να τελειώσει και τον σέρνει όλο και πιο δεξιά, σε σύγκρουση με τον κόσμο που συνεχίζει να παλεύει ενάντια όχι μόνο στις μνημονιακές επιθέσεις αλλά και στην άνοδο της ρατσιστικής και φασιστικής απειλής διεθνώς. Δέκα χρόνια μετά το ξέσπασμα της μεγαλύτερης οικονομικής κρίσης, ο κόσμος αναγκάζεται να παλεύει σε όλα τα μέτωπα, από την μια άκρη ως την άλλη. Η λεγόμενη «κανονικότητα» περιλαμβάνει από τις βαρβαρότητες της τρίτης αξιολόγησης από την Τρόικα εδώ μέχρι νεκρούς στον αγώνα κατά των νεοναζί στην Αμερική του Τραμπ.

Η ανάγκη για μια Αριστερά που δεν συμβιβάζεται με όλα αυτά αλλά συγκρούεται και αναζητά εναλλακτική διέξοδο γίνεται όλο και πιο

πιεστική.

Δέκα χρόνια κρίση

Ήταν καλοκαίρι του 2007 όταν άρχισαν να σκάνε οι φούσκες στο αμερικάνικο τραπεζικό σύστημα σηματοδοτώντας την αφετηρία της κρίσης που απλώθηκε σε όλο τον πλανήτη. Η επέτειος δεν τιμήθηκε πουθενά με αυτοπεποίθηση και αισιοδοξία ότι όλα αυτά είναι πίσω μας. Αλλού υπήρχε αμήχανη σιωπή και αλλού απολογισμοί γεμάτοι ανησυχίες για την πορεία. Καμιά κυβέρνηση, καμιά κεντρική τράπεζα, κανένα επιτελείο δεν ήταν και δεν είναι σε θέση να δώσει μια ξεκάθαρη απάντηση στο ερώτημα: Γιατί ύστερα από τόσα χρόνια, τόσες «διασώσεις» και τόση «ποσοτική χαλάρωση» η παγκόσμια οικονομία δεν μπορεί να πιάσει ικανοποιητικούς ρυθμούς ανάκαμψης και τα ρίσκα μιας νέας υποτροπής είναι τόσο ανεβασμένα;

Η διαπίστωση ότι οι ρυθμοί της οικονομίας είναι απογοητευτικοί δεν έρχεται μόνο από τους μαρξιστές οικονομολόγους και τον κόσμο που υποφέρει από την ατέλειωτη λιτότητα. Έρχεται από τα πιο επίσημα επιτελεία. Το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο, ύστερα από μια σειρά αποτυχημένες προβλέψεις ότι η ανάκαμψη επίκειται, αναγκάστηκε να προχωρήσει σε αυτοκριτικές και να διαπιστώσει ότι υπάρχει πρόβλημα. Μόλις τώρα, ύστερα από τόσα χρόνια, σημειώνεται ως πρόοδος το γεγονός ότι έχουν ταυτόχρονα θετικό πρόσημο η Αμερική, η Ευρωπαϊκή Ένωση και η Ιαπωνία! Αλλά ακόμη και έτσι, το συμπέρασμα είναι ότι *«η προβλεπόμενη ανάπτυξη για την παγκόσμια οικονομία παραμένει σε επίπεδα χαμηλότερα από τον μέσο όρο της περιόδου πριν από την κρίση».*[1]

Όσο για τα ρίσκα ότι ακόμη και αυτή η υποτονική ανάκαμψη κινδυνεύει να υπονομευτεί από φαινόμενα κερδοσκοπίας αντίστοιχα με του 2007, η σχετική συζήτηση είναι αρκετά διαδεδομένη. Σύμφωνα με ρεπορτάζ του Μπάμπη Μιχάλη στην Εφημερίδα των Συντακτών:

«Αναπόφευκτη θεωρούν οι νομπελίστες οικονομολόγοι μια νέα διεθνή οικονομική κρίση καθώς η παγκόσμια οικονομία «έχει εθιστεί» για τα καλά στο φτηνό χρήμα των κεντρικών τραπεζών και δείχνει αδύναμη να σταθεί μόνη στα πόδια της. Τα σοφότερα μυαλά της παγκόσμιας οικονομίας -οι οικονομολόγοι που έχουν κερδίσει το Βραβείο Νόμπελ- συναντιούνται αυτήν την εβδομάδα στο Λίνταου της νότιας Γερμανίας, στην έκτη τακτική τους σύνοδο. Η γερμανική εφημερίδα Welt ζήτησε χθες από 18 από αυτούς να διατυπώσουν τις εκτιμήσεις τους για την τρέχουσα οικονομική κατάσταση στον κόσμο. Και αυτοί έκρουσαν τον κώδωνα του κινδύνου».[2]

Το γεγονός ότι η σχέση Χρέους-ΑΕΠ επιδεινώνεται σε παγκόσμιο επίπεδο είχε επισημανθεί από έκθεση του γνωστού Ινστιτούτου McKinsey ήδη από το 2015.[3] Στη φετινή του έκθεση το Ινστιτούτο ασχολείται με την διεθνή κίνηση κεφαλαίων ανάμεσα στις διάφορες χώρες και διαπιστώνει ότι ο όγκος της βρίσκεται σε επίπεδα 65% χαμηλότερα από το μάξιμουμ που είχε φτάσει το 2007 στο απώγειο της κερδοσκοπίας. Η έκθεση θεωρεί παρήγορο το γεγονός ότι το μερίδιο των επενδύσεων σε αυτές τις ροές κεφαλαίων είναι αυξημένο έστω και αν ο συνολικός όγκος των επενδύσεων παραμένει κάτω από τα επίπεδα πριν από την κρίση. Ο σχολιασμός της έκθεσης από τους Φαϊνάνσιαλ Τάιμς, όμως, επισημαίνει ότι μεγάλο μέρος των «επενδύσεων» αυτών είναι στην πραγματικότητα μεταφορές κεφαλαίων σε «φορολογικούς παραδείσους»: *«Αν νομίζετε ότι επενδύσεις από το εξωτερικό σπεύδουν στο Λουξεμβούργο για να χτίσουν εργοστάσια, τότε κάνετε λάθος, τονίζει ο κ. Όμπστφελτ (πρόκειται για τον επικεφαλής οικονομολόγο του ΔΝΤ). Μεγάλο μέρος αυτών των κεφαλαίων αντιπροσωπεύει μετακινήσεις κερδών για λόγους φορολογικούς και αυτό εμφανίζεται στο ισοζύγιο ως εισροή επενδύσεων».*[4]

Ύστερα, λοιπόν, από τόσα χρόνια και τόσες «ενέσεις ρευστότητας», η διεθνής οικονομική κατάσταση παραμένει αρρωστημένη, το φθηνό χρήμα γίνεται τζόγος, οι επενδύσεις υστερούν, οι ανισότητες μεγαλώνουν. Και οι συνταγές από τα αστικά επιτελεία εξακολουθούν να χαρακτηρίζονται από αυτό που έλεγαν οι παλιοί: «απορία ψάλτου, βηξ».

Από αφορμή την επέτειο των δέκα χρόνων από την έναρξη της κρίσης, ο Μάικλ Ρόμπερτς θυμίζει στο μπλογκ του τη σύγχυση που είχε επικρατήσει στα μυαλά τους τότε. *«Το 2002 ο τότε διοικητής της κεντρικής τράπεζας των ΗΠΑ Άλαν Γκρίνσπαν δήλωνε ότι τα νέα χρηματοπιστωτικά προϊόντα έχουν εξασφαλίσει τη διασπορά των ρίσκων και γι' αυτό τα όποια σοκ θα απορροφηθούν ευκολότερα. Αλλά το 2008 μπροστά στο Κογκρέσο κατέθετε ότι 'βρίσκομαι σε κατάσταση σοκ' και ότι αυτά που πίστευε επί σαράντα χρόνια τελικά φάνηκαν ότι δεν δουλεύουν. Το ΔΝΤ ακόμα και τον Οκτώβρη του 2007 διαπίστωνε ότι 'στις αναπτυγμένες οικονομίες οι οικονομικές υφέσεις έχουν ουσιαστικά εξαφανιστεί κατά τη μεταπολεμική περίοδο'. Αλλά ο επερχόμενος τότε επικεφαλής οικονομολόγος του ΔΝΤ Ολιβιέ Μπλανσάρντ δήλωνε μετά από λίγο ότι 'η χρηματοπιστωτική κρίση προκαλεί μια εν δυνάμει υπαρξιακή κρίση για τα μακροοικονομικά'».*[5]

Οι διάδοχοι όλων εκείνων στις ηγεσίες των οικονομικών θεσμών, οι διάφοροι Ντράγκι ή Γιέλεν και τα τσικό τους στις άλλες χώρες και την Ελλάδα, δεν βρίσκονται σήμερα σε καλύτερη θέση. Μοιάζουν με διαχειριστές που βαδίζουν μέσα στην ομίχλη της κρίσης και δεν μπορούν να δουν, όπως οι προκάτοχοί τους, τον επόμενο τοίχο που θα βρεθεί μπροστά τους.

Έγραφε η Χριστίνα Κοψίνη στην Καθημερινή το 2008 για *«αυτούς που κάθε τόσο επιβράβευε η Σουηδική Ακαδημία για τα πολυσύνθετα*

μαθηματικά μοντέλα που βρήκαν εφαρμογή στις αγορές...

Πώς να τα βάλεις με τα Νόμπελ που παρήλαυναν τα τελευταία χρόνια επιβραβεύοντας το άπειρο στις κερδοσκοπικές κινήσεις;

Αλήθεια, πού είναι τώρα αυτά τα μαθηματικά μυαλά να μας πουν γιατί δεν λειτούργησαν τα συστήματα συναγερμού στα μοντέλα διάχυσης επιχειρηματικών κινδύνων; Γιατί δεν άναψε το φωτάκι κινδύνου; Γιατί δεν προέβλεψαν το άνω ή το κάτω φράγμα των αγορών όταν μοντελοποίησαν το short selling, όταν κατασκεύαζαν το ολοκλήρωμα του δανεισμού τίτλων margin;

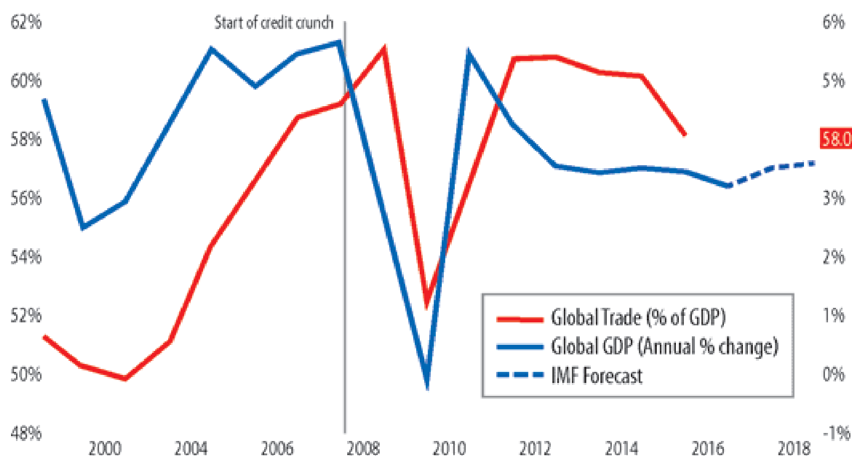
Αλήθεια πού είναι οι καθηγητές του Οικονομικού Πανεπιστημίου; Πού είναι τα μυαλά του Οικονομικού Πανεπιστημίου Πειραιά που τόσο πολύ συνδέθηκαν με τις αγορές, τα τραπεζοοικονομικά και τα διεθνή προγράμματα;

Ας μιλήσει λοιπόν η ελληνική διανόηση των οικονομικών πανεπιστημίων και ας μας πει ποιο είναι το περιεχόμενο της κρίσης, ποια η έκταση της και ποια η έξοδος από αυτήν.»[6]

Και τώρα η Καθημερινή έχει το θράσος να ισχυρίζεται ότι αν ο Κυριάκος Μητσοτάκης αντικαταστήσει τον Αλέξη Τσίπρα τα πράγματα θα δουλέψουν....

Το κόστος της προσαρμογής

Η Νέα Δημοκρατία, ελπίζοντας ότι έχουμε ξεχάσει όλα αυτά κάτω από το βάρος της αρνητικής εμπειρίας από τους συμβιβασμούς του Αλέξη Τσίπρα, υποστηρίζει ότι χάθηκε χρόνος με τους «πειραματισμούς του πρώτου εξάμηνου του 2015», με τις μπλόφες του Βαρουφάκη και την καθυστέρηση στην αποδοχή των φρικαλέων μέτρων της δεύτερης αξιολόγησης, και ότι όλα αυτά έχουν κόστος που θα εξαφανιστεί αν η ίδια έρθει στην κυβέρνηση. Η αλήθεια βρίσκεται στην ακριβώς αντίθετη κατεύθυνση: κόστος δεν έχει η αντίσταση αλλά η προσαρμογή στις μνημονιακές απαιτήσεις.

Η πορεία του παγκόσμιου ΑΕΠ και του διεθνούς εμπορίου είναι απογοητευτική.

Το πιο πρόσφατο παράδειγμα που επιβεβαιώνει αυτή την αλήθεια είναι η λεγόμενη «έξοδος στις αγορές» που έγινε στα τέλη Ιούλη. Το τι ακριβώς έγινε το περιέγραψε με ακρίβεια ο Κώστας Λαπαβίτσας σε άρθρο του στην Εφημερίδα των Συντακτών στις 29-30 Ιουλίου:

«Τα δεδομένα του ομολόγου, όπως τουλάχιστον έγιναν γνωστά, έχουν ως εξής. Η Ελλάδα άντλησε 3 δισ. ευρώ, με συνολικές προσφορές αγοράς πάνω από 6,5 δισ. και απόδοση για τους αγοραστές 4,625%. Από τα 3 δισ. που αντλήθηκαν, περίπου τα 1,6 δισ. ήταν σε ανταλλαγή ομολόγων που είχαν εκδοθεί από την κυβέρνηση Σαμαρά το 2014 με ημερομηνία λήξης το 2019. Τα υπόλοιπα 1,4 δισ. ήταν «νέο χρήμα».

Σημασία έχει και το ποιος αγόρασε τα ομόλογα. Από τα 1,6 δισ. που ανταλλάχθηκαν, περίπου τα τρία τέταρτα προήλθαν από την Εθνική, την Alpha και την Eurobank. Τα υπόλοιπα ήταν στην κατοχή διαφόρων διεθνών φαντ και ασφαλιστικών εταιρειών. Από τα 1,4 δισ. του «νέου χρήματος», άνω του 80% προήλθε από διάφορα φαντ, τα οποία στη μεγάλη πλειονότητά τους ήταν αμερικανικά και βρετανικά (44% και 26% των αγοραστών, αντιστοίχως).

Οι περιβόητες αγορές ομολόγων διαφέρουν πολύ από τις αγορές της καθημερινής ζωής. Πρόκειται για έναν σχετικά στενό κύκλο ανθρώπων που συνήθως γνωρίζονται μεταξύ τους και έχουν άμεση επαφή με τους πολιτικούς και τους ισχυρούς του χρήματος. Αυτοί «προετοιμάζουν» την έκδοση ομολόγων με συνεχείς επαφές και διαβουλεύσεις.

Η επιτυχία της νέας έκδοσης απαιτούσε καταρχήν προετοιμασία για την ανταλλαγή των ομολόγων Σαμαρά που βρίσκονταν στην κατοχή των ελληνικών τραπεζών. Δεν θα πρέπει να έχουν παράπονο οι τράπεζες. Τα ομόλογά τους ανταλλάχθηκαν στην τιμή των 102,6 ευρώ για κάθε 100, δηλαδή έλαβαν ένα δώρο 2,6% στο ποσόν που διέθεσαν.

Αν προσθέσουμε και τη μεγαλύτερη διάρκεια ζωής (5 έτη, ενώ για τα ομόλογα που επιστράφηκαν απέμεναν μόνο 2 έτη μέχρι το 2019), το κέρδος για τους ισολογισμούς των τραπεζών ήταν τελείως άκοπο και καθόλου αμελητέο. Ευγενικός χορηγός ο ελληνικός λαός, με επικεφαλής την κυβέρνηση ΣΥΡΙΖΑ, που πονάει όταν εφαρμόζει τα μνημόνια».[7]

Έχουμε και λέμε, λοιπόν: μετά από τρία ολόκληρα χρόνια (άνοιξη 2014-καλοκαίρι 2017) με τραγικές μνημονιακές θυσίες, η κυβέρνηση ΣΥΡΙΖΑ-ΑΝΕΛ επιστρέφοντας στην πεπατημένη «βελτίωσε» το επιτόκιο εξόδου στις αγορές που είχαν πετύχει οι Σαμαροβενιζέλοι κατά

0,3%. Με αυτόν το ρυθμό, για να φτάσουν σε επιτόκιο από τις αγορές που θα κάνει το ελληνικό χρέος βιώσιμο (δηλαδή επιτόκιο ίσο με το μισό του ετήσιου ρυθμού αύξησης του ΑΕΠ αφού το χρέος είναι περίπου διπλάσιο από το ΑΕΠ) θα χρειαστούν άλλα τριάντα χρόνια μνημονιακής βαρβαρότητας. Προφανώς κανένας τους δεν είναι σε θέση να προβλέψει τι θα γίνει, όχι σε τριάντα χρόνια αλλά ούτε σε τριάντα μήνες.

Το πραγματικό νόημα αυτής της κίνησης ήταν η μετακύλιση για κάποια από τα ομόλογα που λήγουν το 2019 καθώς από εκείνη τη χρονιά και μετά τα τοκοχρεολύσια που πληρώνει το ελληνικό δημόσιο απογειώνονται τραγικά: 33 δις το 2022, 28,6 το 2023, 24,5 δις το 2024 (το 2017 ήταν λίγο κάτω από 14 δις). Έχοντας αποκλείσει το κούρεμα του χρέους, η κοινή πολιτική του Τσίπρα και της ΝΔ είναι η διαπραγμάτευση με τους δανειστές για τους όρους μετακύλισης αυτών των βουνών από τοκοχρεολύσια που αποκλείεται να πληρωθούν: Μπορεί να γίνεται η μετακύλιση με «έξοδο στις αγορές» ή θα χρειαστεί «ρύθμιση» του χρέους σε συμφωνία με τον κύριο Ρέκλινγκ του ESM; Το τεστ του Ιουλίου έχει αφήσει τον Τσίπρα στην ίδια θέση που ήταν ο Σαμαράς και η διαπραγμάτευση θα ξαναρχίσει μετά τις γερμανικές εκλογές της 24 Σεπτέμβρη.

Το πραγματικό κόστος αυτής της «διαπραγμάτευσης» δεν έχει καταβληθεί ακόμη, έστω και αν ο Τσίπρας πέρασε από τη Βουλή προκαταβολικά τις περικοπές των συντάξεων από το 2019 και τη μείωση του αφορολόγητου έτσι ώστε να πληρώνουν φόρο ακόμη και οι πιο χαμηλόμισθοι. Η έναρξη της τρίτης αξιολόγησης θα δείξει πόσο βαρύ θα είναι το τίμημα για τις συνδικαλιστικές ελευθερίες. Η επίσκεψη Μακρόν, πίσω από τις φιλολογίες περί «μεταρρύθμισης» της ΕΕ, δείχνει το επερχόμενο κόστος από τον επόμενο κύκλο των ιδιωτικοποιήσεων καθώς ο γάλλος πρόεδρος συνοδεύεται πανηγυρικά από τις μεγαλύτερες πολυεθνικές της χώρας του. Η απειλητική διάσταση του τίτλου «απόβαση επενδυτών» που χρησιμοποίησε η φιλοκυβερνητική ΕφΣυν γίνεται αισθητή διαβάζοντας τον σχετικό κατάλογο όπου φιγουράρουν η Σουέζ που κυνηγάει το νερό της Θεσσαλονίκης και της Αθήνας, η EDF για τη ΔΕΗ, η φαρμακευτική Σανοφί, η εξοπλιστική Θαλές και η πετρελαϊκή Τοτάλ δίπλα σε τράπεζες που υπολογίζουν στις ευκαιρίες από τα «κόκκινα δάνεια».

22 Αυγούστου. Πρόσφυγες από το Αφγανιστάν διαμαρτύρονται στο υπουργείο του Μουζάλα.

Η έκταση και η ένταση της δεξιάς κατρακύλας του ΣΥΡΙΖΑ συμπληρώνεται από τις εικόνες της κυβερνητικής πολιτικής στα θέματα των προσφύγων και των σχέσεων με τις ΗΠΑ. Η κυβέρνηση ισχυρίζεται ότι η προσφυγική κρίση τέλειωσε και προχωράει στην περικοπή ακόμη και των απαράδεκτων όρων που τους είχε επιβάλει μέχρι τώρα. Η περιβόητη προοπτική μετεγκατάστασης σε χώρες της ΕΕ αποδείχθηκε προσχηματική, τώρα μπαίνει μπροστά η επιστροφή και όσων είχαν φτάσει σε κάποιες από αυτές. Για επανένωση οικογενειών ούτε λόγος. Στις 22 Αυγούστου πρόσφυγες από το Αφγανιστάν διαδήλωσαν με τη στήριξη και της ΚΕΕΡΦΑ έξω από το υπουργείο του Μουζάλα και στη συνέχεια στα Γραφεία της ΕΕ. Οι καταγγελίες τους και τα αιτήματά τους ήταν χαρακτηριστικά, καθώς ζητούσαν να σταματήσουν οι απελάσεις πίσω στο Αφγανιστάν, αλλά και αποκάλυψαν ότι δέχονται απειλές για διακοπή ακόμη και του συσίτιου στα στρατόπεδα-«camps» αν διαμαρτύρονται!

Το Αφγανιστάν προφανώς δεν είναι «ασφαλής χώρα» για να στέλνονται πίσω πρόσφυγες, καθώς ο ίδιος ο πρόεδρος Τραμπ αποφάσισε να ενισχύσει την αμερικάνικη στρατιωτική δύναμη εκεί με 4000 άνδρες. Αλλά αυτά είναι ψιλά γράμματα για μια κυβέρνηση που περιλαμβάνει δηλωμένους φίλους του Τραμπ όπως ο Κοτζιάς και ο Καμμένος και που κανένας υπουργός της δεν αισθάνθηκε την ανάγκη να καταδικάσει δημόσια την ανοιχτή στήριξη του Τραμπ για τους νεοναζί που οργίασαν στο Σάρλοτσβιλ της Βιρτζίνια.

Η δεξιά πορεία του ΣΥΡΙΖΑ τον έχει φέρει τόσο κοντά στη ΝΔ, ώστε ο πράσινος βάλτος που θέλει να

Συλλαλητήριο στη ΔΕΘ 2016

ονομάζεται κεντροαριστερά και διεκδικεί χώρο ανάμεσα στους δυο, μετατρέπεται σε τρελοκομείο. Η Φώφη Γεννηματά, ο Ραγκούσης, ο Καμίνης και διάφοροι άλλοι που διεκδικούν την αρχηγία του σχετικού φορέα κυριολεκτικά δεν ξέρουν πώς να διαμορφώσουν πλατφόρμα που να τους δίνει κάποιες αποστάσεις. Χαρακτηριστική της κατάστασης ήταν η δήλωση του Ραγκούση ότι στόχος στις επόμενες εκλογές πρέπει να είναι να αναδειχθούν σε

ΔΙΗΜΕΡΟ ΑΓΩΝΑ στη ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

8 ΣΕΠΤΕΜΒΡΗ ΑΠΕΡΓΙΑ ΣΤΗΝ ΥΓΕΙΑ
8πμ Ιπποκράτειο Νοσοκομείο Θεσσαλονίκης

9 ΣΕΠΤΕΜΒΡΗ ΔΙΑΔΗΛΩΣΗ ΣΤΗ ΔΕΘ
Προσυγκέντρωση: Εγνατία και Αγ. Σοφίας 5.30μμ

ΝΑ ΞΗΛΩΣΟΥΜΕ ΠΑΛΙΑ ΚΑΙ ΝΕΑ ΜΝΗΜΟΝΙΑ

✓ ΜΑΖΙΚΕΣ ΠΡΟΣΛΗΨΕΙΣ ΜΟΝΙΜΟΥ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ
✓ ΟΧΙ ΙΔΙΩΤΙΚΟΠΟΙΗΣΕΙΣ
✓ ΣΥΛΛΟΓΙΚΕΣ ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ ΜΕ ΑΥΞΗΣΕΙΣ
✓ ΚΑΤΩ ΤΑ ΧΕΡΙΑ ΑΠΟ ΤΙΣ ΑΠΕΡΓΙΕΣ

ΔΗΛΩΣΤΕ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ στα ΠΟΥΛΜΑΝ

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΙΚΟ — ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΣ ΕΝΑΝΤΙΑ ΣΤΑ ΜΝΗΜΟΝΙΑ

αξιωματική αντιπολίτευση απέναντι σε μια μελλοντική κυβέρνηση Μητσοτάκη! Ενώ ο υποστηρικτής της Φώφης, Γιάννης Κουτσούκος ζητάει δύναμη για την κεντροαριστερά ώστε να επιβάλει μια «εθνική συνεννόηση», ουσιαστικά την οικουμενική κυβέρνηση με συμμετοχή ΝΔ και ΣΥΡΙΖΑ που διεκδικεί καιρό τώρα ο Λεβέντης της Ένωσης Κεντρώων. Ίσως αν παραιτηθούν όλοι μαζί από τη διεκδίκηση της αρχηγίας και κάνουν έκκληση στον Λεβέντη να τους αναλάβει, ίσως τότε να βρουν μια ταιριαστή λύση στο πρόβλημά τους.

Οι απαντήσεις από τα αριστερά

Όλο αυτό το σκηνικό αναδεικνύει έντονα την ανάγκη για πρωτοβουλίες, παρεμβάσεις και απαντήσεις από τα αριστερά. Με αυτή την πρόκληση έχουν να μετρηθούν οι ηγεσίες της ΛΑΕ και του ΚΚΕ και βέβαια η ΑΝΤΑΡΣΥΑ.

Η ηγεσία του ΚΚΕ έχει προφανώς τη μεγαλύτερη ευθύνη καθώς είναι επικεφαλής της μεγαλύτερης οργάνωσης στα αριστερά του ΣΥΡΙΖΑ. Ωστόσο κινείται αντιφατικά. Υπάρχουν βήματα ανοίγματος προς τις αναζητήσεις του κόσμου της αριστεράς, παραδείγματος χάρη με τη συνέντευξη του Δημήτρη Κουτσούμπα που τοποθετήθηκε θετικά για τα δικαιώματα των Τρανς, αλλάζοντας παλιότερες θέσεις που είχαν σοκάρει την κοινότητα ΛΟΑΤ και τους συμπαραστάτες της απέναντι στις σεξιστικές διακρίσεις. Ταυτόχρονα, όμως, υπάρχει οπισθοδρόμηση σε ακραίο απολογητισμό για την περίοδο του Στάλιν. Η Διακήρυξη της ΚΕ για τα 100χρονα της Οκτωβριανής Επανάστασης έλεγε ότι «αυτήν την περίοδο μέχρι τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο διεξαγόταν στην ΕΣΣΔ γενικά με επιτυχία η πάλη για την ανάπτυξη των κομμουνιστικών σχέσεων παραγωγής, την κατάργηση της μισθωτής εργασίας και την κυριαρχία του κοινωνικοποιημένου τομέα της παραγωγής με βάση τον Κεντρικό Σχεδιασμό». Τώρα ο Ριζοσπάστης προχωράει πιο πέρα γράφοντας ότι *«ανεξάρτητα από τις υπερβολές στις διώξεις της περιόδου 1936 – 1938, η σοβιετική εξουσία στην ουσία απαντούσε στις αντικαθεστωτικές πράξεις, μιας και οι σκοποί των αντιφρονούντων και του γερμανικού ιμπεριαλισμού συνέκλιναν»*.[8] Με άλλα λόγια, η εφημερίδα του ΚΚΕ θεωρεί συλλή-

βδην τους παλιούς μπολσεβίκους που εξόντωσε ο Στάλιν ως πράκτορες των Γερμανών!

Θα μπορούσε να πει κανείς ότι δεν είναι αναγκαία προϋπόθεση για την κοινή δράσης της Αριστεράς το να έχει την ίδια άποψη για τη δεκαετία του 1930 στην ΕΣΣΔ. Ωστόσο, η ηγεσία του ΚΚΕ επιμένει να καταγγέλλει την ΑΝΤΑΡΣΥΑ και τη ΛΑΕ ως οπορτουνιστές που υπηρετούν αστικά σχέδια με την ίδια ευκολία που αποδέχεται τη σταλινική κατηγορία ότι ο Ζινόβιεφ, ο Μπουχάριν και ο Τρότσκι ήταν πράκτορες των Ναζί! Η ρήξη με αυτή τη σεχταριστική αντιμετώπιση είναι όντως αναγκαία.

Αυτό δεν σημαίνει ότι οι υπόλοιπες δυνάμεις της αριστερής αντιπολίτευσης πρέπει να περιμένουν πότε θα μετακινηθεί η ηγεσία του ΚΚΕ. Όταν υπάρχουν πρωτοβουλίες που βάζουν σε κίνηση ισχυρά τμήματα της εργατικής τάξης, όλες οι ηγεσίες της Αριστεράς αναγκάζονται να ανταποκριθούν. Τις μέρες της απεργίας στους Δήμους στις αρχές του καλοκαιριού, το ΠΑΜΕ βάδιζε μαζί με όλους τους απεργούς εγκαταλείποντας την ταχτική των χωριστών συγκεντρώσεων. Αντίστοιχα, όταν άνοιξε το μέτωπο της αντιπαράθεσης με τις απόπειρες της ακροδεξιάς να εμποδίσει την πρόσβαση των προσφυγόπουλων στα σχολεία, σύσσωμη η Αριστερά βρέθηκε σε κοινές διαδηλώσεις στο Πέραμα, στο Ωραιόκαστρο, στο Περιστέρι. Τέτοιες πρωτοβουλίες αποτελούν το κλειδί για να προχωρήσουμε.

Υπάρχει το περιθώριο για τέτοιες κινήσεις; Η απάντηση είναι αναμφίβολα θετική. Ακόμη και οι δημοσκοπήσεις δείχνουν ότι ο αριστερός κόσμος που είχε ψηφίσει ΣΥΡΙΖΑ και προδόθηκε από την κυβερνητική πορεία δεν πήγε προς τα δεξιά. Γι' αυτό άλλωστε τα νεοδημοκρατικά επιτελεία ψάχνουν διαρκώς τρόπους να επιτεθούν στην Αριστερά, όπως έκαναν με αφορμή το Συνέδριο στην Εσθονία «για τα θύματα του Ναζισμού και του σταλινισμού».[9] Φοβούνται ότι συνεχίζεται η δυναμική του κόσμου που στράφηκε προς τα αριστερά και έφερε την εκλογική επιτυχία του ΣΥΡΙΖΑ το 2015 και ότι τώρα ψάχνει στην πέρα από τον ΣΥΡΙΖΑ Αριστερά. Φοβούνται επίσης την επίδραση που μπορεί να έχει η εμφάνιση μαζικής κινηματικής αντίστασης στον Τραμπ και στους νεοναζί φίλους του στις ΗΠΑ.

Μπορούμε να δράσουμε ενωτικά όπως έγινε για τα προσφυγόπουλα και για τους συμβασιούχους των Δήμων; Ασφαλώς μπορούμε να βρεθούμε μαζί στο δρόμο για να κλείσουν τα «γραφεία» της Χρυσής Αυγής όπως μας καλεί η σχετική πρωτοβουλία,[10] ασφαλώς μπορούμε να ξεσηκώσουμε απεργιακό κίνημα ενάντια στις απειλές της τρίτης αξιολόγησης για τα συνδικαλιστικά δικαιώματα.

Όπως έγραφε η Εργατική Αλληλεγγύη: *«Ο Αλέξης Τσίπρας ξέρει ότι στο επίκεντρο της τρίτης αξιολόγησης από την Τρόικα βρίσκονται οι απαιτήσεις της για περιορισμό των συνδικαλιστικών δικαιωμάτων, παραδείγματος χάρη να απαιτείται πλειοψηφία του 50%+1 των εργαζόμενων ενός χώρου για να μπορεί να πάρει το σωματείο απόφαση για απεργία, δηλαδή να μην γίνεται απεργία με απόφαση της πλειοψηφίας στο ΔΣ του σωματείου ή της πλειοψηφίας στη Γενική Συνέλευση. Συνεργασία με τον Μακρόν σημαίνει ότι η κυβέρνηση αποδέχεται εκ των προτέρων αυτές τις απαιτήσεις.*

Είναι μονόδρομος να χτίσουμε έναν απεργιακό ξεσηκωμό ενάντια σε όλα αυτά, αντίστοιχο με το απεργιακό κύμα των συναδέλφων μας στη Γαλλία ενάντια στη "μεταρρύθμιση" του Ολάντ πέρυσι και του Μακρόν τώρα».[11] Σίγουρα το διεκδικούμε από τις ηγεσίες όλων των δυνάμεων της αριστερής αντιπολίτευσης.

Η ηγεσία της Λαϊκής Ενότητας μέσα στο καλοκαίρι πήρε την πρωτοβουλία να οργανώσει μια γιορτή που την ονόμασε Unity festival. Η ονομασία ήταν ενδεικτική της απήχησης που έχει το αίτημα για ενότητα στη δράση. Ωστόσο το φάσμα περιορίστηκε στις δυνάμεις με τις οποίες είχε συνεργαστεί η ΛΑΕ στις εκλογές του Σεπτέμβρη 2015 και στη συνέχεια είχαν τραβήξει τις δικές τους διαδρομές όπως η Πλεύση Ελευθερίας της Ζωής Κωνσταντοπούλου. Οι αυτοπεριορισμοί της ΛΑΕ, όμως, κάνουν ακόμη πιο επιτακτική την ανάγκη να πάρει τη σκυτάλη η ΑΝΤΑΡΣΥΑ.

Η τελευταία συνεδρίαση του Πανελλαδικού Συντονιστικού Οργάνου της ΑΝΤΑΡΣΥΑ δεν κατάφερε να καταλήξει σε απόφαση και αυτό έχει ανοίξει τη συζήτηση στο χώρο της για τα αναγκαία επόμενα βήματα. Αυτό είναι μια ευκαιρία για να προσανατολιστεί πιο αποφασιστικά σε όλα αυτά τα καθήκοντα. Ενωτικές πρωτοβουλίες από την ΑΝΤΑΡΣΥΑ έχουν ακόμη πιο μεγάλη σημασία καθώς είναι ο μετωπικός φορέας με τις πιο καθαρές προτάσεις για την αντικαπιταλιστική διέξοδο από την κρίση. Κάθε δικό της βήμα μπροστά ανοίγει μεγαλύτερο χώρο για τις ιδέες και το πρόγραμμα της μεγάλης ανατροπής, εκεί που μπορεί και πρέπει να φτάσει όλο το κίνημα του κόσμου που επιμένει να αντιστέκεται. ■

Σημειώσεις

1. http://www.livemint.com/Industry/aX59TrzyhLG1sOTtcS5e8I/IMF-keeps-India-growth-unchanged-at-72-in-FY18-and-77-in.html
2. http://www.efsyn.gr/arthro/tzanki-tis-reystotitas-i-pagkosmia-oikonomia
3. Βλέπε σχετικά στο άρθρο «Κρίση χρέους έτος οκτώ» του Πάνου Γκαργκάνα στο περιοδικό Σοσιαλισμός από τα κάτω Νο 110, Μάης-Ιούνης 2015, http://socialismfrombelow.gr/article.php?id=769
4. Financial Times, 22 Αυγούστου, https://www.ft.com/content/ade8ada8-83f6-11e7-94e2-c5b903247afd
5. https://thenextrecession.wordpress.com/2017/08/
6. Αναφέρεται στο άρθρο «Κραχ- πέρα από το νεοφιλελευθερισμό» στο περιοδικό Σοσιαλισμός από τα κάτω Νο 71, Νοέμβρης-Δεκέμβρης 2008, http://socialismfrombelow.gr/article.php?id=628
7. http://www.efsyn.gr/arthro/ti-dilonei-i-exodos-stis-agores
8. http://www.rizospastis.gr/story.do?id=9479179
9. Βλέπε σχετικά στην Εργατική Αλληλεγγύη Νο 1288, 30 Αυγούστου 2017
10. http://www.antiracismfascism.org/index.php/2015-07-16-09-37-48/item/2213-tessera-xronia-apo-ti-dolofonia-tou-paylou-fyssa-ena-mina-apo-ti-dolofonia-tis-xeder-xagier-stis-ipa-antifasistiki-poreia-savvato-16-septemvri-syntagma-6mm
11. http://ergatiki.gr/article.php?id=16764&issue=1288

Αντιφασιστικό συλλαλητήριο στη Βοστώνη 19 Αυγούστου

Η κρίση του Τραμπ δεν είναι μόνο δική του

Τα αντιφασιστικά συλλαλητήρια συγκλόνισαν τις ΗΠΑ. Η Μαρία Στύλλου περιγράφει το υπόβαθρο.

Πριν ακόμα μπει το φθινόπωρο, πολλοί μιλάνε ήδη για το βαρύ χειμώνα του Τραμπ, περιγράφοντας με αυτή την έκφραση το αδιέξοδο στο οποίο βρίσκεται ο ίδιος, το επιτελείο του και όλη η αμερικάνικη κυβέρνηση. Η δολοφονία από τους φασίστες της Χέδερ Χάγιερ στη Σάρλοτσβιλ και το τεράστιο κύμα αντίδρασης που ξεσήκωσε με διαδηλώσεις κατά των νεοναζί σε όλες τις πόλεις, διαμαρτυρίες και συγκεντρώσεις μέσα στα πανεπιστήμια, ακόμα και πρωτοβουλίες για απεργιακές κινητοποιήσεις, δεν άφησε τίποτε αλώβητο. Σάρωσε μαζί με τον τυφώνα Χάρβεϊ κάθε δυνατότητα του Τραμπ να εξασφαλίσει μια περίοδο ανοχής την οποία περίμενε με αγωνία μετά τους κλυδωνισμούς που συνόδευσαν την άνοδό του στο Λευκό Οίκο.

Στο άρθρο αυτού του περιοδικού αμέσως μετά την εκλογή Τραμπ με τίτλο «Η προεδρία Τραμπ- συνώνυμο της αποσταθεροποίησης», ο Πάνος Γκαργκάνας έγραφε: *«Ο χαρακτηρισμός της προεδρίας Τραμπ ως αποσταθεροποιητικής είναι ίσως ο ηπιότερος από αυτούς που κυκλοφορούν. Η λέξη χάος συνοδεύει συχνά-πυκνά τις ανταποκρίσεις από την Ουάσιγκτον. Ήδη ο πρώτος μήνας από την είσοδο του Τραμπ στον Λευκό Οίκο σημαδεύτηκε από αλλεπάλληλα επεισόδια που κάθε άλλο παρά σταθερότητα σηματοδοτούν».*[1]

Οχτώ μήνες μετά, μέσα σε μια βδομάδα από τη δολοφονία, ο Τραμπ έχασε τον μεγάλο ακροδεξιό σύμβουλό του Στηβ Μπάνον, είδε να διαλύεται η επιτροπή πολιτιστικών υποθέσεων λόγω παραίτησης όλων των μελών της, βρίσκεται αντιμέτωπος με αντιδράσεις από τους ίδιους τους υπουργούς του και βέβαια με την οργή στους δρόμους.

Ο Γκάρι Κον, επικεφαλής των οικονομικών συμβούλων του προέδρου και υποψήφιος για διάδοχος της Τζάνετ Γέλεν στην ηγεσία της Ομοσπονδιακής Τράπεζας (Fed), απειλεί με παραίτηση ζητώντας από τον Τραμπ να καταδικάσει ανοιχτά τους νεοναζί. Αυτός και ο υπουργός οικονομικών Μνούτσιν είναι οι βασικοί παράγοντες για την προώθηση της αλλαγής στο φορολογικό σύστημα με μείωση των φόρων στο κεφάλαιο που έχει υποσχεθεί ο Τραμπ. Τυχόν παραιτήσεις τους θα σημάνουν ακόμη μεγαλύτερη αναστάτωση στην πιο κρίσιμη πολιτική ατζέντα του Λευκού Οίκου.

Η κρίση δεν περιορίζεται στο επιτελείο του Τραμπ αλλά αφορά την κυρίαρχη τάξη των ΗΠΑ. Αυτά τα

προβλήματα, οι κόντρες για τις σχέσεις με την ακροδεξιά, οι αμφιβολίες για την οικονομική πολιτική αλλά και για την εξωτερική πολιτική, το τι σημαίνει «America first» και αν μπορεί να εφαρμόσει ο Τραμπ πολιτική «προστατευτισμού», συγκλονίζουν τον αμερικάνικο καπιταλισμό και την ηγετική θέση του στο παγκόσμιο σύστημα.

Οικονομική κρίση

Το «χάος» της προεδρίας Τραμπ είναι έκφραση της κρίσης του νεοφιλελευθερισμού στην καρδιά του καπιταλισμού. Έστω και αν η ανεργία που είχε φτάσει στο 10% έχει υποχωρήσει στο 4,3%, η άποψη ότι η αμερικάνικη οικονομία έχει ξεπεράσει την κρίση της δεν ανταποκρίνεται στην πραγματικότητα. Το συνέδριο της Fed στο Τζάκσον Χόουλ, ένα ετήσιο ραντεβού της αφρόκρεμας των τραπεζιτών της Αμερικής και όλου του κόσμου στα τέλη Αυγούστου, δεν έκλεισε με αισιόδοξο ανακοινωθέν.

Η βασική διαπίστωση που έγινε από μια σειρά ομιλητές ήταν ότι τα μέτρα νομισματικής πολιτικής, όπως η λεγόμενη «ποσοτική χαλάρωση», μπορεί να έφεραν μια προσωρινή αναθέρμανση αλλά δεν κατάφεραν να ξεπεράσουν μόνιμα τις αιτίες της κρίσης. Όπως χαρακτηριστικά είπε ένας ομιλητής *«Τα όρια της νομισματικής πολιτικής είναι περιορισμένα, χρειάζονται πραγματικές επενδύσεις για να βγούμε από το αδιέξοδο»*.

Ο Μάικλ Ρόμπερτς έγραψε ειρωνικά ότι η κατάσταση «περισσότερο έμοιαζε με τον Άμλετ του Σαίξπηρ». Και αυτό είναι πραγματικό. Καθρεφτίζεται στην αδυναμία να πάρουν απόφαση για το τι θα κάνουν με τα επιτόκια: να τα ανεβάσουν κι άλλο για να σταματήσουν τις φούσκες της κερδοσκοπίας που διογκώνονται ξανά απειλητικά ή μήπως αν το κάνουν κινδυνεύουν να ρίξουν ξανά την οικονομία σε ύφεση; Η απειλή μιας νέας οικονομικής ύφεσης δεν είναι μακρινή. Ακόμη και το πρακτορείο Μπλούμπεργκ (που δεν μπορεί να κατηγορηθεί για αριστερισμό) υπολογίζει ότι μια νέα ύφεση πλησιάζει, όπως γράφει ο οικονομολόγος Μάρτι Χαρτ-Λάντσμπεργκ ενισχύοντας με περισσότερα επιχειρήματα αυτή την εκτίμηση.[2]

Μπορεί ο προστατευτισμός του Τραμπ και τα μέτρα που έλεγε ότι θα πάρει για *«να ενισχύσει τις αμερικάνικες επιχειρήσεις να επενδύσουν μέσα στις ΗΠΑ και έτσι να εξασφαλίσουν δουλειές για τους αμερικάνους εργάτες»* να φέρουν αποτελέσματα; Τα επιτελεία δεν είναι σίγουρα για τις απαντήσεις σε αυτά (και πολλά ακόμη) ερωτήματα και διχάζονται.

Η περίοδος σήμερα έχει διαφορές με τη δεκαετία του 1930. Τότε ήταν πιο εύκολο για τις ΗΠΑ και μια σειρά από τις άλλες μεγάλες οικονομίες να λειτουργήσουν πίσω από τα τείχη του προστατευτισμού γιατί η αλληλοδιείσδυση των κεφαλαίων ήταν πολύ μικρότερη. Σήμερα οι αναδιαρθρώσεις που απαιτούνται για να επικεντρωθούν οι πιο μεγάλες επιχειρήσεις στην «εσωτερική αγορά» είναι τεράστιες και με αβέβαιη έκβαση. Κανένας δεν μπορεί να πει με σιγουριά πόσο καταστροφικές διαστάσεις θα έπαιρνε παραδείγματος χάρη μια «προστατευτική» ρήξη της σχέσης ανάμεσα στο αμερικάνικο χρέος και στα κινέζικα αποθεματικά που κατέχουν μεγάλο μέρος του.

Υπάρχουν μεγάλες ανησυχίες από τα πιο δυνατά κομμάτια του κεφάλαιου των ΗΠΑ για το τι θα σήμαινε ένα κλείσιμο των αγορών με την Ασία, την Ευρώπη και την ίδια την αμερικανική ήπειρο αν ο Τραμπ προχωρούσε σε κατάργηση της NAFTA και των εμπορικών συμφωνιών πάνω στις οποίες έχει χτίσει την ηγεμονία του ο αμερικάνικος καπιταλισμός εδώ και δεκαετίες. Οι εξαγγελίες του Τραμπ ότι θα επιβάλει δασμούς στις εισαγωγές και επιδοτήσεις για τις επιχειρήσεις που απασχολούν αμερικανούς εργάτες προκαλούν αναταραχή χωρίς να φέρνουν αποτελέσματα.

Τζανετ Γιέλεν και Μάριο Ντράγκι στο συμπόσιο της FED.

Ακόμη και αυτά που χρησιμοποιεί ο ίδιος σαν θετικά παραδείγματα αμφισβητούνται. Σε άρθρο στους Φαϊνάνσιαλ Τάιμς για την απασχόληση στην Αμερική διαβάζουμε: *«Ο κύριος Τραμπ θριαμβολογούσε όταν η Φορντ ματαίωσε τη δημιουργία εργοστάσιου στο Μεξικό τον Γενάρη και ισχυριζόταν ότι εκείνη η απόφαση εξασφαλίζει 700 νέες θέσεις εργασίας μέσα στις ΗΠΑ... Η Φορντ αργότερα ανακοίνωσε ότι απολύει 1400 εργάτες στη Β. Αμερική και ότι μεταφέρει στην Κίνα την κατασκευή Φορντ Φόκους που θα γινόταν στο Μεξικό.... Συνολικά η απασχόληση στην αυτοκινητοβιομηχανία μέσα στις ΗΠΑ έχει μειωθεί κατά 7% τους τελευταίους έξη μήνες από την εκλογή Τραμπ».*[3]

Αυτό είναι ένα χτυπητό παράδειγμα ότι οι σχεδιασμοί των μεγάλων πολυεθνικών δεν υποτάσσονται στη ρητορική ακόμη και του ισχυρότερου πολιτικού του πλανήτη, του αμερικανού προέδρου. Αλλά τα προβλήματα για τον Τραμπ δεν περιορίζονται εκεί. Μεταφέρονται και στο πεδίο των διεθνών σχέσεων με τις εντάσεις που προκαλούν οι απειλές του νέου προέδρου και οι διακηρύξεις για ανακατατάξεις συμμαχιών.

Γεωπολιτική αναταραχή

Ο αμερικάνικος ιμπεριαλισμός χάνει έδαφος και χρειάζεται να αλλάξει τις επιλογές του. Αυτό είναι το δεύτερο συνθετικό της κραυγής «America first»: προστατευτισμός στην οικονομία και πιο αποφασιστική αντιμετώπιση των ανταγωνιστών του στα μέτωπα που έχει ανοίξει σε όλο τον κόσμο. Ο Τραμπ είχε μόνο περιφρόνηση για τον Ομπάμα, τη Χίλαρι Κλίντον και τους Δημοκρατικούς που δεν μπορούν να νικήσουν πουθενά. Και δεν εννοούσε μόνο τη Μέση Ανατολή και την

Ασία αλλά και τις σχέσεις με τους Ευρωπαίους συμμάχους στα πλαίσια του ΝΑΤΟ, το οποίο κατηγορούσε ότι «στηρίζει ευρωπαϊκά συμφέροντα με αμερικάνικα λεφτά».

Αυτό, όμως, δεν σημαίνει ότι ο Τραμπ ανακάλυψε κάποιο τρόπο για να βγάλει τον αμερικάνικο ιμπεριαλισμό από τα διεθνή του βαλτώματα. Ύστερα από δεκαέξη χρόνια, το Αφγανιστάν θεωριόταν από το κύκλωμα του Τραμπ ως προφανές σημείο απεμπλοκής. Αλλά μπροστά στον κίνδυνο ότι η κατοχική κυβέρνηση δυσκολεύεται να ελέγξει ακόμη και την Καμπούλ, ο πρόεδρος έκανε στροφή 180 μοιρών και έστειλε 4.000 ενισχύσεις για τα αμερικανικά στρατεύματα εκεί προκαλώντας προβλήματα όχι μόνο στους κολλητούς του στον Λευκό Οίκο αλλά και στις σχέσεις με το Πακιστάν που θεωρεί ότι οι ΗΠΑ θα έπρεπε να αφήσουν την επίβλεψη του Αφγανιστάν στους δικούς του στρατηγούς.

Αντίστοιχα μπερδέματα προέκυψαν στη Μέση Ανατολή όπου η επίσκεψη Τραμπ στη Σαουδική Αραβία ενθάρρυνε τους αντίπαλους του Ιράν τόσο ώστε να προχωρήσουν σε αποκλεισμό του Κατάρ επειδή κάνει ανοίγματα στην Τεχεράνη. Όμως το Κατάρ είναι η έδρα της σημαντικότερης αμερικανικής βάσης που ελέγχει τις στρατιωτικές επιχειρήσεις σε όλη την περιοχή. Οι ανταγωνισμοί ανάμεσα στις ισχυρότερες τοπικές δυνάμεις (Ισραήλ, Τουρκία, Σαουδική Αραβία, Ιράν) για το τίνος οι σύμμαχοι θα ελέγξουν την αποσταθεροποιημένη Συρία και Ιράκ στη σκιά των επεμβάσεων ΗΠΑ και Ρωσίας είναι τέτοιο Βυζάντιο, ώστε το κουβάρι δεν λύνεται απλά κλιμακώνοντας τους αμερικάνικους βομβαρδισμούς.

Ο Κοτζιάς και ο Καμμένος που διευκόλυναν τον Τραμπ να βομβαρδίσει από πλοία που εξυπηρετούνται από τη βάση της Σούδας και διαφήμιζαν τις ελληνοαμερικανικές ρίζες του Ρινς Πρίμπους, προσωπάρχη του Λευκού Οίκου, έμειναν με τον Πρίμπους στο χέρι όταν εξαναγκάστηκε σε παραίτηση μέσα στον κυκεώνα της κρίσης του Τραμπ.

Φασίστες με εξοπλισμό μάχης στη Σάρλοτσβιλ.

Οι πιέσεις για μεγαλύτερη εμπλοκή των ΗΠΑ στο Αφγανιστάν και στη Μέση Ανατολή οξύνουν την αντίφαση με τις ανάγκες για «στροφή στον Ειρηνικό» που είχε εξαγγείλει ο Ομπάμα και τώρα αντιμετωπίζει ο Τραμπ.

Μια νέα «κρίση των πυραύλων» ξεδιπλώνεται με επίκεντρο τη Βόρεια Κορέα και τα επιτελεία στην Ουάσιγκτον έχουν σχιζοφρενίσει. Τη μια βδομάδα παρακαλούν την Κίνα να «συμμαζέψει» το καθεστώς της Πιονγιάνγκ και την άλλη απειλούν με πολεμικό όλεθρο. Ο Τραμπ που ξεκίνησε με απειλές για εμπορικό πόλεμο με την Κίνα βρίσκεται αντιμέτωπος με την ανάγκη συνεργασίας με το Πεκίνο για να μην αποσταθεροποιηθεί και εκείνη η περιοχή του πλανήτη. Ταυτόχρονα, κάνει στροφή και απέναντι στη Ρωσία όπου υποσχόταν καλύτερες σχέσεις με τον Πούτιν αλλά στην πράξη κλιμακώνει τις πιέσεις με ασκήσεις του ΝΑΤΟ στην ανατολική Ευρώπη.

Πολιτική κρίση

Με τέτοιο υπόβαθρο, δεν είναι περίεργο το γεγονός ότι και τα δυο μεγάλα πολιτικά κόμματα των ΗΠΑ, και οι Δημοκρατικοί και οι Ρεπουμπλικάνοι βρίσκονται σε περιδίνηση. Η κυβέρνηση Τραμπ αποτελείται από δυο κλίκες.

Από τη μια μεριά επανδρώνεται (κυριολεκτικά, γιατί οι γυναίκες λάμπουν με την απουσία τους) από τραπεζίτες και μάνατζερ δεμένους με τη Γουόλ Στριτ μαζί με πολιτικά στελέχη που έχουν σχέση με το λεγόμενο "φιλελεύθερο κατεστημένο" και προωθούν τη φορολογική μεταρρύθμιση, τις περικοπές των δαπανών αλλά και το "σοβαρό πρόσωπο" του προέδρου.

Και από την άλλη μια "έξαλλη" συμμαχία υποστηρικτών του προστατευτισμού, του ρατσισμού, του εθνικισμού και της στρατιωτικής πυγμής. Ανάμεσά τους και νοσταλγοί της επιστροφής στη "λευκή Αμερική" που απαγόρευε στους Μαύρους να κάθονται στις ίδιες θέσεις με τους λευκούς στα λεωφορεία και να έχουν δικαίωμα ψήφου, έστηνε εμφυλιοπολεμικά αγάλματα στις νότιες πολιτείες και θαύμαζε το Απαρτχαϊντ της Νότιας Αφρικής. Είναι η κλίκα με τους δεσμούς με τη νέα ακροδεξιά, την Alt-right. Μαζί της τραβάει ένα κομμάτι από το Ρεπουμπλικανικό κόμμα που ταλαντεύεται συνεχώς ανάμεσα στο κομματικό κατεστημένο και την ακροδεξιά.

Αυτές οι συνεργασίες είχαν βοηθήσει τον Τραμπ να κερδίσει τις προκριματικές εκλογές του κόμματος αλλά τώρα ο διχασμός των Ρεπουμπλικάνων τον εμποδίζει να περάσει από το Κογκρέσο βασικά κομμάτια από την ατζέντα του. Ακόμη δεν έχει ψηφιστεί η κατάργηση της Obamacare, δηλαδή οι περικοπές των δαπανών για την Υγεία, δεν έχουν εγκριθεί κονδύλια για την κατασκευή του τείχους στα σύνορα με το Μεξικό, εκκρεμεί η κατάργηση των περιορισμών που είχαν επιβληθεί στο τραπεζικό σύστημα μετά την κατάρρευση της Λήμαν Μπράδερς.

Σχολιαστές φτάνουν στο συμπέρασμα ότι "το ρεπουμπλικανικό κόμμα δεν μπορεί να κυβερνήσει".[4] Μέσα στο Λευκό Οίκο, οι συγκρούσεις ανάμεσα στις κλίκες έφτασαν ακόμη και στην παραίτηση του Στηβ

Μπάνον, του βασικού συμβούλου-εκφραστή της Alt-right. Αλλά όπως γράφει ο Γεδεών Ραχμάν στους Φαϊνάνσιαλ Τάιμς, *"η απομάκρυνση του Μπάνον δεν θα σταματήσει τη δύναμη της ακροδεξιάς. Υπάρχει ένα ολόκληρο επιτελείο που συμμετέχει στην πολιτική του Τραμπ"*.[5]

Αυτά δεν σημαίνουν ότι το Δημοκρατικό κόμμα ανακάμπτει κάνοντας αντιπολίτευση, αντίθετα έχει δυσκολία να κινηθεί αντιπολιτευτικά. Ένα μέρος των βουλευτών του συμφωνεί με κινήσεις του Τραμπ, ενδεικτικό είναι το γεγονός ότι χειροκρότησαν τον βομβαρδισμό της Συρίας λέγοντας ότι "έπρεπε να το είχαμε κάνει εμείς νωρίτερα"! Συμφωνούν με την απαγόρευση εισόδου Μουσουλμάνων από έξη χώρες στο όνομα της "πάταξης της τρομοκρατίας". Και αντέδρασαν πολύ χλιαρά μέχρι καθόλου στις δολοφονικές επιθέσεις των νεοναζί: η Νάνσι Πελόζι (πρόεδρος της Βουλής επί Ομπάμα) βρήκε χρόνο για να καταδικάσει τη δράση των Antifa, αλλά όχι των Alt-right.

Η ηγεσία των Δημοκρατικών ελπίζει στις εκλογές (ενδιάμεσες το 2018, προεδρικές το 2020) και μέχρι τότε αντιπολιτεύεται "από τα μέσα". Αλλά αυτό μεγαλώνει την κρίση τους γιατί συνεχίζει να υπάρχει στα αριστερά τους ο Μπέρνι Σάντερς που η κίνησή του (Δημοκρατικοί Σοσιαλιστές της Αμερικής- DSA) φουσκώνει από ένα νέο κόσμο που συγκρούεται με τον Τραμπ.

Η φασιστική απειλή

Η ακροδεξιά ξεκίνησε την προσπάθεια να επωφεληθεί από τα ανοίγματα του Τραμπ οργανώνοντας μια καμπάνια για να κρατηθούν στα βάθρα τους τα αγάλματα που τιμούν τους ηγέτες του Νότου την περίοδο του εμφύλιου πολέμου της Αμερικής. Πεντακόσιοι φασίστες απ' όλη την Αμερική, οπλισμένοι με λοστούς, σιδερογροθιές, τουφέκια, πιστόλια και κάθε άλλο φονικό όργανο, συγκεντρώθηκαν στην Σαρλοτσβίλ της Βιρτζίνια για να σταματήσουν την αποκαθήλωση ενός τέτοιου αγάλματος. Ακόμα και εάν δεν ήταν σχεδιασμένη η δολοφονία της Χέδερ, ήταν προετοιμασμένοι για όλα.

Τα αγάλματα ήταν η αφορμή. Η προεδρία του Τραμπ τους άνοιξε το δρόμο και αυτοί αποφάσισαν να μην το αφήσουν. Αυτό που σχεδιάζουν είναι να μπορέσει να διαμορφωθεί και στις ΗΠΑ ένα συγκροτημένο ακροδεξιό, ρατσιστικό και φασιστικό κόμμα σαν τα αντίστοιχα της Ευρώπης. Η ισλαμοφοβία και η αντιτρομοκρατική υστερία της κυρίαρχης τάξης, το διάταγμα του Τραμπ για απαγόρευση των Μουσουλμάνων, οι σεξιστικές επιθέσεις στο γυναικείο κίνημα και τους ομοφυλόφιλους, και πάνω απ' όλα ο ίδιος ο Τραμπ και το επιτελείο του δίνουν αέρα στα πανιά τους.

Ο Στηβ Μπάνον δεν είναι απλά ένας κάποιος ακροδεξιός. Ήταν αρχισυντάκτης στο διαδικτυακό κανάλι Breitbart news που έχει έδρα το Λος Άντζελες και που δηλώνει ανοιχτά και με περηφάνεια ότι στηρίζει την Alt-right. Ο Μπάνον όταν έχασε τη θέση του συμβούλου στο Λευκό Οίκο ξαναγύρισε στο κανάλι και συνεχίζει. Οι Τάϊμς της Ν. Υόρκης χαρακτηρίζουν το κανάλι, που δημιουργήθηκε το 2007 (όχι και πολύ τυχαία), σεξιστικό, ξενοφοβικό και ρατσιστικό.

Το κανάλι και ο ίδιος ο Μπάνον στήριξαν από την αρχή την καμπάνια για να μην απομακρυνθούν τα αγάλματα. Τα περισσότερα απ' αυτά τα αγάλματα στήθηκαν στη δεκαετία 1910-1920, τότε που η Κ.Κ.Κ. (Κου-Κλουξ-Κλαν) είχε 3 με 5 εκατομμύρια μέλη (τώρα έχει 6 χιλιάδες), η λευκή υστερία και το λιντσάρισμα των Μαύρων κυριαρχούσε στο Νότο, και η καμπάνια για να μην ψηφίζουν οι Μαύροι στις εκλογές ξεδιπλωνόταν.

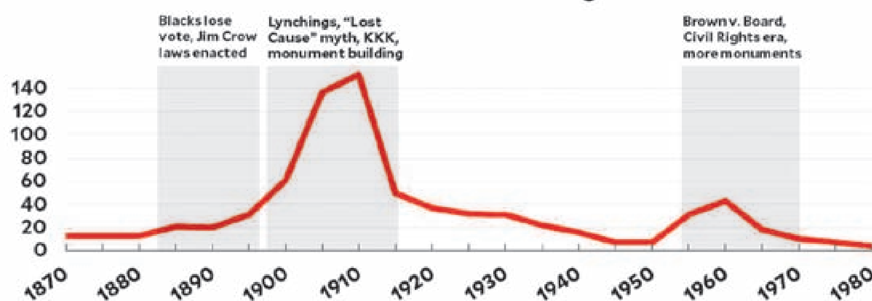
Η Άντζελα Ντέιβις δίνει μια περιγραφή αυτού του κλίματος: *«Στις αρχές του (εικοστού) αιώνα, έγινε ένα σοβαρό ιδεολογικό πάντρεμα ανάμεσα στον ρατσισμό και τον σεξισμό. Η λευκή ανωτερότητα συνδέθηκε με την αντρική ανωτερότητα... Το ιδεολογικό κλίμα – ακόμα και σε προοδευτικούς κύκλους, έμοιαζε να έχει τελείως επηρεαστεί από τις παράλογες αντιλήψεις για την ανωτερότητα της αγγλοσαξονικής φυλής»*.[6]

Σύμφωνα με άρθρο στο περιοδικό Mother Jones,[7] τα αγάλματα στήθηκαν εκείνη την εποχή συνδυασμένα με τα πογκρόμ και τις δολοφονίες των Μαύρων – και ένα μικρότερο ποσοστό στήθηκε στις αρχές της δεκαετίας του 1960, σαν αντίδραση ενάντια στο κίνημα για τα δικαιώματα των Μαύρων και τις μάχες που είχαν αρχίσει να κερδίζουν.

Το κίνημα

Τα σχέδια των φασιστών έχουν σκοντάψει μετά τις αντιδιαδηλώσεις που οργανώθηκαν και την μαζικοποίηση που πήραν οι αντιδράσεις μέσα σε πολύ μικρό χρονικό διάστημα. Οι διαδηλώσεις των γυναικών στην ορκωμοσία του Τραμπ, οι κινήσεις "Οι ζωές των Μαύρων μετράνε", οι καταλήψεις των αεροδρομίων και το αντιρατσιστικό κίνημα ενάντια στην ισλαμοφοβία και την απαγόρευση των μουσουλμάνων συναντήθηκαν στα αντιφασιστικά συλλαλητήρια.

Μια άμεση αντιδιαδήλωση βρέθηκε στην Σαρλοτσβίλ για να σταματήσει τον συρφετό φασιστών δολοφόνων που ήθελαν να εμποδίσουν να

Το διάγραμα δείχνει πότε στήθηκαν τα αγάλματα.

Αντιφασιστική συγκέντρωση των λιμενεργατών στο Σαν Φραντσίσκο.

κατέβει το άγαλμα του στρατηγού των Νοτίων Λη όπως είχε πάρει απόφαση ο κυβερνήτης της Βιρτζίνια. Η δολοφονία της Χέδερ Χάγιερ[8] αντί να παγώσει τους διαδηλωτές, μεγάλωσε ακόμα περισσότερο τη συμμετοχή στα συλλαλητήρια και την απόφαση ότι θα τους σταματήσουν.

Στη Βοστόνη περίμεναν μερικές χιλιάδες αντιφασίστες και μαζεύτηκαν πάνω από 40 χιλιάδες κάνοντας τους φασίστες να τρέμουν και να κρύβονται σε ένα περίπτερο. Το επόμενο βήμα ήταν η απόφασή τους να συνεχίσουν στην Καλιφόρνια οργανώνοντας την πρώτη μέρα (Σάββατο 26 Αυγούστου) μια μεγάλη διαδήλωση στο Σαν Φρανσίσκο με 15 χιλιάδες κόσμου. Καλούσαν στο ίδιο μέρος που καλούσαν οι φασίστες και έτσι τους ανάγκασαν να ακυρώσουν την δικιά τους. Ήταν μια μεγάλη νίκη. Και δεν σταμάτησαν εκεί. Την επόμενη μέρα (Κυριακή 27/8), συγκεντρώθηκαν αρκετές χιλιάδες στο Μπέρκλεϋ παρόλο που η εκεί φασιστοσυγκέντρωση είχε ματαιωθεί. Την ίδια μέρα έγινε συγκέντρωση και πορεία στη Ν.Υόρκη σε συμπαράσταση με το Μπέρκλεϋ.

Και όπως γράφει ο Γιάνης Δελατόλας στην Εργατική Αλληλεγγύη, «*Θα ακολουθήσουν πολλές ακόμη αντιφασιστικές δράσεις σε όλες τις ΗΠΑ. Είναι χρέος μας να οργανώσουμε αυτό το κίνημα και να τιμήσουμε τη Χέδερ Χάγιερ, τον Παύλο Φύσσα, τον Σαχζάτ Λουκμάν και όλα τα άλλα θύματα της ναζιστικής βίας. Για να στείλουμε τα φασιστικά ποντίκια στους υπονόμους όπου είναι η θέση τους*».[9]

Στις διαδηλώσεις ενάντια στον ρατσισμό και τους φασίστες, πήραν μέρος και εργατικά συνδικάτα. Είναι ενδεικτική η πρωτοβουλία που πήραν οι Λιμενεργάτες. Το συνδικάτο των λιμενεργατών στο Σαν Φρανσίσκο – ένα από τα πιο ριζοσπαστικά συνδικάτα – πήρε απόφαση να μπει μπροστά για να σταματήσει τους φασίστες – και έπαιξε ρόλο στην ματαίωση της συγκέντρωσης τους.

Μετά τη δολοφονία της αντιφασίστριας στη Σάρλοτσβιλ έβγαλε απόφαση που ξεκινούσε με επίθεση στον Ντόναλντ Τραμπ που τόλμησε να πάρει ίσες αποστάσεις καταδικάζοντας τους αντιρατσιστές για το κατέβασμα των αγαλμάτων. Η ανακοίνωση συνεχίζει «*Δεν αναγνωρίζουμε στους ρατσιστές και στους φασίστες το δικαίωμα της "ελεύθερης έκφρασης" γιατί αυτό καταλήγει σε δολοφονίες, όπως αυτές που έγιναν στο Πόρτλαντ στις 26 Μάη που οι νεοναζί δολοφόνησαν δυο άντρες και παρά λίγο και έναν τρίτο γιατί υποστήριζαν δυο νέες αφροαμερικάνες γυναίκες*». Το ψήφισμα έκλεισε με κάλεσμα για αντιδιαδήλωση ενάντια στους φασίστες και καλούσε «*όλα τα συνδικάτα, τις αντιρατσιστικές και αντιφασιστικές οργανώσεις να συνεργαστούν στην υποστήριξη των συνδικάτων, των φυλετικών μειονοτήτων, των μεταναστών, των ΛΟΑΤΚΙ, των γυναικών και όλων των καταπιεσμένων*».

Το αντιρατσιστικό κίνημα έχει ξαναβάλει στη δράση συνδικάτα και εργατικούς χώρους. Στις συγκεντρώσεις που οργανώθηκαν την Πρωτομαγιά με συνθήματα «ανοιχτές πόλεις σε όλους» συμμετείχαν λιμενεργάτες, ταχυδρομικοί, δάσκαλοι, νοσοκόμες, εργαζόμενοι στον

ηλεκτρισμό και άλλα σωματεία. Έγιναν κινητοποιήσεις των εργαζομένων στην υγεία για να μην καταργηθούν οι έστω περιορισμένες μεταρρυθμίσεις του Ομπάμα στην κοινωνική ασφάλιση και δημόσια υγεία. Στις 8 Μάρτη, γυναίκες στην Αμερική δήλωσαν ότι απεργούν και δεν θα πάνε στις δουλειές τους. Την Πρωτομαγιά έγιναν απεργίες με συνθήματα στήριξης προσφύγων. Είναι η πρώτη φορά που ακούγονται συνθήματα για γενική απεργία και υπάρχει δυνατότητα αναβίωσης ξανά του εργατικού κινήματος μετά πολλά χρόνια.

Η Αριστερά

Τα πράγματα αλλάζουν πολλές φορές με ραγδαίο ρυθμό κι αυτό που θα μετρήσει είναι η δουλειά που θα κάνει η Αριστερά και πώς θα συνδεθεί με το εργατικό κίνημα.

Ο τύφωνας Κατρίνα που πλημμύρισε και κατέστρεψε τη Ν.Ορλεάνη, έριξε τον Μπους. Ο τυφώνας Χάρβεϋ καταστρέφει όλες τις προεκλογικές δηλώσεις και πολιτικές του Τραμπ. Ο Τραμπ αποχώρησε από τη διάσκεψη για το κλίμα στο Παρίσι, και το μέγεθος της οικολογικής καταστροφής του πλανήτη πνίγει το Τέξας και τη Λουϊζιάνα, κλείνει τα διυλιστήρια της περιοχής, κάνει αστέγους 450 χιλιάδες μέχρι τώρα-χωρίς πρόβλεψη πότε και πού θα σταματήσει αυτή η καταστροφή. Όλο και περισσότερο ξεκαθαρίζει σε εκατομμύρια ανθρώπους μέσα στις ΗΠΑ ότι το America First, ευνοεί το αμερικάνικο κεφάλαιο και τους τραπεζίτες όπως ακριβώς συνέβαινε και με τους προηγούμενους. Και ταυτόχρονα ένας ολόκληρος κόσμος έχει να συγκρουστεί με τις πιο καθυστερημένες ιδέες, με την ακροδεξιά και τους φασίστες που τολμάνε να διαδηλώνουν, να οργανώνουν δολοφονικές επιθέσεις και να απειλούν.

Είναι η κατάλληλη στιγμή για την Αριστερά στην Αμερική να μεγαλώσει και να παίξει σημαντικό ρόλο στις εξελίξεις. Δεν είναι εύκολο, αλλά υπάρχουν πολλά παραδείγματα που δείχνουν ότι η κατάσταση αλλάζει.

Το πρώτο και πολύ σημαντικό, τα εκατομμύρια που ψήφισαν τον Σάντερς, οι νεολαίοι που πήγαν για πρώτη φορά στις κάλπες των προκριματικών– μόνο γιατί πίστεψαν ότι υπάρχει λύση στα αριστερά – αλλιώς θα απείχαν από τις εκλογές όπως και πολλοί άλλοι. Αυτός ο κόσμος δεν έχει χαθεί μετά τις εκλογές, αλλά βρίσκεται σε όλες τις κινητοποιήσεις, τα αντιρατσιστικά συλλαλητήρια και τώρα ενάντια στους φασίστες. Αυτή η εξέλιξη έχει ξαναμαζικοποιήσει την Αριστερά στα πανεπιστήμια. Ιστορικά κάστρα του φοιτητικού κινήματος ξαναβρίσκονται στην πρώτη γραμμή: από την ανατολική ακτή και το πανεπιστήμιο της Μασαχουσέτης, όπου δημιουργήθηκε κίνηση αλληλεγγύης σε καθηγητή που διώκεται γιατί έγραψε βιβλίο με τίτλο «Αντίφα: το αντιφασιστικό εγχειρίδιο», μέχρι το Μπέρκλεϋ, όπου οι φοιτητές πρωτοστάτησαν στο συλλαλητήριο που ματαίωσε τη φασιστική διαδήλωση.

Ο Σάντερς δεν έχει τη δυνατότητα να δώσει προοπτική σ'αυτό το κίνημα και τους Δημοκρατικούς Σοσιαλιστές της Αμερικής (DSA), γιατί καθορίζεται από το Δημοκρατικό Κόμμα. Μια μεγάλη ριζοσπαστική αριστερά γεννιέται, το ποιος μπορεί όμως να την οργανώσει και να την καθορίσει είναι δύσκολο καθήκον αλλά εφικτό. Υπάρχουν παραδείγματα από την Αριστερά στην Ευρώπη για το τι πρέπει να προσέξει και τι να κάνει αυτή η νέα αριστερά στις ΗΠΑ.

Το πρώτο είναι η κοινή δράση. Η εξέλιξη με τον Σάντερς δεν είναι διαφορετική απ' αυτήν με τον Κόρμπιν στη Βρετανία, παρόλο που το Δημοκρατικό Κόμμα δεν είναι σοσιαλδημοκρατικό όπως το Εργατικό. Όμως και στις δυο περιπτώσεις αλλά και σε μια σειρά από άλλες ευρωπαϊκές χώρες, η μαζική ριζοσπαστικοποίηση προς τα αριστερά συσπειρώνεται άμεσα γύρω από ρεφορμιστικά κόμματα ή ηγέτες με ρεφορμιστικά προγράμματα. Γι'αυτόν τον κόσμο υπάρχει η ελπίδα ότι ένα πρόγραμμα κοινωνικών δαπανών και κρατικών επενδύσεων μπορεί να εξασφαλίσει την αναθέρμανση της οικονομίας σε μεγέθη των δεκαετιών του '50 και του '60.

Οι αυταπάτες σπάνε όταν αρχίζει η δράση και μάλιστα όταν παλεύουν από κοινού επαναστάτες και ρεφορμιστές για τις μάχες που ανοίγουν. Εκεί φαίνονται χειροπιαστά τα όρια του ρεφορμισμού.

Το δεύτερο κλειδί και στοίχημα για τους επαναστάτες στην Αμερική είναι η σχέση τους με την εργατική τάξη. Κι αυτή η δυνατότητα ανοίγει περισσότερο σήμερα. Οι δουλειές που υποσχέθηκε ο Τραμπ δεν έρχονται, τα μεροκάματα συνεχίζουν να είναι κολλημένα παρόλη την μείωση της ανεργίας, και η διάλυση του εθνικού συστήματος υγείας κάνει τη ζωή πιο δύσκολη για τους φτωχούς και τους άπορους. Εάν υπάρχει ένα κράτος με τη μεγαλύτερη κοινωνική ανισότητα, είναι η Αμερική.

Μ' αυτά τα εργατικά σκιρτήματα και αντιστάσεις, πρέπει να συνδεθεί η Αριστερά. Και ταυτόχρονα να πρωτοστατήσει στις μεγάλες μάχες ενάντια στον ρατσισμό και την προσπάθεια των φασιστών να στήσουν βάση και στις ΗΠΑ. Δίνουμε τη μάχη να τους τσακίσουμε στην Ευρώπη και στην Ελλάδα, δίνουμε την αλληλεγγύη μας σε αυτούς που δίνουν τον ίδιο αγώνα πέρα από τον Ατλαντικό. ■

Σημειώσεις

(1) Σοσιαλισμός από τα κάτω, No 121, Μάρτης-Απρίλης 2017, http://socialismfrombelow.gr/article.php?id=949

(2) https://economicfront.wordpress.com/2017/08/28/recession-on-the-horizon-2/

(3) Financial Times, 29 Αυγούστου 2017, ανταπόκριση Patti Waldmeir από το Σικάγο.

(4) Edward Luce, Financial Times, Ιούλης 2017

(5) Gideon Rachman, Financial Times, 22 Αυγούστου 2017

(6) Angela Davis – Women, Race and Class – Vintage books – N.Y. 1983. Σ' αυτό το βιβλίο η Άντελα Ντέϊβις μιλάει για το κίνημα των σουφραζέτων στην Αμερική και πώς ένα της κομμάτι είχε επηρεαστεί από αυτές τις ιδέες – Ψήφο στις γυναίκες αλλά όχι στους μαύρους.

(7) Το Mother Jones είναι προοδευτικό περιοδικό που κυκλοφορεί στην Αμερική. Ο τίτλος του από εργάτρια – συνδικαλίστρια στους I.W.W.

(8) Η Χέδερ Χάγιερ, ακτιβίστρια και δικηγόρος στην Βιρτζίνια, ενεργό μέλος του αντιρατσιστικού κινήματος και συνήγορος σε υποθέσεις ατόμων που έχουν δεχτεί ρατσιστική επίθεση ενάντια στην αστυνομία.

(9) Γιάνης Δελατόλας, ανταπόκριση από τη Ν.Υόρκη στο φύλλο της Εργατικής Αλληλεγγύης 1287, 23 Αυγούστου 2017.

8 Απρίλη 2017.
Πορεία στα γραφεία της Χρυσής Αυγής μετά την επίθεση στον Αλέξη Λάζαρη

Να κλείσουμε τα "γραφεία" των Ναζί δολοφόνων

Ο Θανάσης Καμπαγιάννης αναλύει τις συνδέσεις ανάμεσα στην πορεία της δίκης της Χρυσής Αυγής και στις μάχες του αντιφασιστικού κινήματος.

Ακόμα και αν θέλαμε να ξεχάσουμε προς στιγμήν τη φασιστική απειλή, τα γεγονότα της Σάρλοτσβιλ, στη Βιρτζίνια των Ηνωμένων Πολιτειών, είναι ένα καμπανάκι για τον κίνδυνο που συνιστά η επανεμφάνιση της ακροδεξιάς σε ολόκληρο τον κόσμο. Μια ρατσιστική συγκέντρωση, οργανωμένη από νεοναζιστικές οργανώσεις, παλιές και καινούργιες, κατέληξε στη δολοφονία μιας 32χρονης αντιφασίστριας, της Χέδερ Χάγερ, και τον τραυματισμό πολλών ακόμα διαδηλωτών που εξέφρασαν μαζικά την αντίθεσή τους στους φασίστες.

Για εμάς στην Ελλάδα, οι εξελίξεις αυτές έχουν μια παραπάνω σημασία για δύο λόγους. Αφενός γιατί οι νεοναζί οργανωτές της συγκέντρωσης στη Σάρλοτσβιλ δηλώνουν ανοιχτά ότι "έμπνευσή" τους για τη δολοφονική τους δράση είναι η δράση της Χρυσής Αυγής.[1] Αφετέρου γιατί η υπόθεση της δολοφονίας του Παύλου Φύσσα και η δίκη της Χρυσής Αυγής είναι μια μάχη που είναι ακόμα ανοιχτή. Πρόκειται για μια επιβεβαίωση της εκτίμησης που έχουμε κάνει σ' αυτό το περιοδικό ότι η δράση του αντιφασιστικού κινήματος στην Ελλάδα και η εξέλιξη της δίκης της Χρυσής Αυγής θα έχουν διεθνές αντίκτυπο.

Οι φετινές κινητοποιήσεις για τα τέσσερα χρόνια από τη δολοφονία του Παύλου Φύσσα μάς βρίσκουν σε μια κρίσιμη φάση στην εξέλιξη της δίκης: μετά από μια μακρά διαδικασία που ξεκίνησε στις 20 Απριλίου του 2015, αλλά στην ουσία από τον Σεπτέμβριο του ίδιου χρόνου, (όταν οι γονείς του Παύλου Φύσσα ανέβηκαν στο βήμα του μάρτυρα του Α' Τριμελούς Εφετείου Κακουργημάτων της Αθήνας), οι μάρτυρες του κατηγορητηρίου βαίνουν προς στο τέλος τους. Αυτό που θα ακολουθήσει θα είναι πλέον η φάση των αναγνωστέων εγγράφων, όπου το δικαστήριο θα λάβει γνώση όλου του πλούσιου ανακριτικού υλικού (έγγραφου, οπτικού και ηχητικού), πριν περάσει στους μάρτυρες υπεράσπισης και τις απολογίες των κατηγορουμένων.

Το αντιφασιστικό κίνημα δεν καθορίζει τις επιλογές του ανάλογα με την απόφαση οποιουδήποτε δικαστηρίου. Ο χαρακτηρισμός της Χρυσής Αυγής ως "εγκληματικής οργάνωσης" υπήρχε στα έντυπα των αντιφασιστικών οργανώσεων και της Αριστεράς πολλά χρόνια πριν το κράτος κινήσει την ποινική δίωξη κατά της ηγεσίας της ναζιστικής οργάνωσης τον Σεπτέμβρη του 2013. Ωστόσο, τα όσα προκύπτουν από

την ακροαματική διαδικασία της δίκης αποτελούν κρίσιμα κρατούμενα και όπλα στον αντιφασιστικό αγώνα. Και αν υπάρχει ένα διαρκές μοτίβο στις καταθέσεις των θυμάτων και των μαρτύρων στη δίκη, αυτό είναι η ταύτιση του "νόμιμου πολιτικού κόμματος" με την εγκληματική δράση των ταγμάτων εφόδου, με σημαντικότερο κρίκο τα γραφεία της Χρυσής Αυγής που λειτουργούν ως ορμητήρια δολοφονικών επιθέσεων. Αυτό θα είναι και το βασικό αντικείμενο αυτού του άρθρου.

Γραφεία = ορμητήρια δολοφονικών επιθέσεων

Το ότι τα γραφεία της Χρυσής Αυγής αποτελούν ορμητήρια δολοφονικών δεν είναι βέβαια μια καινούργια ανακάλυψη. Για την ακρίβεια, κάθε γραφείο της στην Αθήνα είναι ταυτισμένο με πασίγνωστες επιθέσεις σε βάρος μεταναστών, ιδεολογικών και πολιτικών εχθρών της οργάνωσης και κάθε είδους "αντιφρονούντων". Τα πρώτα γραφεία της Χρυσής Αυγής στην Κεφαληνίας είναι ταυτισμένα με τις επιθέσεις σε Αλβανούς μετανάστες στην Κυψέλη μετά το 1990 και σε αριστερούς επί μακεδονικών συλλαλητηρίων, τα γραφεία στην Γ' Σεπτεμβρίου με την επίθεση στον μουσικό Αλέξη Καλοφωλιά των Last Drive το 1998, τα γραφεία στη Σολωμού με την επίθεση στον Πάρη Χρυσό και τη Χρυσάνθη Τσιμπίδου το 2002, τα γραφεία στη Σωκράτους με την επιδρομή κατά μεταναστών στο Παλιό Εφετείο το 2009, τα γραφεία στη Δηλιγιάννη με τα πογκρόμ στην Πλατεία Αττικής και στον Άγιο Παντελεήμονα. Και αυτά είναι μόνο η κορυφή του παγόβουνου μιας πολύ πλατύτερης εγκληματικής δράσης.[2]

Από τις επιθέσεις την περίοδο αυτή, υπάρχουν ευτυχώς ήδη κάποιες αμετάκλητες καταδικαστικές αποφάσεις, που περιγράφουν με ακρίβεια τον τρόπο λειτουργίας των ταγμάτων εφόδου της Χρυσής Αυγής: πολλοί και ένοπλοι εναντίον λίγων και άοπλων, αιφνιδιασμός των θυμάτων, σύντομο χρονοδιάγραμμα επίθεσης με καταμερισμένους ρόλους, συντονισμένη αποχώρηση. Οι καταδικασμένοι για τις επιθέσεις αυτές ήταν ηγετικά στελέχη της Χρυσής Αυγής (Κουσουμβρής, Ζαφειρόπουλος, Σιατούνης, κλπ) τους οποίους η ηγεσία της οργάνωσης κάλυπτε με κινητοποιήσεις έξω από τα Δικαστήρια – αν και τυπικά αρνιόταν οποιαδήποτε σχέση. Σε μια τέτοια δικάσιμο στην Ευελπίδων το 1998, τάγμα εφόδου της Χρυσής Αυγής με επικεφαλής τον υπαρχηγό της "Περίανδρο" (Αντώνη Ανδρουτσόπουλο) επιτέθηκε δολοφονικά στον Δημήτρη Κουσουρή και δύο ακόμα συντρόφους του, όλοι τους μέλη του Νέου Αριστερού Ρεύματος. Τα χαρακτηριστικά της επίθεσης ήταν πανομοιότυπα με τα παραπάνω, ενώ και για την επίθεση αυτή υπάρχει αμετάκλητη καταδικαστική απόφαση του Περίανδρου για απόπειρα ανθρωποκτονίας.

Μέχρι το 2010 η Χρυσή Αυγή είχε τέσσερις μόνο οργανώσεις, σε Αθήνα, Πειραιά, Θεσσαλονίκη και Καλαμάτα. Τον Ιανουάριο του 2012 (είχε μεσολαβήσει η εκλογή Μιχαλολιάκου στο δημοτικό συμβούλιο της Αθήνας), είχε τρία γραφεία στην Αθήνα και εννιά ακόμα σε επαρχιακές πόλεις.[3] Στην πραγματικότητα το οργανωτικό άλμα γίνεται μετά την είσοδο στη Βουλή τον Μάιο-Ιούνιο του 2012. Στο απόγειο της οργανωτικής της επέκτασης το 2013, η Χρυσή Αυγή είχε ανοίξει περίπου 70 γραφεία σε όλη την Ελλάδα.[4]

Ένα πολύ γνωστό επιχείρημα πίσω στον Μάη του 2012 ήταν ότι η είσοδος της Χρυσής Αυγής στο Κοινοβούλιο πιθανόν να τιθασεύσει την εγκληματική της δράση. Η φιλελεύθερη/δεξιά εκδοχή του επιχειρήματος είναι ότι η "νομιμότητα" χαλιναγωγεί εν τέλει τον ναζισμό, από όπου πηγάζει και η λογική της ανεμπόδιστης απόδοσης σ' αυτόν όλων των προνομίων ενός "νόμιμου πολιτικού κόμματος" (οικονομική ενίσχυση, τηλεοπτικός χρόνος, κλπ). Ένα κομμάτι της Αριστεράς αποδέχτηκε το ίδιο συμπέρασμα μέσω μιας άλλης οδού: "τώρα θα βάλουν γραβάτες" ήταν η δήλωση της Αλέκας Παπαρήγα, που απηχούσε τις απόψεις πολλών αριστερών αγωνιστών. Όμως, τα πράγματα δεν κινήθηκαν έτσι: αντί για μείωση των εγκληματικών ενεργειών μετά την είσοδο της Χρυσής Αυγής στη Βουλή, είχαμε διάχυση και πανελλαδικοποίησή τους, με τον ηγετικό πυρήνα να αποκτά πιο επιτελικό (διευθυντικό) ρόλο και τις ομάδες κρούσης να κάνουν την εμφάνισή τους σε κάθε πόλη της Ελλάδας.

Τάγματα εφόδου

Ο μηχανισμός της διάχυσης της εγκληματικής δράσης βρισκόταν ακριβώς στην οικοδόμηση τοπικών οργανώσεων και στο άνοιγμα γραφείων: δεν ήταν δηλαδή εξωτερικός στην οργάνωση, αλλά σύμφυτος με την ύπαρξη και τη δράση της. Σύμφωνα με τον Κανονισμό των τοπικών οργανώσεων της Χρυσής Αυγής που κατήρτισε ο άτυπος "Υπαρχηγός" της Χρήστος Παππάς, στο πενταμελές όργανο που διοικεί την εκάστοτε τοπική οργάνωση, προβλέπεται η θέση του "Υπεύθυνου Πολιτικής Δράσης" που οργανώνει την "Ασφάλεια" της τοπικής.[5] Αυτή η Ασφάλεια είναι τα "τάγματα εφόδου", τα στρατιωτικοποιημένα σώματα ένστολων Χρυσαυγιτών που παρέλαυναν τρομοκρατώντας στις λαϊκές αγορές και στις γειτονιές, ενώ τις νύχτες έκαναν τις επιθέσεις σε μετανάστες και αντιφρονούντες.

Η διοίκηση των ταγμάτων εφόδου, ο διευθυντικός πυρήνας της εγκληματικής δράσης, ταυτίζεται με τον ηγετικό πυρήνα της Χρυσής Αυγής.

Εξαιτίας της κατάσχεσης των σκληρών δίσκων των ηγετικών στελεχών του πυρήνα Νίκαιας, οι πιο εκτεταμένες πληροφορίες που διαθέτουμε αφορούν τα τάγματα εφόδου της περιοχής του Πειραιά. Οι καταθέσεις των μαρτύρων επιβεβαιώνουν και πλουτίζουν το ανακριτικό υλικό. Σύμφωνα με την κατάθεση του δημοτικού συμβούλου της Νίκαιας Κώστα Παπαδόπουλου, η λειτουργία των γραφείων της Χρυσής Αυγής στη Νίκαια το 2011-2013 συμπίπτει με την αύξηση των ρατσιστικών επιθέσεων στην περιοχή, οι οποίες σταματούν απότομα μετά τη δολοφονία Φύσσα και την έναρξη της ποινικής δίωξης.

Η λειτουργία των γραφείων σηματοδοτεί την απόπειρα της Χρυσής Αυγής να "κατακτήσει" την Κοκκινιά, γεγονός που εκφράζεται και εδαφικά, με φρουρά ("Ασφάλεια") έξω και γύρω από τα γραφεία της. Η Ασφάλεια τραμπουκίζει πολίτες, αριστερούς, μετανάστες, τόσο έξω από τα γραφεία όσο και σε εξορμήσεις της (πεζές ή μηχανοκίνητες) στη γύρω περιοχή. Είναι τόση η επιτυχία της που η κεντρική ηγεσία της Χρυσής Αυγής την στέλνει σε δράσεις σε όλη την Ελλάδα (επίθεση στην Μαρία Τρούλου και τον Σαββα Μαυρίδη στην Πάρο, τρομοκράτηση των Ρομά στη Σκάλα Λακωνίας με τον Κασιδιάρη να δηλώνει ότι "όλες οι καλές δουλειές γίνονται τη νύχτα", κλπ). Οι άντρες της Ασφάλειας Νίκαιας είναι αυτοί που συγκεντρώθηκαν τη βραδιά της δολοφονίας Φύσσα στα γραφεία της, εξοπλίστηκαν και εφόρμησαν στο στόχο τους στο Κερατσίνι, σύμφωνα με τον κατηγορούμενο Γιώργο Δήμου (βλ. μαρτυρία του δημοσιογράφου Γιάννη Παπαδόπουλου, αλλά και της αδελφής του Ρουπακιά, Χρυσούλας).

Τον Ιούνιο του 2012, λίγες μέρες πριν τις δεύτερες εκλογές, ο Λαγός προαναγγέλλει δημόσια τα βασικά πεδία δράσης της υπό ίδρυση τοπικής οργάνωσης Περάματος στοχοποιώντας τους Αιγύπτιους αλιεργάτες και τους συνδικαλιστές του ΠΑΜΕ. Η επίθεση στους Αιγύπτιους το βράδυ της 12/6/2012 γίνεται λίγες ώρες αργότερα, ζεσταίνοντας τις μηχανές για το άνοιγμα των γραφείων του Περάματος τον Δεκέμβριο του ίδιου χρόνου. Ο Πανταζής, πυρηνάρχης αρχικά και στη συνέχεια στέλεχος του πενταμελούς, είναι ο άνθρωπος πίσω από το άνοιγμα των γραφείων και ταυτόχρονα ο επικεφαλής του τοπικού τάγματος εφόδου (κατηγορείται τόσο για την επίθεση στους αλιεργάτες όσο και για την ενέδρα στο ΠΑΜΕ).

Μετά την προθέρμανση στα κεφάλια μεταναστών, η επίθεση στους κομμουνιστές συνδικαλιστές στις 12/9/2013 (λίγες μέρες πριν από τη δολοφονία του Παύλου) είναι απόλυτα οργανωμένη, σε συνεργασία με την τοπική της Σαλαμίνας, υπό την άμεση καθοδήγηση του Λαγού στα στελέχη του πενταμελούς Πανταζή και Χατζηδάκη (καταθέσεις Σωτ. Πουλικόγιαννη, αλλά και του δημοσιογράφου Γιάννη Μπασκάκη). Στα γραφεία του Περάματος βρίσκεται την επόμενη μέρα από αστυνομικούς κοντάρι με μεταλλική απόληξη, ίδιο με αυτά που χρησιμοποιήθηκαν στην επίθεση (μαρτυρίες Γκούτη και Τηλιακού).

Τα γραφεία της Χρυσής Αυγής στον Πειραιά αποτέλεσαν τη βάση εξόρμησης πολλαπλών εγκληματικών δράσεων της οργάνωσης. Από εκεί ξεκίνησαν οι τέσσερις Χρυσαυγίτες που επιτέθηκαν στα μέλη της Αντιναζιστικής Πρωτοβουλίας τον Σεπτέμβρη του 2012 (καταδίκη Σαλούφα και Αποστόλου). Από εκεί ξεκίνησε επίσης η μηχανοκίνητη πορεία που επιτέθηκε στο περίπτερο του ΣΥΡΙΖΑ το βράδυ των εκλογών της 17/6/2012 (κατάθεση του δικηγόρου Γιάννη Καρδαρά). Δεν είναι εξάλλου τυχαίο ότι στο εσωτερικό των γραφείων βρέθηκε την επομένη της δολοφονίας Φύσσα ένα πτυσσόμενο κλομπ, έστω κι αν ο Λαγός είχε δώσει εντολή "να αδειάσουν τα γραφεία" από "κέρατα".

Εκπαίδευση τάγματος εφόδου της ΧΑ από τον Ηλία Κασιδιάρη.

Εκδήλωση στους Αμπελόκηπους της Πρωτοβουλίας για να κλείσουν τα γραφεία της ΧΑ

Όμως μια σημαντική λειτουργία των γραφείων του Πειραιά ήταν η οργανωμένη προσπάθεια επέκτασης της Χρυσής Αυγής στα νότια προάστια της Αττικής. Έτσι, σύμφωνα με τις καταθέσεις του Παναγιώτη Δριμυλή και του δημοσιογράφου Γιάννη Μπασκάκη, η μηχανοκίνητη πορεία που επιτέθηκε στον Ελεύθερο Κοινωνικό Χώρο “Συνεργείο” στην Ηλιούπολη στις 10/7/2013, συγκροτήθηκε αρχικά στα γραφεία του Πειραιά υπό τον τότε πυρηνάρχη του Μπαρέκα (με ενισχύσεις από τα γραφεία της Νίκαιας). Στη συνέχεια τα άτομα αυτά συνενώθηκαν στα γραφεία του Αλίμου με τους υπόλοιπους Χρυσαυγίτες και, υπό την καθοδήγηση Λαγού και Μίχου που ήταν παρόντες (ο Λαγός μάλιστα με το βουλευτικό του αυτοκίνητο!), πορεύτηκαν και επιτέθηκαν συντονισμένα στο “Συνεργείο”. Τα μηνύματα στο κινητό του Λαγού δεν αφήνουν καμιά αμφιβολία για τον απολύτως οργανωμένο και προμελετημένο χαρακτήρα της επίθεσης, που μεταξύ άλλων είχε στόχο το άνοιγμα γραφείων της Χρυσής Αυγής στην Ηλιούπολη.

Σε όλη την Ελλάδα

Δεν είναι ακόμα γνωστό αν η υπεράσπιση της Χρυσής Αυγής σε μεταγενέστερη φάση της δίκης θα επιχειρήσει να “φορτώσει” τις εγκληματικές δράσεις σε συγκεκριμένες τοπικές οργανώσεις και σε μεμονωμένους βουλευτές (πχ. τον Λαγό για τον Πειραιά και τον Παναγιώταρο για τον Άγιο Παντελεήμονα). Αν πάντως υποβληθεί ένας τέτοιος ισχυρισμός είναι καταδικασμένος να καταπέσει με δεδομένη την πανελλαδική διάχυση της εγκληματικής δράσης της Χρυσής Αυγής με ορμητήριο πάντοτε τα γραφεία της. Η ακροαματική διαδικασία ήταν μακρά, πέραν από τις παρελκυστικές τακτικές της υπεράσπισης και την κρατική αδράνεια για την αίθουσα, προκειμένου να καταθέσουν μάρτυρες και θύματα από όλη την Ελλάδα. Και τα στοιχεία είναι συντριπτικά. Ενδεικτικά:

Τα γραφεία της Αναβύσσου ήταν το ορμητήριο για την επίθεση που δέχτηκε ο συνδικαλιστής Δ. Ζαμπέλης, στις 19/2/2013, από τάγμα δέκα ατόμων με στρατιωτική-χακί αμφίεση, επειδή άκουγε στο αυτοκίνητό του “ενοχλητικά” για τη Χρυσή Αυγή τραγούδια. Στην Πάτρα, στις 7/7/2013, ο μαθητής Χρ. Αντίοχος δέχτηκε επίθεση κάτω από τα γραφεία της Χρυσής Αυγής από τρία άτομα με αμφίεση και διακριτικά της οργάνωσης, που του ζήτησαν ταυτότητα και στη συνέχεια τον ξυλοκόπησαν. Στην Ιεράπετρα, στις 13/2/2013, ολόκληρη η τοπική της Χρυσής Αυγής ξεκίνησε από τα γραφεία της και κατευθύνθηκε στο χωριό Βαϊνιά, όπου τέλεσε έλεγχο σε ελαιοτριβείο για το αν εργάζονται αλλοδαποί και στη συνέχεια εισέβαλε σε σπίτι Πακιστανών τους οποίους ξυλοκόπησε (κατάθεση Ανδρέα Μπιλάλη). Στη Βέροια, στις 9/6/2012, ομάδα της Χρυσής Αυγής (με τον νυν βουλευτή Σαχινίδη) επιτέθηκε σε αντιφασίστες, υποδυόμενη ότι κάνει “πολιτική εξόρμηση”: τον πραγματικό χαρακτήρα της επίθεσης αποκάλυψε σε δικαστήριο της Βέροιας το πρώην μέλος της Χρυσής Αυγής Ηλίας Σταύρου, του οποίου η κατάθεση επίκειται και στα πλαίσια της μεγάλης δίκης.

Η υπεράσπιση της οργάνωσης επιχείρησε να χαρακτηρίσει τα περιστατικά αυτά “ανύπαρκτα” ή στην χειρότερη περίπτωση “μεμονωμένα”. Όμως, για κακή τους τύχη, ο δημοσιογράφος της ΕφΣυν Γιάννης Μπασκάκης γνωστοποίησε στο δικαστήριο την ύπαρξη βίντεο στο οποίο ο Μιχαλολιάκος, απευθυνόμενος σε συνδιάσκεψη στελεχών τον Μάιο του 2012 στο ξενοδοχείο Κρύσταλ, λέει ρητά ότι οι μετανάστες ή οι αριστεροί που περνούν έξω από τα γραφεία της ναζιστικής οργάνωσης “είτε τρέχουν είτε δεν προλαβαίνουν να τρέξουν”. Πάνω στον πανικό τους, τα στελέχη της Χρυσής Αυγής ανάρτησαν διαψευση της μαρτυρίας Μπασκάκη, λέγοντας ότι τέτοιο βίντεο δεν υπάρχει, αν και αυτό στη συνέχεια αναρτήθηκε από την εφημερίδα.[6]

Στην πράξη, η φάση των αναγνωστέων εγγράφων θα είναι κόλαφος

για τη Χρυσή Αυγή. Βίντεο όπως το παραπάνω του Μιχαλολιάκου ή αυτό του Πατέλη (το διαβόητο "Ό,τι κινείται σφάζεται"), όπου περιγράφει το τάγμα της Νίκαιας να περιμένει στα γραφεία "το οκ του Λαγού", θα επιδειχθούν και θα επιβεβαιώσουν πανηγυρικά τις μαρτυρικές καταθέσεις. Σημαντικό ρόλο πρόκειται να παίξουν ακόμα δεκάδες δικογραφίες που σχηματίστηκαν αυτοτελώς για τη δράση της Χρυσής Αυγής, κάποιες από αυτές μετά την δολοφονία Φύσσα κατόπιν εφόδων της Αστυνομίας σε γραφεία της οργάνωσης. Στη Θεσσαλονίκη, στελέχη της Χρυσής Αυγής συνελήφθησαν να περιπολούν με μαχαίρια κάτω από τα γραφεία της οργάνωσης. Στην Χαλκίδα, βρέθηκαν όπλα στο εσωτερικό των γραφείων, το ίδιο και στο Μεσολόγγι μαζί με κράνη και καπέλα αστυνομικών (κατάθεση δημοσιογράφου Τσακανίκα).

Μάγδα Φύσσα και Μαρία Κασκαρίκα, μανάδες ενάντια στους νεοναζί

Γιατί "κλείστε τα γραφεία"

Η δίκη της Χρυσής Αυγής έχει συνεισφέρει και ταυτόχρονα συγκεντρώσει καταλυτικά στοιχεία για τον ρόλο των γραφείων της Χρυσής Αυγής: δεν πρόκειται "απλά" για σχολεία ναζιστικής διαπαιδαγώγησης και στρατολόγησης/μύησης νέων μελών, αλλά για ορμητήρια δολοφονικών επιθέσεων. Η ναζιστική θεωρία συνδυάζεται και απολήγει σε εγκληματική πράξη. Γι' αυτό το λόγο, το κλείσιμο των γραφείων της Χρυσής Αυγής σε κάθε γειτονιά πρέπει να είναι στόχος όλων των συλλογικοτήτων του κινήματος, της Αριστεράς και της δημοκρατικής αντιφασιστικής πλειοψηφίας. Ο στόχος αυτός δεν πρόκειται να υλοποιηθεί από το αστικό κράτος, ακόμα και με μια καταδικαστική απόφαση στη δίκη της Χρυσής Αυγής. Για την ακρίβεια, μια τέτοια απόφαση θα "επιδοθεί" και θα "εκτελεστεί" από το μαζικό αντιφασιστικό κίνημα. Γι' αυτό το λόγο η Πρωτοβουλία για το κλείσιμο των γραφείων της Χρυσής Αυγής στη Μεσογείων, που ξεκίνησε τη δράση της στους Αμπελόκηπους, και η απόφαση για αντιφασιστική πορεία στις 16 Σεπτεμβρίου 2017 με κατεύθυνση προς τα εκεί είναι μια στρατηγική επιλογή που ολόκληρο το αντιφασιστικό κίνημα θα πρέπει να συζητήσει και να αγκαλιάσει.

Απέναντι στο επιχείρημα ότι οι φασίστες θα συνεχίσουν να χτυπάνε ακόμα και χωρίς να έχουν γραφεία, θα χρειαστεί να εξηγήσουμε υπομονετικά τη σημασία της πολιτικής νομιμοποίησης που δίνει στους ναζί η ύπαρξη δημόσιων γραφείων-ορμητηρίων. Δεν είναι τυχαίο ότι σε όλες τις παραπάνω επιθέσεις, η Χρυσή Αυγή αξιοποιεί το νομικό στάτους του "πολιτικού κόμματος" για να συγκαλύψει τα ενοχοποιητικά στοιχεία της εγκληματικής της δράσης. Όπως γράφει ο Γιώργος Πίττας στην Εργατική Αλληλεγγύη:

"Κλείνοντας τα γραφεία των ναζί τους στερείς τη δυνατότητα να στρατολογούν και να οργανώνουν αποτελεσματικά επιθέσεις... Αυτό δείχνει η συσσωρευμένη εμπειρία που έχουμε ιδιαίτερα τα τελευταία χρόνια. Όπου άνοιγαν γραφεία οι χρυσαυγίτες ήταν θέμα χρόνου να αρχίσουν να ανοίγουν κεφάλια και όπου το κίνημα πέτυχε να τα κλείνει, η δράση τους περιοριζόταν έως εξαφανιζόταν. Αλλά δεν είναι μόνο αυτό. Η ύπαρξη γραφείων (σε σύγκριση με τα άτυπα ορμητήρια, υπόγεια, καφετέριες που χρησιμοποιούσαν και εξακολουθούν να χρησιμοποιούν) έρχεται να αναβαθμίσει πολιτικά και να νομιμοποιήσει αυτού του τύπου τη φασιστική δράση. Με το να τους κλείσεις τα γραφεία, τους στερείς τη δυνατότητα να νομιμοποιούν την ύπαρξή τους και να πλασάρουν τους εαυτούς τους στον κόσμο σαν ένα «πολιτικό κόμμα» σαν όλα τα άλλα".[7]

Απέναντι στη συζήτηση περί μιας "σοβαρότερης Χρυσής Αυγής" ή τυχόν "εκδημοκρατισμού" της, θα χρειαστεί να τονίσουμε τον αθεράπευτα ναζιστικό (και γι' αυτό και μη μεταρρυθμίσιμο) χαρακτήρα της συγκεκριμένης οργάνωσης. Η δολοφονική επίθεση στον 24χρονο σπουδαστή Αλέξη Λάζαρη στις 31/3/2017 από την Ασφάλεια των κεντρικών γραφείων της Χρυσής Αυγής στη Μεσογείων με επικεφαλής τον εξ απορρήτων του Μιχαλολιάκου Χρήστο Ζέρβα, είναι μια υπενθύμιση ότι η ναζιστική οργάνωση μπορεί να έχει εν πολλοίς αναστείλει τη δράση των ταγμάτων εφόδου όσο διαρκεί η δίκη, αλλά σε καμία περίπτωση δεν τα έχει διαλύσει.

Τέσσερα χρόνια μετά τη δολοφονία του Παύλου Φύσσα, η φασιστική απειλή είναι υπαρκτή αλλά σε καμία περίπτωση ανίκητη: είναι υπόθεση του εργατικού κινήματος και της πλατιάς αντιφασιστικής πλειοψηφίας να την τσακίσει.

Σημειώσεις

1. βλ. τα άρθρα του Δημήτρη Ψαρρά για τον Μάθιου Χάιμπαχ, που κατά δήλωσή του εμπνεύστηκε τη συγκέντρωση στη Σάρλοτσβιλ από τη Χρυσή Αυγή, της οποίας στελέχη πολλές φορές συνάντησε στην Ελλάδα: "Ενας καλός φίλος της Χρυσής Αυγής πίσω από το μακελειό", ΕφΣυν, 14/8/2017 (διαδικτυακά) και "Εξαγωγή ναζισμού στις ΗΠΑ από τη Χρυσή Αυγή", ΕφΣυν, 19/8/2017 (διαδικτυακά).
2. Για μια επισκόπηση: Γιώργος Πίττας, Κατερίνα Θωίδου, Φάκελος Χρυσή Αυγή: Τα εγκλήματα των νεοναζί και πως να τους σταματήσουμε, Μαρξιστικό Βιβλιοπωλείο, Αθηνα 2013.
3. XYZContagion , 9+1 σκηνές από την ιστορία της ελληνικής ακροδεξιάς που ρίχνουν φως στην άγνωστη Χρυσή Αυγή, Θεσσαλονίκη 2014, σελ. 77-82.
4. "Η πολιτική και οργανωτική κατάσταση της Χρυσής Αυγής σήμερα", JailGoldenDawn, 6/1/2017.
5. Για περισσότερα, βλ: Συλλογικό, Υπόμνημα της "Πολιτικής αγωγής του αντιφασιστικού κινήματος" για τη δίκη της Χρυσής Αυγής, Μαρξιστικό Βιβλιοπωλείο, Αθήνα 2015.
6. Δημήτρης Ψαρράς, "Η Χ.Α. έκαψε τον Μιχαλολιάκο", ΕφΣυν, 8/7/2017 (διαδικτυακά).
7. Γιώργος Πίττας, "Κλείστε τα γραφεία της Χρυσής Αυγής", Εργατική Αλληλεγγύη, νο. 1280, 28/6/2017.

Το αντιρατσιστικό κίνημα κλειδί για τις γερμανικές εκλογές

Συνέντευξη με την Κριστίνε Μπούχολτς, βουλευτίνα του Die Linke και ηγετικό στέλεχος του δίκτυου Marx 21.

Σύμφωνα με τις πιο πρόσφατες δημοσκοπήσεις το κόμμα "Εναλλακτική για τη Γερμανία" (AfD) θα καταφέρει να περάσει το όριο του 5% και θα μπει, για πρώτη φορά, στο Ομοσπονδιακό Κοινοβούλιο. Πόσο επικίνδυνο είναι αυτό το ενδεχόμενο;

Το AfD είναι ένα ακραίο ρατσιστικό, εχθρικό απέναντι στο Ισλάμ κόμμα με στενούς δεσμούς με το φάσμα των ναζιστικών οργανώσεων. Η ενδεχόμενη εκπροσώπησή του στο Ομοσπονδιακό Κοινοβούλιο θα του εξασφαλίσει ένα βήμα για την ρατσιστική του προπαγάνδα. Θα του εξασφαλίσει μια ολόκληρη σειρά από πόρους (χρήματα, θέσεις, δημοσιότητα) τους οποίους θα μπορούσε να αξιοποιήσει για να οικοδομήσει ακροδεξιές δομές.

Το AfD δεν είναι, προς το παρόν τουλάχιστον, ένα ναζιστικό κόμμα. Όμως έχει μια φασιστική πτέρυγα στο εσωτερικό του που κερδίζει ολοένα και μεγαλύτερη επιρροή. Την ίδια ώρα που η συντηρητική, εθνικιστική, "λαϊκιστική" πτέρυγα του AfD προσπαθεί να επιβάλλει τις απάνθρωπες θέσεις του μέσα από κοινοβουλευτικές συμμαχίες -και άρα να το παρουσιάσει σαν ένα ευυπόληπτο κόμμα- η φασιστική πτέρυγα προσπαθεί να το μετατρέψει σε ένα "ορθόδοξο" ακροδεξιό κόμμα αντιπολίτευσης "στο δρόμο". Στην ανατολική Γερμανία ειδικά το AfD κινητοποιείται ήδη ανοιχτά στον δρόμο μαζί με το Pegida (το

Αμβούργο, Ιούλης 2017.Χιλιάδες στους δρόμους ενάντια στους G20.

Κριστίνε Μπούχολτς

ισλαμοφοβικό ακροδεξιό κίνημα της Γερμανίας) και τις ναζιστικές συμμορίες (γερμανικής) "ταυτότητας".

Για αυτό εμείς οργανώνουμε από την πλευρά μας κινητοποιήσεις ενάντια στις προεκλογικές εξορμήσεις του AfD. Η καμπάνια "Να ξεσηκωθούμε ενάντια στον ρατσισμό" (Aufstehen gegen Rassismus) έχει σαν σύνθημα "όχι ναζί στο ομοσπονδιακό κοινοβούλιο".

Το AfD κατηγορεί την Άνγκελα Μέρκελ ότι είναι πολύ ανεκτική απέναντι στους πρόσφυγες και τη μετανάστευση. Είναι η κυβέρνηση πραγματικά ανεκτική; Τι κάνει το αντιφασιστικό και αντιρατσιστικό κίνημα στη Γερμανία;

Ακριβώς το αντίθετο συμβαίνει. Στο μεταξύ τα σύνορα της Ευρώπης έχουν κλείσει και πάλι ερμητικά για τους πρόσφυγες. Ο Μεγάλος Συνασπισμός Χριστιανοδημοκρατών/Σοσιαλδημοκρατών (CDU/SPD) περιόρισε ακόμα περισσότερο το δικαίωμα στο άσυλο. Το CDU (το κόμμα της Μέρκελ) υπερηφανεύεται ότι ο αριθμός των προσφύγων έχει μειωθεί. Το 2016 οι πρόσφυγες που έφτασαν στη Γερμανία -κύρια από την Συρία, το Ιράκ και το Αφγανιστάν- δεν ξεπέρασαν τις 300.000. Τώρα έχουν αρχίσει οι μαζικοί επαναπατρισμοί.

Παντού όπου προσπαθούν το AfD, το Pegida, οι Ναζί ή άλλοι ρατσιστές να οργανώσουν κάποια εκδήλωση βρίσκονται αντιμέτωποι με μαζικές διαμαρτυρίες. Στις 19 Αυγούστου οι Ναζί προσπάθησαν να οργανώσουν συλλαλητήριο στην μνήμη του Ρούντολφ Ες (του υπουργού του Χίτλερ που αυτοκτόνησε πριν από 30 ακριβώς χρόνια στη φυλακή Spandau του Βερολίνου όπου κρατείτο), αλλά εμποδίστηκαν από τους αντιφασίστες. Στη δική μου εκλογική περιφέρεια ένας υποψήφιος του AfD γιουχαρίστηκε πριν από μια εβδομάδα σε μια προεκλογική συγκέντρωση τόσο πολύ που αναγκάστηκε στο τέλος να διακόψει την ομιλία του και να κλείσει τη συγκέντρωση.

Και ο "επίσημος" ρατσισμός της κυβέρνησης βρίσκει απέναντί του συχνά μαζικές αντιστάσεις. Οι κινητοποιήσεις των μαθητριών και των μαθητών στα σχολεία ενάντια στις απελάσεις των συμμαθητών τους ανάγκασαν την κυβέρνηση να σταματήσει τις μαζικές απελάσεις προς το Αφγανιστάν -προς το παρόν τουλάχιστον γιατί η μάχη αυτή δεν έχει τελειώσει ακόμα.

Τον Ιούλη έγινε στο Αμβούργο η συνάντηση των G20 - των ηγετών των 20 ισχυρότερων κρατών του πλανήτη. Τα ρεπορτάζ των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης επικεντρώθηκαν αποκλειστικά σχεδόν στα "επεισόδια" που ξέσπασαν εκείνες τις ημέρες. Προσπάθησαν να παρουσιάσουν τα όσα έγιναν σαν μια σύγκρουση ανάμεσα στην αστυνομία και το "μαύρο μπλοκ". Η πόλη, οι εργαζόμενοι, ο απλός κόσμος ήταν απλά άφαντοι από τα δημοσιεύματά τους. Ποια ήταν η πραγματική εικόνα; Τι στάση κράτησαν τα συνδικάτα;

Να ξεκαθαρίσουμε κάτι από την αρχή: οι κύριοι υπεύθυνοι για τη βία στον πλανήτη, για τον πόλεμο και τη φτώχεια, είναι οι αρχηγοί των κρατών των G20. Ο Τραμπ, ο Πούτιν, ο Ερντογάν, ο Μακρόν, η Μέρκελ.

Στο Σάντσενφιρτελ πυρπολήθηκαν αυτοκίνητα και λεηλατήθηκαν μερικά καταστήματα. Αυτές οι πράξεις δεν ανήκαν στις δράσεις τις οποίες είχαν καλέσει οι διοργανωτές -μια πλατιά συμμαχία πρωτοβουλιών, κινήσεων, συνδικάτων και οργανώσεων. Αυτές οι συγκρούσεις δεν έπαιξαν κανένα σημαντικό ρόλο στις κινητοποιήσεις. Απεναντίας αυτό που είχαμε στο Αμβούργο ήταν μια ολόκληρη εβδομάδα γεμάτη από τις πιο διαφορετικές δράσεις ενάντια στη σύνοδο κορυφής των G20 -ανάμεσα στα άλλα μια διαδήλωση της νεολαίας και μια μαζική "αντισύνοδο" με δεκάδες συζητήσεις ενάντια στην πολιτική των G20 για το κλίμα, ενάντια στον πόλεμο, τη φτώχεια και τον καπιταλισμό. Η κορύφωση των εκδηλώσεων διαμαρτυρίας ήταν η διαδήλωση "Αλληλεγγύη χωρίς σύνορα, όχι G20" στο κέντρο του Αμβούργου με τη συμμετοχή πάνω από 80.000 διαδηλωτών. Ήταν η μεγαλύτερη διαδήλωση στο Αμβούργο εδώ και 30 χρόνια. Στηρίχτηκε από πολλά μεμονωμένα σωματεία και πολλούς συνδικαλιστές.

Η παρουσία της αστυνομίας ήταν τεράστια και εξαιρετικά επιθετική. 30.000 αστυνομικοί είχαν συγκεντρωθεί στην πόλη, αντλίες νερού περιφέρονταν στους δρόμους, ελικόπτερα έκαναν συνεχώς κύκλους στον ουρανό. Η τοπική κυβέρνηση του Αμβούργου, που ελέγχεται από μια συμμαχία Σοσιαλδημοκρατών/Πράσινων προσπάθησε να ποινικοποιήσει τις διαδηλώσεις και έδωσε στην αστυνομία το πράσινο φως να προκαλεί συνεχώς τους διαδηλωτές. Παρόλο που υπήρχε δικαστική άδεια εκκένωσε με τη βία την κατασκήνωση της αντι-συνόδου.

Η πλειοψηφία του πληθυσμού του Αμβούργου είχε ταχθεί ενάντια στην πραγματοποίηση της συνόδου κορυφής των G20 και τον ως εκ τούτου αποκλεισμό ολόκληρων περιοχών της πόλης. Πολλοί είχαν κολλήσει τις αφίσες των αντι-εκδηλώσεων στα παράθυρά τους και χιλιάδες πήραν μέρος στη μεγάλη πορεία του Σαββάτου.

Ποιο είναι το υπόβαθρο πίσω από αυτή τη μαζική συμμετοχή; Τι ρόλο έπαιξε η Die Linke (το κόμμα της Αριστεράς) στην οργάνωση των κινητοποιήσεων ενάντια στους G20;

Είναι αλήθεια ότι η Γερμανική οικονομία έχει επωφεληθεί από την κρίση και αυτή είναι η αιτία πίσω από τη σταθερότητα του κυβερνώντος Χριστιανοδημοκρατικού Κόμματος της Μέρκελ. Το CDU κομπά-

Αντιφασιστική διαδήλωση στο Βερολίνο ενάντια στην απόπειρα νεοναζί να τιμήσουν τη επέτειο θανάτου του Ρούντολφ Χες.

τις άλλες μορφές ανοιχτού ρατσισμού. Είναι πολύ καλό ότι το AfD βρίσκεται πλέον σχεδόν πάντα αντιμέτωπο με μαζικές αντισυγκεντρώσεις όπου προσπαθεί να εμφανιστεί. Το πρόβλημα είναι ότι τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης επιμένουν να του προσφέρουν ένα βήμα.

Εμείς αντιμετωπίσαμε και αντιμετωπίζουμε από παλιά την πάλη ενάντια στον ρατσισμό σαν μια βασική αποστολή της αριστεράς. Αυτό είναι σήμερα, μετά το προσφυγικό κύμα του 2015 και την συνεργασία πολλών αριστερών με τις τοπικές πρωτοβουλίες για το προσφυγικό, κοινός τόπος. Ταυτόχρονα υποστηρίζουμε από την αρχή ότι η κύρια μορφή που παίρνει ο ρατσισμός σήμερα -και παγιώνεται στα αστικά μέσα- είναι η ισλαμοφοβία.

΄Εχουμε ανοίξει πάμπολλες συζητήσεις γύρω από αυτά. Και έχουμε προετοιμάσει τις θέσεις της Die Linke. Είμαι πολύ υπερήφανη για το γεγονός ότι η Die Linke έχει πάρει πλέον πολύ καθαρή θέση ενάντια στον αντι-μουσουλμανικό ρατσισμό. Το εκλογικό μας πρόγραμμα στρέφεται ανοιχτά και καθαρά ενάντια στις απαγορεύσεις της μαντίλας. ΄Ηταν μια μεγάλη συζήτηση αλλά έκλεισε με επιτυχία.

Η Die Linke στηρίζει όλες τις τοπικές κινητοποιήσεις ενάντια στο AfD και τον ρατσισμό. Το Marx 21 το κάνει με πάθος. ΄Οπου έχουμε παρουσία προσπαθούμε να ενισχύσουμε, στα πλαίσια της βάσης της Die Linke, την καμπάνια "Ξεσηκωθείτε ενάντια στον Ρατσισμό" που υποστηρίζεται όχι μόνο από την Die Linke αλλά και από μια ολόκληρη σειρά από οργανώσεις -το Attac, τη νεολαία του SPD, τμήματα των συνδικάτων, το Κεντρικό Συμβούλιο των Μουσουλμάνων κλπ. Στηρίζουμε το κίνημα και με την παρουσία μας και με τα επιχειρήματά μας.

ζει ότι ποτέ ο αριθμός αυτών που έχουν δουλειά δεν ήταν μεγαλύτερος. Η άλλη όψη, όμως, είναι ότι το ένα τρίτο των θέσεων εργασίας στη Γερμανία ανήκουν στον "χαμηλόμισθο τομέα", υπάρχει μεγάλη φτώχεια μεταξύ των συνταξιούχων και εκρηκτικά ενοίκια στις πόλεις. Πολλοί άνθρωποι επιθυμούν μεγαλύτερη κοινωνική δικαιοσύνη. Υπάρχει και στη Γερμανία μια ανάγκη κινητοποίησης ενάντια στον Τραμπ και την άνοδο ρατσιστικών κομμάτων σαν το AfD. Το αποτέλεσμα είναι μια αντικαπιταλιστική διάθεση ιδιαίτερα στους νέους ανθρώπους. Αυτό φάνηκε στο Αμβούργο.

Η Die Linke κινητοποιήθηκε σε ολόκληρη τη Γερμανία για τη μεγάλη διαδήλωση "Αλληλεγγύη χωρίς σύνορα, όχι G20". Στη διαδήλωση είχε ένα πολύ μεγάλο και εμφανές μπλοκ. Η Die Linke του Αμβούργου τύπωσε μαζικά μια ειδική εφημερίδα για τις κινητοποιήσεις. Συντονιστής (και επίσημος διοργανωτής) της διαδήλωσης ήταν ένας ομοσπονδιακός βουλευτής της Die Linke, ο Jan van Aken. Αυτός μαζί με άλλους πολιτικούς της Die Linke κατάγγειλε -πριν, κατά τη διάρκεια και μετά- τα αποτελέσματα της συνόδου των G20 και την αστυνομική βία ενάντια στους διαδηλωτές. Ταυτόχρονα εξήγησαν ότι η πυρπόληση αυτοκινήτων και οι καταστροφές στο Σάντσενφιρτελ είχαν αρνητική επίδραση πάνω στο κίνημα.

Η πρωτοβουλία Marx 21 προσπαθεί εδώ και πολύ καιρό να αποκαλύψει το πραγματικό πρόσωπο του AfD. Για παράδειγμα το περιοδικό σας δημοσίευσε πρόσφατα ένα άρθρο ενάντια στη θεωρία της "Συντηρητικής Επανάστασης" που προωθούν τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης. Τι αντίκτυπο έχει αυτή η προσπάθεια;

Σήμερα σχεδόν κανένας δεν αμφισβητεί ανοιχτά τις αναλύσεις μας. Σήμερα αντιλαμβάνονται όλοι -όπως λέγαμε εμείς πάντα- ότι η ναζιστική πτέρυγα του AfD προκαλεί. Ο Μπγιέρν Χέκε, (ένα από τα κεντρικά στελέχη της ναζιστικής πτέρυγας του AfD) για παράδειγμα, χαρακτήρισε σε μια ομιλία του στη Δρέσδη το μνημείο του Ολοκαυτώματος (βρίσκεται στο Βερολίνο) σαν "Άγαλμα της Ντροπής" -αποκαλύπτοντας με αυτόν τον τρόπο ποιανού διανοητικό παιδί είναι. Στο τελευταίο του συνέδριο τον Απρίλη το AfD "ξήλωσε" από την ηγεσία την μέχρι τότε αρχηγό, την Φράουκε Πέτρι. Η Πέτρι ανήκει στην συντηρητική πτέρυγα που προσπαθεί, για λόγους ταχτικής, να κρατήσει αποστάσεις από τον αντισημιτισμό και

Οι εργάτες στην εξουσία

Οκτώβρης 1917

Η έφοδος στα Χειμερινά Ανάκτορα

«Η ιστορία δεν θα συγχωρήσει την καθυστέρηση στους επαναστάτες που θα μπορούσαν να νικήσουν σήμερα (και σίγουρα θα νικήσουν σήμερα), αλλά πού θα κινδύνευαν να χάσουν πολλά αύριο, θα κινδύνευαν να τα χάσουν όλα. Παίρνοντας την εξουσία σήμερα, την παίρνουμε όχι ενάντια στα Σοβιέτ, αλλά για τα Σοβιέτ».

Λένιν, 24 Οκτώβρη του 1917[1]

Πλησιάζει η επέτειος των 100 χρόνων από τη νίκη της εργατικής επανάστασης στη Ρωσία. Ο Λέανδρος Μπόλαρης θυμίζει τις κρίσιμες επιλογές των Μπολσεβίκων που οδήγησαν τα Σοβιέτ στην εξουσία.

Η ιστορία, η ταξική πάλη, προχωράει με άλματα, με μεγάλες τομές. Το φθινόπωρο του 1917, η Ρώσικη Επανάσταση βρισκόταν αντιμέτωπη με το δίλημμα αν θα κάνει ένα άλμα προς τα μπρος ή θα συντριβόταν. Στις 25 Οκτώβρη του 1917 οι μπολσεβίκοι απάντησαν σε αυτό το δίλημμα έμπρακτα. Η Στρατιωτική Επαναστατική Επιτροπή του Σοβιέτ της Πετρούπολης, με επικεφαλής τον πρόεδρό του Λ. Τρότσκι, κινητοποίησε τα συντάγματα της φρουράς και τις Κόκκινες Φρουρές των εργοστασίων και ανέτρεψε την Προσωρινή Κυβέρνηση που είχε πρωθυπουργό τον Κερένσκι.

Την ώρα που τα αποσπάσματα των φαντάρων και των κοκκινοφρουρών καταλάμβαναν τις γέφυρες, τα δημόσια κτίρια και άλλα στρατηγικά σημεία της Πετρούπολης ξεκινούσε τις εργασίες του το Δεύτερο Συνέδριο των Σοβιέτ όλης της Ρωσίας. Οι συσχετισμοί ήταν ήδη γνωστοί. Στους 650 αντιπροσώπους οι 390 ήταν μπολσεβίκοι.[2] Τα κόμματα των εσέρων και των μενσεβίκων που συμμετείχαν στην Προσωρινή Κυβέρνηση ήταν μειοψηφία και μάλιστα πολυδιασπασμένη. Το μεγαλύτερο τμήμα των εσέρων ανήκε στην αριστερή τους πτέρυγα (που διαμορφωνόταν σε ξεχωριστό κόμμα) και ψήφιζε μαζί με τους μπολσεβίκους. Το σύνθημα «Όλη η εξουσία στα Σοβιέτ» γινόταν πραγματικότητα.

Δυναμική

Το φθινόπωρο του 1917 η εργατική τάξη είχε μπει σε μια νέα φάση ριζοσπαστικοποίησης και αγώνων. Η δυναμική της την έφερνε σε μια κατά μέτωπο σύγκρουση με μια άρχουσα τάξη που επίσης σκλήραινε την στάση της. Τόσο μέσα στα εργοστάσια, όσο και συνολικά. Η απόπειρα πραξικοπήματος του αρχιστράτηγου Κορνίλοφ (26-29 Αυγούστου) είχε την συμπάθεια και την υποστήριξή της. Το υπόβαθρο για αυτή την πόλωση ήταν η κοινωνική και οικονομική κατάρρευση που επιταχυνόταν από την συνέχιση του πολέμου.

Στο μέτωπο εκατομμύρια στρατιώτες βίωναν εφιαλτικές συνθήκες. Η γενική επίθεση που είχε διατάξει η Προσωρινή Κυβέρνηση το καλοκαίρι είχε καταλήξει σε εκατόμβες θυμάτων. Πείνα, ασθένειες, ήταν η καθημερινή πραγματικότητα στα χαρακώματα. Στα «μετόπισθεν» το χάος εντεινόταν. Ελλείψεις σε άνθρακα και καύσιμα για κινηθούν οι σιδηρόδρομοι και να δουλέψουν τα εργοστάσια που άρχισαν να κλείνουν, ελλείψεις σε τρόφιμα παρά την επιβολή του δελτίου στο ψωμί και την επιβολή του κρατικού μονοπωλίου στην αγορά των σιτηρών και σαν συνέπεια πληθωρισμός που εκτόξευε τις τιμές των πιο βασικών αγαθών. Τον Αύγουστο το υπουργείο Εφοδιασμού προειδοποιούσε ότι *«η χώρα είναι αντιμέτωπη με το φάσμα της πείνας»*.[3] Ανάμεσα στο Μάρτη και τον Ιούλη, 568 εργοστάσια είχαν κλείσει. Τα κλεισίματα πολλαπλασιάστηκαν από τον Αύγουστο και μετά.

Το εργατικό κίνημα απάντησε με ένα κύμα απεργιών ενάντια στα κλεισίματα, τις απολύσεις και τον πληθωρισμό. Όπως αναφέρει μια ακαδημαϊκή μελέτη:

«Στα μέσα Σεπτέμβρη ξέσπασε ένα νέο κύμα απεργιών σε όλη την έκταση της Ρωσίας, εντονότερο και ισχυρότερο από οποιοδήποτε απεργιακό κύμα πριν τον πόλεμο, και το οποίο διήρκεσε μέχρι την μπολσεβίκικη κατάληψη της εξουσίας στις 25 Οκτώβρη... Περισσότεροι από 1.200.000 εργάτες ξεκίνησαν απεργίες αυτή την περίοδο».[4]

Ένα χαρακτηριστικό αυτού του κύματος ήταν το γεγονός ότι σε αυτό πρωταγωνιστούσαν κομμάτια εργατών και εργατριών που ήταν λιγότερο ή καθόλου ενεργά τους προηγούμενους μήνες, για παράδειγμα οι κλωστοϋφαντουργοί, «ανειδίκευτες» εργάτριες στην πλειοψηφία τους. Η εργατική τάξη δεν κινείται σαν καλοκουρδισμένος στρατός, και τον Σεπτέμβρη-Οκτώβρη τα τμήματα που μόλις τα είχε αγγίξει η επανάσταση, τώρα έμπαιναν στη μάχη κάνοντας άλματα. Ο Τρότσκι αναφέρει στην κλασσική Ιστορία της Ρώσικης Επανάστασης:

«Αναπηδούσαν τα πιο καθυστερημένα και υποτακτικά στρώματα των εργαζόμενων. Το Κίεβο αναταράχτηκε από μια ορμητική απεργία νυχτοφυλάκων και θυρωρών: τρέχοντας από σπίτι σε σπίτι οι απεργοί σβήνανε τις λάμπες, έπαιρναν τα κλειδιά από τα ασανσέρ, άνοιγαν τις εξώπορτες κλπ.».[5]

Ένα άλλο χαρακτηριστικό ήταν η τάση των απεργιών να γενικεύονται, εμπλέκοντας ολόκληρες πόλεις και κλάδους και τα αιτήματά τους να γίνονται πιο ριζοσπαστικά. Το αμέσως επόμενο «δημοφιλέστερο» αίτημα μετά τις αυξήσεις ήταν το δικαίωμα να αποφασίζουν οι εργάτες για τις απολύσεις και τις προσλήψεις, σε μια προσπάθεια να αποκρούσουν την προσπάθεια των αφεντικών να κλείσουν εργοστάσια ή να κάνουν μαζικές απολύσεις. Ο Τρότσκι γράφει:

«Κάθε σύγκρουση οποιοδήποτε κι αν ήταν το κίνητρό της, είχε την τάση να απλωθεί σε ολόκληρο κλάδο της βιομηχανίας και να πάρει ιδεολογικό χαρακτήρα. Με τη βοήθεια των εργατών όλης της χώρας, οι ταμπάκηδες της Μόσχας άνοιξαν τον Αύγουστο μακριά και πεισματική πάλη για να αποκτήσουν οι εργοστασιακές επιτροπές το δικαίωμα ν' αποφασίζουν για την πρόσληψη και απόλυση εργατών».

Το τείχος ανάμεσα στα «οικονομικά» και «πολιτικά» αιτήματα εξαφανιζόταν. Η συντριπτική πλειοψηφία των απεργών απαιτούσε αυξήσεις στους μισθούς. Όμως, το πλαίσιο ήταν η αποτυχία της Προσωρινής Κυβέρνησης να ελέγξει τον πληθωρισμό και την κερδοσκοπία των πλούσιων. Ήταν η ίδια κυβέρνηση που συνέχιζε τον πόλεμο και όλο και περισσότερο έπαιρνε μέτρα ενάντια στις «υπερβολές» των εργατικών αγώνων. Για παράδειγμα, στις 23 και 28 Αυγούστου το υπουργείο Εργασίας έβγαλε δυο διατάγματα που απαγόρευαν στις εργοστασιακές επιτροπές ακόμα και να συνεδριάζουν στη διάρκεια του ωραρίου εργασίας. Η σύμπτωση με την απόπειρα πραξικοπήματος του Κορνίλοφ που εκτυλίχθηκε τις ίδιες μέρες δεν ήταν καθόλου τυχαία στα μάτια των εργατών και εργατριών.

Κρεμάλες

Η άρχουσα τάξη τρομαγμένη κινούταν προς τα δεξιά. Μέχρι και τον Ιούλη οι πιο «φωτισμένοι» βιομήχανοι και τραπεζίτες έλπιζαν ότι η Προσωρινή Κυβέρνηση θα διέσωζε το «αστικό καθεστώς» έχοντας και τους εσέρους και τους μενσεβίκους στα υπουργεία. Όσο περνούσε ο καιρός όμως οι φωνές που ζητούσαν δυναμικές λύσεις δυνάμωναν.

Αυτό ήταν το υπόβαθρο για την απόπειρα πραξικοπήματος του Κορνίλοφ στα τέλη Αυγούστου του 1917. Μπορεί να κατέληξε σε φιάσκο, αλλά δεν ήταν ένα «επεισόδιο» όπως το αναφέρουν συχνά ιστορικοί για να το υποβαθμίσουν.[6] Ο Κορνίλοφ είχε τις «ευχές» και την υποστήριξη των βιομηχάνων, των γαιοκτημόνων, των αξιωματικών. Στις 9 Αυγούστου για παράδειγμα, έγινε στη Μόσχα η Σύσκεψη Δημοσίων Προσωπικοτήτων. Στη σύσκεψη συμμετείχαν όλα τα μεγάλα ονόματα της άρχουσας τάξης: ο Μιλιούκοφ ο ιστορικός ηγέτης του κόμματος των Καντέ (Συνταγματικοί Δημοκράτες), ο βιομήχανος χρηματιστής Πουτίλοφ, ο βιομήχανος Κονοβάλοφ, ο Ραμπουσίνσκι, ο βιομήχανος που είχε δηλώσει ότι το «σκελετωμένο χέρι της πείνας» θα έβαζε τέλος στα επαναστατικά πειράματα,

Βλαντιμίρ Λένιν

εκατοντάδες ακόμα αξιωματικοί, όπως οι στρατηγοί Γιουντένιτς και Καλέντιν που θα έπαιζαν σημαντικό ρόλο στον Εμφύλιο Πόλεμο, έμποροι, γαιοκτήμονες, βιομήχανοι, δημοσιογράφοι και διανοούμενοι. Έστειλαν μια διακήρυξη στον Κορνίλοφ, που κυκλοφόρησε σε όλες τις εφημερίδες, στην οποία διακήρυσσαν ότι *«κάθε επίθεση στον Αρχιστράτηγο είναι προδοσία»* και κατέληγαν: *«Όλη η σκεπτόμενη Ρωσία» ατενίζει τον Κορνίλοφ «με ελπίδα και πίστη... Με τη βοήθεια του Θεού, θα ανασυγκροτήσετε ένα πανίσχυρο στρατό και θα σώσετε την πατρίδα».*[7]

Το «πρόγραμμα» του Κορνίλοφ πρόβλεπε εκτός από τη διατήρηση της θανατικής ποινής που είχε επανέλθει στο μέτωπο, την επέκτασή της στα μετόπισθεν. Στην Πετρούπολη θα κηρυσσόταν στρατιωτικός νόμος και η διοίκηση της Στρατιωτικής Περιφέρειάς της (περιλάμβανε και τη Φινλανδία και την Κρονστάνδη) θα περνούσε στα χέρια του αρχιστράτηγου. Στρατιωτικός νόμος θα κηρύσσονταν επίσης σε όλους τους σιδηροδρόμους, τα ορυχεία και τις βιομηχανίες που εργάζονταν για την «πολεμική προσπάθεια», δηλαδή ουσιαστικά για όλες. Έκτακτα στρατοδικεία θα εξασφάλιζαν την «πειθαρχημένη εργασία». Σε κάθε επιχείρηση θα οριζόταν ένας στόχος παραγωγής και αν δεν υλοποιούταν οι εργάτες που ήταν υπεύθυνοι θα απολύονταν. Δεν χωράει λόγος ότι απεργίες, συγκεντρώσεις, διαδηλώσεις και άλλα τέτοια θα απαγορεύονταν.

Ο Κορνίλοφ ήταν από μια άποψη η «πρόβα τζενεράλε» για μια επόμενη απόπειρα σε πιο ευνοϊκές συνθήκες. Τα προμηνύματα ήταν ξεκάθαρα. Τον Σεπτέμβρη και τον Οκτώβρη ένα μεγάλο κύμα αγροτικών εξεγέρσεων άρχισε να σαρώνει την ύπαιθρο. Οι αγρότες είχαν κουραστεί να περιμένουν την κυβέρνηση -και το κόμμα τους σε αυτή, τους εσέρους- να δώσει γη και ειρήνη.

Η απάντηση της κυβέρνησης ήταν η αποστολή στρατιωτικών μονάδων για την καταστολή τους. Τον Μάη είχαν σημειωθεί μόνο 11 τέτοια περιστατικά. Τον Αύγουστο 39. Όμως, τον Σεπτέμβρη-Οκτώβρη έφτασαν τα 112, και περισσότερα από 2 χιλιάδες μέλη επιτροπών αγροτών φυλακίστηκαν. Τον Οκτώβρη η κυβέρνηση του Κερένσκι προσπαθούσε να υλοποιήσει το σχέδιο του Κορνίλοφ για την κατάπνιξη των «αγροτικών ταραχών». Επιτροπές με έκτακτες εξουσίες για την «επιβολή της τάξης», κήρυξη του στρατιωτικού νόμου στη μια επαρχία μετά την άλλη. Στις 19 Οκτώβρη ο υπουργός Εσωτερικών ζητούσε την αποστολή «έμπιστων» συνταγμάτων ιππικού από το μέτωπο ενάντια στους αγρότες. Το συνέδριο των γαιοκτημόνων ζητούσε μια «στρατιωτική κυβέρνηση».[8]

Αποφάσεις

Η δυναμική του κινήματος που αναπτυσσόταν είχε ένα πολιτικό χαρακτηριστικό. Την κρίση και την αποσάθρωση των κομμάτων της ρεφορμιστικής αριστεράς, δηλαδή των μενσεβίκων και των εσέρων, που ακόμα διατηρούσαν τον έλεγχο της ηγεσίας των σοβιέτ και τη μαζική μετακίνηση προς το κόμμα των μπολσεβίκων.

Στις παραμονές του Οκτώβρη, οι μπολσεβίκοι δεν ήταν απλά ένα μαζικό κόμμα αλλά είχαν την πλειοψηφία του πληθυσμού με το μέρος τους, στις δυο πρωτεύουσες, την Πετρούπολη και τη Μόσχα και η επιρροή τους μεγάλωνε στο μέτωπο και στην επαρχία. Αυτό το αποδεικνύει η κατάκτηση της πλειοψηφίας στα σοβιέτ των μεγάλων πόλεων, αλλά επίσης και οι δημοτικές εκλογές που έγιναν στην Πετρούπολη και τη Μόσχα τον Αύγουστο και τον Σεπτέμβρη. Στην πρώτη περίπτωση, οι μπολσεβίκοι κατάκτησαν τη δεύτερη θέση με 184 χιλιάδες ψήφους. Λίγες μόνο βδομάδες μετά την καταστολή του κινήματος του Ιούλη και πριν το πραξικόπημα του Κορνίλοφ. Στη δεύτερη περίπτωση, οι μπολσεβίκοι ήρθαν πρώτο κόμμα με 50,9% των ψήφων.[9]

Το κόμμα μετρούσε περίπου 350.000 στη συντριπτική τους πλειοψηφία εργάτες και εργάτριες. Σύμφωνα με μια μελέτη: *«Δεκάδες χιλιάδες από τους πιο ριζοσπαστικούς εργάτες εντάσσονταν στους μπολσεβίκους και πολλοί από αυτούς όταν τη στιγμή της ένταξής τους ρωτιόνταν πως κατανοούν το μπολσεβίκικο πρόγραμμα απαντούσαν απλά: 'το πρόγραμμά μας είναι η πάλη ενάντια στην αστική τάξη'».*[10]

Τον Απρίλη ο Λένιν είχε κερδίσει την εσωκομματική μάχη για τον προσανατολισμό του κόμματος στη ρήξη με τους «συμφιλιωτές» με την αστική τάξη και την πάλη για να περάσει όλη η εξουσία στα σοβιέτ, τα εργατικά συμβούλια. Τον Σεπτέμβρη-Οκτώβρη, όταν αυτή η προοπτική μπήκε στην ημερήσια διάταξη, η συζήτηση άναψε ξανά, ακόμα πιο σκληρά.

Ο Κάμενεφ κι ο Ζινόβιεφ, δυο παλιοί μπολσεβίκοι, επέμεναν ότι οι συσχετισμοί είναι ακόμα αρνητικοί, ότι οι εργάτες και το κόμμα των μπολσεβίκων θα απομονώνονταν και θα τσακίζονταν. Γι' αυτούς η σωστή επιλογή θα ήταν η αναμονή για την Συντακτική Συνέλευση όπου *«θα έχουμε τουλάχιστον το 1/3 των αντιπροσώπων»*. Εντωμεταξύ τα σοβιέτ *«θα ήταν ένα περίστροφο στον κρόταφο της κυβέρνησης που θα την ανάγκαζε να συγκαλέσει την Συντακτική και να καταστείλει τις πραξικοπηματικές απόπειρες».*

Στην ουσία η δεξιά πτέρυγα της ηγεσίας των μπολσεβίκων (ο Κάμενεφ και ο Ζινόβιεφ δεν ήταν απομονωμένες φωνές) έκανε το σφάλμα που έχουν κάνει πολλές αριστερές ηγεσίες μέχρι και σήμερα. Αντιμετώπιζε την εργατική τάξη και το κίνημά της ως κάτι δεδομένο, που θα συνέχιζε να τροφοδοτεί το κόμμα και να του εξασφαλίζει εκλογική δύναμη και τη δυνατότητα να επηρεάζει τις εξελίξεις. Λογάριαζαν χωρίς τον ξενοδόχο, για την ακρίβεια δυο ξενοδόχους: ούτε η άρχουσα τάξη στεκόταν με σταυρωμένα τα χέρια, ούτε οι «από κάτω» είχαν την πολυτέλεια να περιμένουν.

Η απάντηση του Λένιν ήταν σκληρή και ρεαλιστική. Δεν υπάρχει χρόνος για αναμονή: η πείνα δεν περιμένει την Συντακτική Συνέλευση, ούτε η κατάρρευση του μετώπου, ούτε το σαμποτάζ των καπιταλιστών και η αποδιάρθρωση της οικονομίας. Η κατάληψη της εξουσίας ήταν ο μόνος δρόμος για την σωτηρία της επανάστασης.

Ο Λένιν επέμενε ότι η κρίσιμη απόφαση έπρεπε να παρθεί και να υλοποιηθεί και για ένα άλλο, εξίσου σημαντικό λόγο. *«Βρισκόμαστε στα πρόθυρα της παγκόσμιας επανάστασης»* έγραφε σε ένα κείμενό του με τίτλο «Η κρίση ωρίμασε». Το καλοκαίρι του 1917 είχε γίνει εξέγερση των ναυτών στον γερμανικό πολεμικό στόλο και το κύμα των απεργιών και των ανταρσιών δυνάμωνε σε όλο τον κόσμο. Η νίκη των εργατών στην επαναστατημένη Ρωσία θα ήταν η πιο έμπρακτη βοήθεια στο φούντωμα της Γερμανικής Επανάστασης. Έγραφε ο Λένιν:

«Και μια πού εμείς, οι Ρώσοι μπολσεβίκοι, είμαστε οι μόνοι από όλους τούς προλετάριους διεθνιστές όλων των χωρών πού απολαμβάνουμε μια συγκριτικά τεράστια ελευθερία, πού έχουμε νόμιμο Κόμμα και καμιά εικοσαριά εφημερίδες, πού έχουμε με το μέρος μας τα Σοβιέτ των εργατών και στρατιωτών βουλευτών στις δυο πρωτεύουσες, πού έχουμε με το μέρος μας την πλειοψηφία των λαϊκών μαζών στην επαναστατική αυτή περίοδο, σε μας μπορούν στ' αλήθεια και πρέπει να εφαρμοστούν τα λόγια: σέ όποιον έχουν δοθεί πολλά, απ' αυτόν και ζητούνται πολλά».[11]

Τις μέρες και τις βδομάδες που εξελισσόταν αυτή η εσωκομματική συζήτηση, οι εργοστασιακές επιτροπές στην Πετρούπολη έδιναν μια σκληρή μάχη για να αποτρέψουν τη μεταφορά του εξοπλισμού των εργοστασίων και των ίδιων των εργατών στο εσωτερικό της Ρωσίας λόγω της προέλασης των γερμανικών στρατευμάτων στα κοντινά μέτωπα. Οι επιτροπές των φαντάρων ήταν σε εγρήγορση γιατί η κυβέρνηση προετοίμαζε την αποστολή συνταγμάτων στο μέτωπο. Η πεποίθηση που φούντωνε στα εργοστάσια και τους στρατώνες ήταν ότι η κυβέρνηση ήταν διατεθειμένη να δώσει την «Κόκκινη Πετρούπολη» στο γερμανικό στρατό για να ξεφορτωθεί την επανάσταση.

Αν οι μπολσεβίκοι δεν έπαιρναν την εξουσία τον Οκτώβρη, τα πράγματα δεν θα κυλούσαν «ομαλά» και «κοινοβουλευτικά». Ο Τρότσκι εξηγεί ότι:

«Είναι αδύνατο να διαθέτεις ανάλογα με το κέφι σου μια επαναστατική κατάσταση. Αν οι μπολσεβίκοι δεν είχαν πάρει την εξουσία τον Οκτώβρη-Νοέμβρη δεν θα την έπαιρναν ίσως ποτέ. Αντί για μια σταθερή διεύθυνση οι μάζες θα έβρισκαν στους μπολσεβίκους πάντα την ίδια φορτική διάσταση ανάμεσα στα λόγια και τις πράξεις, και σε δυο τρεις μήνες θάχαν ξεμακρύνει από το κόμμα που θαχε διαψεύσει τις ελπίδες τους, το ίδιο όπως είχαν αποσπαστεί από τους σοσιαλεπαναστάτες και τους μενσεβίκους. Ένα μέρος από τους εργαζόμενους θα πεφτε στην αδιαφορία, ένα άλλο μέρος θα ανάλωνε τις δυνάμεις του σε αναρχικά ξεσπάσματα, σε παρτιζάνικες αψιμαχίες, στην τρομοκρατία της εκδίκησης και της απελπισίας. Ξαναπαίρνοντας έτσι την ανάσα της η μπουρζουαζία θα επωφελιόταν από αυτό για να κλείσει χωριστή ειρήνη με τους Χοεντσόλλερν και για να συντρίψει τις επαναστατικές οργανώσεις».[12]

Λέον Τρότσκι

Πράξη

Τον Οκτώβρη του 1917 οι μπολσεβίκοι έσωσαν την ρώσικη επανάσταση. Όμως δεν την έσωσαν «για λογαριασμό» της εργατικής τάξης, με την ίδια στη γωνία να περιμένει τους σωτήρες της από ψηλά. Τα σοβιέτ έγιναν *«το κράτος, δηλαδή η εργατική τάξη που είναι οργανωμένη σε κυρίαρχη τάξη»* όπως έγραφαν οι Μαρξ και Ένγκελς στο Μανιφέστο του Κομμουνιστικού Κόμματος.

Αυτή ήταν η προοπτική που είχε βάλει ο Λένιν με τις «Θέσεις του Απρίλη» όταν επέστρεψε στην επαναστατημένη Ρωσία. Υποστήριζε ότι τα αιτήματα για «γη, ειρήνη, ψωμί» που πρόβαλαν με τους αγώνες τους οι εργάτες, οι φαντάροι και οι αγρότες δεν θα μπορούσαν να γίνουν πράξη αν η επανάσταση άφηνε την πολιτική και οικονομική εξουσία στα χέρια των καπιταλιστών. Το σύνθημα «Όλη η εξουσία στα σοβιέτ» συνόψιζε αυτή την στρατηγική.

Στις Θέσεις του Απρίλη ο Λένιν υπογράμμιζε ότι τα σοβιέτ, τα συμβούλια των εργατών και στρατιωτών αντιπροσώπων, όχι μόνο έπρεπε να πάρουν την εξουσία, αλλά και ότι:

Πετρούπολη. Συνεδρίαση του Σοβιέτ

«αναπαράγουν εκείνο τον τύπο του κράτους που επεξεργάστηκε η Κομμούνα του Παρισιού και που ο Μαρξ τον ονόμασε 'πολιτική μορφή που ανακαλύφθηκε επιτέλους, και με την οποία μπορεί να συντελεστεί η οικονομική απελευθέρωση των εργαζομένων'».

Και συμπέρανε:

«Όχι κοινοβουλευτική δημοκρατία -επιστροφή από τα σοβιέτ των εργατών βουλευτών σε αυτή θα ήταν βήμα προς τα πίσω- αλλά δημοκρατία των σοβιέτ των εργατών, των εργατών γης και των αγροτών βουλευτών σε όλη τη χώρα, από τα κάτω ως τα πάνω. Κατάργηση της αστυνομίας, του στρατού, της υπαλληλίας. Η αμοιβή όλων των υπαλλήλων, που θα είναι όλοι τους αιρετοί και ανακλητοί σε κάθε στιγμή, να μην ξεπερνά τη μέση αμοιβή ενός καλού εργάτη».[13]

Αυτή ήταν η κρατική εξουσία που άρχισε να διαμορφώνεται μετά τη νίκη της επανάστασης τον Οκτώβρη. Η κατάληψη των Χειμερινών Ανακτόρων, που είχε την έδρα της η Προσωρινή Κυβέρνηση, δεν ήταν το «τέλος» αλλά η αρχή της εφόδου της εργατικής τάξης για να χτίσει μια κοινωνία χωρίς εκμετάλλευση και καταπίεση.

Εργατικός Έλεγχος

Η Πρώτη Πανρωσική Συνδιάσκεψη των Εργοστασιακών Επιτροπών που έγινε στις αρχές του Οκτώβρη 1917, διακήρυξε ότι:

«Η εργατική τάξη έχοντας ανατρέψει την απολυταρχία στην πολιτική σφαίρα, επιδιώκει να εξασφαλίσει το θρίαμβο του δημοκρατικού συστήματος στη σφαίρα της παραγωγής. Η ιδέα του εργατικού ελέγχου που εμφανίστηκε φυσιολογικά στις συνθήκες της οικονομικής καταστροφής που έφεραν οι εγκληματικές πολιτικές της άρχουσας τάξης, είναι η έκφραση αυτού του ιδανικού».[14]

Ο εργατικός έλεγχος ήταν η άλλη όψη του συνθήματος «όλη η εξουσία στα σοβιέτ». Όσο η κρίση κορυφωνόταν, οι ρεφορμιστές πρότειναν σαν απάντηση στην οικονομική κρίση τον «κρατικό έλεγχο» ή το «δημόσιο έλεγχο» της οικονομίας. Οι μπολσεβίκοι απαντούσαν: ναι είμαστε υπέρ του κρατικού ελέγχου, αλλά ποιος θα είναι το κράτος, οι γραφειοκράτες του αστικού κράτους ή τα σοβιέτ;

Ένα από τα πρώτα διατάγματα της νέας εργατικής εξουσίας μετά τον Οκτώβρη αφορούσε την επιβολή του εργατικού ελέγχου στα εργοστάσια και τις επιχειρήσεις. Ήταν προϊόν των συζητήσεων ανάμεσα στο Συμβούλιο των Επιτρόπων του Λαού, του Κεντρικού Συμβουλίου των Εργοστασιακών Επιτροπών και του Κεντρικού Συμβουλίου των Συνδικάτων. Το διάταγμα ανέφερε:

«Για να εξασφαλιστεί η σχεδιασμένη οργάνωση της εθνικής οικονομίας εισάγεται ο εργατικός έλεγχος στην κατασκευή, αγορά, πώληση, και αποθήκευση προϊόντων και πρώτων υλών και στην οικονομική δραστηριότητα των επιχειρήσεων...

Οι αποφάσεις των οργάνων εργατικού ελέγχου είναι δεσμευτικές για τους ιδιοκτήτες των επιχειρήσεων και μπορούν να ανακληθούν μόνο από ανώτερα όργανα εργατικού ελέγχου...»[15]

Για παράδειγμα σε ένα εργοστάσιο της Μόσχας:

«Από την ίδρυση της επιτροπής τον Μάρτη του 1917 μέχρι τον Αύγουστο του 1918 συγκλήθηκαν 224 συνεδριάσεις της επιτροπής και γενικές συνελεύσεις. Οι συνελεύσεις μια φορά τη βδομάδα και οι συνεδριάσεις της επιτροπής τρεις με τέσσερις φορές. Οργανώθηκαν υποεπιτροπές για προμήθειες, υγιεινή, στέγαση, εκπαίδευση, οικονομικά, πειθαρχία, προσλήψεις και απολύσεις, φρούρησης του εργοστασίου. Στη διάρκεια του 1919 όταν η παραγωγή κατέρρευσε, οι συνεδριάσεις έγιναν πιο αραιές... Οι αποφάσεις της επιτροπής υπόκειντο στις συνελεύσεις του εργοστασίου, στις οποίες συμμετείχαν τακτικά ανάμεσα στους 500 με 800 εργάτες και οι οποίες αποφάσιζαν για θέματα όπως η απόλυση εργατών και διευθυντών, βοήθεια σε οικογένειες εργατών που είχαν πεθάνει, βάρδιες στις διακοπές, οικονομικές ενισχύσεις σε πολιτικές καμπάνιες».[16]

Τον Δεκέμβρη ήρθε η κρατικοποίηση των τραπεζών και η διακήρυξη ότι το εργατικό κράτος δεν αναγνωρίζει και διαγράφει μονομερώς το εξωτερικό δημόσιο χρέος, τα δάνεια που είχαν συνάψει οι Τσάροι και η αστική Προσωρινή Κυβέρνηση.

Το ρώσικο δημόσιο χρέος έφτανε τα 930 εκατομμύρια λίρες -με αξία της εποχής- το 1913, δηλαδή 50% του ΑΕΠ. Τέσσερα χρόνια μετά είχε τριπλασιαστεί φτάνοντας τα 3,3 δις λίρες ενώ η οικονομία βυθιζόταν στη χειρότερη κρίση.[17] Με τη διαγραφή του, οι μπολσεβίκοι έκαναν τρία πράγματα ταυτόχρονα. Έκαναν πράξη την απόφαση του πρώτου σοβιέτ, στην Πετρούπολη το 1905 που είχε διακηρύξει ότι τα δάνεια που σύναπτε η τσαρική κυβέρνηση δεν θα αναγνωριστούν από την μελλοντική επαναστατική κυβέρνηση. Τσάκισαν τη δυνατότητα των ιμπεριαλιστών να ελέγχουν μεγάλα κομμάτια της οικονομίας.

Επίσης, η διαγραφή του χρέους και η κρατικοποίηση των τραπεζών ήταν ανάσα για μια εργατική τάξη που πάλευε να σώσει τις δουλειές και το βιοτικό της επίπεδο από τα πλήγματα της κρίσης και το σαμποτάζ των καπιταλιστών. Τους προηγούμενους μήνες οι προσπάθειες των εργοστασιακών επιτροπών και των συνδικάτων να επιβάλλουν το «άνοιγμα των βιβλίων» των επιχειρήσεων για να ελέγξουν τις απάτες των καπιταλιστών, πρόσκρουαν στο γεγονός ότι τα στοιχεία αυτά κατά κανόνα τα κρατούσαν οι τράπεζες που διαφύλασσαν ως κόρη οφθαλμού το «τραπεζικό απόρρητο». Τώρα οι τράπεζες πέρασαν στα χέρια του εργατικού κράτους.

Ειρήνη, γη

Όμως, το πρώτο διάταγμα της νέας επαναστατικής εξουσίας ήταν αυτό που διακήρυσσε ότι η Ρωσία αποσυρόταν από τον πόλεμο και καλούσε όλους τους εργάτες και τους καταπιεσμένους των εμπόλεμων χωρών να αναγκάσουν τις κυβερνήσεις τους να κάνουν το ίδιο.

Το Διάταγμα για την Ειρήνη διακήρυξε ότι η νέα Ρωσία ζητάει άμεσα τρίμηνη ανακωχή και διαπραγματεύσεις για ειρήνη «χωρίς προσαρτήσεις και αποζημιώσεις», αλλά έδειξε και στην πράξη ότι αυτά δεν ήταν λόγια του αέρα. Ζητούσε οι όποιοι όροι για τη συνθήκη ειρήνης να εγκριθούν σε λαϊκές συνελεύσεις και συνέδρια σε όλες τις εμπόλεμες χώρες. Δηλαδή έκανε έκκληση πάνω από τα κεφάλια των κυβερνήσεων και των διπλωματών τους στους εργάτες των άλλων χωρών να ακολουθήσουν το δρόμο της επανάστασης.

Αυτό το είπε ευθέως ο Τρότσκι, που θα αναλάμβανε το Επιτροπάτο των Εξωτερικών: *«Είναι σαφές ότι δεν περιμένουμε να επηρεάσουμε τις ιμπεριαλιστικές κυβερνήσεις με τις διακηρύξεις μας, αλλά όσο υπάρχουν δεν μπορούμε να τις αγνοούμε. Στηρίζουμε όλες μας τις ελπίδες στο ότι η επανάστασή μας θα εξαπολύσει την ευρωπαϊκή επανάσταση».*[18]

Ο Οκτώβρης σήμανε την αρχή του τέλους του ιμπεριαλιστικού πολέμου. Ο πόλεμος δεν τέλειωσε τον Νοέμβρη του 1918 επειδή οι αντιμαχόμενοι «τα βρήκαν». Τέλειωσε γιατί ξέσπασε η Γερμανική Επανάσταση. Οι ναύτες, οι φαντάροι και οι εργάτες της Γερμανίας ακολούθησαν το παράδειγμα των εργατών και των φαντάρων της Ρωσίας. Διαφορετικά, ο πόλεμος θα συνεχιζόταν προκαλώντας κι άλλα εκατομμύρια νεκρών και καταστροφές.

«Το προλεταριάτο στην εξουσία θα σταθεί ενώπιον των αγροτών ως η τάξη που τους έχει απελευθερώσει» έγραφε ο Λ. Τρότσκι το 1906.[19] Αυτή η εκτίμηση επιβεβαιώθηκε με τον Οκτώβρη. Το δεύτερο διάταγμα που ενέκρινε το συνέδριο των σοβιέτ έδινε τη γη στους αγρότες, να τη μοιράσουν ανάλογα με τις αποφάσεις των αγροτικών επιτροπών και των σοβιέτ τους. Η μεγάλη γαιοκτησία ήταν δεμένη με χίλια νήματα με τον καπιταλισμό στη Ρωσία. Η εργατική τάξη όμως δεν είχε κανένα συμφέρον από την προστασία των συμφερόντων των τραπεζών και των εμπόρων που κέρδιζαν από την καταπίεση των αγροτών.

Απελευθέρωση

Όπως δεν είχε και κανένα συμφέρον από την εθνική καταπίεση. Η εργατική εξουσία διακήρυξε με ένα από τα πρώτα διατάγματά της το δικαίωμα των καταπιεσμένων εθνών στην αυτοδιάθεση μέχρι του σημείου της απόσχισης από το ρωσικό κράτος.

Η Ρωσία των Τσάρων ήταν η «φυλακή των λαών». Η εθνική καταπίεση ήταν σκληρή και χοντροκομμένη, δεμένη με τις εκστρατείες εκρωσισμού, την Ορθόδοξη Εκκλησία και τον αντισημιτισμό. Το «εθνικό ζήτημα» ήταν εκρηκτικό κι έγινε ακόμα περισσότερο όταν η επανάσταση του Φλεβάρη ανέτρεψε τον τσαρι-

σμό.

Η Προσωρινή Κυβέρνηση στην ουσία ακολούθησε την πολιτική του τσαρισμού καλύπτοντάς την με δημοκρατική φρασεολογία. Αναγκάστηκε να καταργήσει τις πιο χοντροκομμένες διακρίσεις, όπως για παράδειγμα του 650 περίπου αντισημιτικούς νόμους, και να υποσχεθεί ισονομία και ισοπολιτεία. Κι όπως επισημαίνει ο Τρότσκι:

«Η ισοπολιτεία δεν έδινε τίποτα στους Φινλανδούς που ζητούσαν όχι ισότητα με τους Ρώσους μα την απόσπασή τους από την Ρωσία. Δεν πρόσφερνε τίποτα στους Ουκρανούς που προτήτερα δεν είχαν γνωρίσει κανένα περιορισμό γιατί τους είχαν με τη βία ανακηρύξει Ρώσους. Δεν άλλαζε τίποτα από την καταπίεση των Λετονών και των Εσθονών που συνθλίβονταν από την γερμανική έγγεια ιδιοκτησία και την ρωσογερμανική πόλη. Δεν ανακούφιζε σε τίποτα τη μοίρα των καθυστερημένων λαών και φυλών της Ασίας, που διατηρούνταν στο χαμηλότερο επίπεδο της έλλειψης νομικών δικαιωμάτων όχι με περιορισμούς μα με τις αλυσίδες της οικονομικής και πολιτιστικής δουλοπαροικίας».[20]

Τόσο οι μενσεβίκοι όσο και οι μπολσεβίκοι μοιράζονταν το περίφημο «άρθρο 9» του προγράμματος που είχε υιοθετήσει το ΣΔΕΚΡ στο συνέδριο του 1903, το οποίο αναγνώριζε το δικαίωμα των καταπιεσμένων εθνών στην αυτοδιάθεση και το σχηματισμό του δικού τους κράτους. Όμως, οι μενσεβίκοι το 1917 επέλεξαν την Προσωρινή Κυβέρνηση και άρα τη «συνέχεια» του -ρωσικού- κράτους. Οι μπολσεβίκοι επέλεξαν την ρήξη με την εξουσία των καπιταλιστών. Η εργατική τάξη στάθηκε η απελευθερώτρια τάξη και απέναντι στους καταπιεσμένους λαούς.

Υπήρχαν έντονες τάσεις στο κόμμα των μπολσεβίκων που υποστήριζαν ότι η παραχώρηση του δικαιώματος στην αυτοδιάθεση ήταν υποχώρηση *«στην άποψη των Πολωνών, Ουκρανών, και άλλων σοβινιστών»*. Στη συνδιάσκεψη του Απρίλη του 1917 που έγκρινε τις περίφημες «Θέσεις» του Λένιν, το κομμάτι της απόφασης που στήριζε το δικαίωμα στην αυτοδιάθεση καταψηφίστηκε από μια ισχυρότατη μειοψηφία.[21]

Όμως, η πολιτική του Λένιν δεν υποχωρούσε στο παραμικρό στον εθνικισμό. Στη καρδιά της ήταν η διεθνιστική ενότητα της εργατικής τάξης πέρα από σύνορα και καταγωγή. *«Θέλουμε επαναστατική-προλεταριακή ενότητα, συνένωση κι όχι χωρισμό»*, έγραφε ο Λένιν στις αρχές του Οκτώβρη. *«Θέλουμε ελεύθερη συνένωση και γι' αυτό οφείλουμε να αναγνωρίσουμε την ελευθερία του αποχωρισμού (χωρίς ελευθερία αποχωρισμού η συνένωση δεν μπορεί να ονομάζεται ελεύθερη). Πολύ περισσότερο οφείλουμε να αναγνωρίσουμε την ελευθερία αποχωρισμού, γιατί ο τσαρισμός και η μεγαλορωσική αστική τάξη με την καταπίεση που ασκούσαν άφησαν στα γειτονικά έθνη απέραντη αγανάκτηση και δυσπιστία απέναντι στους μεγαλορώσους γενικά και η δυσπιστία αυτή πρέπει να διαλυθεί με έργα κι όχι με λόγια».*[22]

Μόνο κάνοντας αυτή την επιλογή η εργατική εξουσία μπόρεσε να σταθεί όρθια στα χρόνια του εμφυλίου και της ιμπεριαλιστικής επέμβασης που ακολούθησαν το 1917. Η επανάσταση επικράτησε στην Ουκρανία όταν οι μπολσεβίκοι εφάρμοσαν αυτή την πολιτική. Απέκρουσε τους ιμπεριαλιστές και τους αντιδραστικούς στον Καύκασο και την Κεντρική Ασία, όταν κέρδισε τους μουσουλμανικούς πληθυσμούς: *«Δεν ήταν εύκολο. Οι περιοχές της Κεντρικής Ασίας ήταν αποκομμένες από τα κέντρα της επανάστασης στη διάρκεια του εμφύλιου. Και πολλοί Ρώσοι έποικοι έσπευσαν να μασκαρευτούν «μπολσεβίκοι» για να κρατήσουν τα προνόμια τους. Αυτό άρχισε να αλλάζει από το 1920. Χιλιάδες τέτοιοι ψευτο-μπολσεβίκοι διώχτηκαν από τις κομματικές οργανώσεις, και μάλιστα έγινε κομματική πολιτική η θέση ότι η «απαλλαγή από τις θρησκευτικές προκαταλήψεις» αφορούσε τα κομματικά μέλη που ήταν Ρώσοι και όχι τους Μουσουλμάνους».*[23]

Η εργατική τάξη παλεύει από την αυγή του καπιταλισμού. Έχει κάνει πολλές «εφόδους στον ουρανό», συγκλονιστικούς αγώνες, μεγάλα κινήματα και επαναστάσεις. Όμως, ο Κόκκινος Οκτώβρης ξεχωρίζει, γιατί είναι η έμπρακτη απόδειξη τι σημαίνει η εργατική τάξη να παίρνει την εξουσία, το τιμόνι της κοινωνίας. ■

Σημειώσεις

1. Β.Ι Λένιν, «Γράμμα στην ΚΕ των μπολσεβίκων», Άπαντα, τόμος 34, σελ. 436.
2. Τονι Κλιφ, Λένιν – Πολιορκημένη Επανάσταση, Μαρξιστικό Βιβλιοπωλείο 2000, σελ. 21.
3. L. Schapiro, 1917: The Russian Revolution and the Origins of Present Day Communism, Penguin 1984, σελ. 97.
4. Diane P. Koenker, William G. Rosenberg, Strikes and Revolution in Russia 1917, Princeton University Press 1999, σ.σ. 268-69.
5. Λ. Τρότσκι, Ιστορία της Ρώσικης Επανάστασης, Τόμος ΙΙ, Αλλαγή 1984, σελ. 237.
6. Για το πραξικόπημα του Κορνίλοφ βλέπε το αφιέρωμα της Εργατικής Αλληλεγγύης στα τεύχη 1285 https://ergatiki.gr/article.php?id=16570&issue=1285 και 1286 https://ergatiki.gr/article.php?id=16610
7. Alexander Rabinowitch, Bolsheviks Come to Power, Haymarket Books 2009 (1976), σελ. 106.
8. John Channon, "The Landowners" στο συλλογικό Robert Service (ed) Society and Politics in the Russian Revolution, McMillan 1992, σ.σ. 135-36.
9. Mike Haynes, "Was there a parliamentary alternative in Russia in 1917?», International Socialism 76 (Autumn 1997), http://www.marxists.de/russrev/haynes/index.htm
10. Kevin Murphy, Revolution and Counter-revolution – Class Struggle in a Moscow Metal Factory, Bergham Books 2005, σελ. 58.
11. Β.Ι Λένιν, οπ, σελ. 275.
12. Λ. Τρότσκι, οπ, σ.σ. 436-7.
13. Β.Ι Λένιν, Οι Θέσεις του Απρίλη, Σύγχρονη Εποχή 2012, σ.σ. 52 και 12.
14. S.A Smith, Red Petrograd – Revolution in the Factories 1917-1918, Cambridge University Press 1985, σελ. 182.
15. Τόνι Κλιφ, Λένιν – Η Πολιορκημένη Επανάσταση, Μαρξιστικό Βιβλιοπωλείο 2000, σελ. 28.
16. Kevin Murphy, οπ, σελ. 65.
17. http://www.cadtm.org/From-Tsarist-Russia-to-the-1917
18. Alexander Rabinowitch, The Bolsheviks in power. The first year of Soviet rule in Petrograd, Indiana University Press 2008, σελ. 18.
19. Λ. Τρότσκι, «Αποτελέσματα και Προοπτικές», στη συλλογή Η Ρώσικη Επανάσταση του 1905, Λέων 2005, σελ. 84.
20. Λ. Τρότσκι, Ιστορία της Ρώσικης Επανάστασης, οπ, σελ. 338.
21. Τόνι Κλιφ, Λένιν – Όλη η Εξουσία στα Σοβιέτ, Μαρξιστικό Βιβλιοπωλείο 1997, σ.σ. 283-84.
22. Λένιν, Άπαντα, τ. 34, σ.σ. 379-80.
23. Λ. Μπόλαρης, «Μπολσεβίκοι και Ισλάμ», Σοσιαλισμός από τα Κάτω 59 (Σεπτέμβρης-Οκτώβρης 2006), http://www.socialismfrombelow.gr/article.php?id=97

Δημοψήφισμα για ανεξάρτητο Κουρδιστάν

Ανοίγει ο δρόμος για να δικαιωθεί ο αγώνας των Κούρδων; Ο Νίκος Λούντος εξηγεί τα όρια της ηγεσίας Μπαρζανί και θυμίζει την εναλλακτική στρατηγική του κοινού ξεσηκωμού με το αραβικό, τουρκικό και ιρανικό «πεζοδρόμιο».

Στις 25 Σεπτέμβρη οργανώνεται το δημοψήφισμα στο ιρακινό Κουρδιστάν για την απόσχιση της περιοχής από το Ιράκ και την ίδρυση ανεξάρτητου Κουρδικού κράτους. Πολλά πράγματα παραμένουν στον αέρα, από τις περιοχές όπου θα οργανωθεί και δεν θα οργανωθεί το δημοψήφισμα, μέχρι τη διεθνή αναγνώριση που θα έχει. Πάνω από όλα, κλιμακώνονται οι πιέσεις για να μην πραγματοποιηθεί ή τουλάχιστον να πάρει μια παράταση για τα τέλη του 2018. Η κουρδική ηγεσία, μέχρι τη στιγμή που γράφονται αυτές οι γραμμές, δηλώνει ότι το δημοψήφισμα θα πραγματοποιηθεί στην αποφασισμένη ημερομηνία, όμως δεν έχει πάψει ούτε στιγμή να δηλώνει την δυνατότητά της να το αναβάλει αν της δοθούν τα κατάλληλα ανταλλάγματα.

Το κουρδικό ζήτημα είναι ανοιχτό εδώ και πάνω από έναν αιώνα, και οι Κούρδοι παραμένουν με το αρνητικό προνόμιο να είναι το μεγαλύτερο έθνος χωρίς κράτος. ΄Ηταν πάντα οι μεγάλοι ξεχασμένοι σε όλες τις μοιρασιές που σχεδιάζονταν και έγιναν στη Μέση Ανατολή. Το σχέδιο Σάικς Πικό του 1916 μοίραζε τη γη των Κούρδων σε εφτά διαφορετικές ζώνες, άλλες για τους Άγγλους, άλλες για τους Γάλλους και άλλες για τους Ρώσους. Το μεγαλύτερο μέρος θα πήγαινε σε άμεση γαλλική κυριαρχία, από τη Μοσούλη ως την καρδιά της σημερινής Τουρκίας.[1] Τα σχέδια αυτά ως γνωστόν απέτυχαν, και στα τέλη του πολέμου οι αποικιοκρατικές δυνάμεις τούς Κούρδους τους είχαν ξεγραμμένους ως παραδοσιακές φατρίες που θα ενσωματώνονταν σε κάποιον από τους υπόλοιπους υπό διαμόρφωση εθνικισμούς. Η αυτοδιάθεση των εθνών, το υποτιθέμενο ιδανικό του Α’ Π.Π. δεν είχε θέση για τους Κούρδους. Η συνθήκη των Σεβρών το 1920 ξαφνικά τούς ανακάλυψε και το “Κουρδιστάν” εμφανίστηκε στο χάρτη, μόνο όταν η προτεραιότητα για τους νικητές του πολέμου ήταν να μην μείνει τίποτα όρθιο από την Τουρκία, και τρία χρόνια αργότερα, στη Λωζάνη, το κράτος που θα λεγόταν Κουρδιστάν ξανασβήστηκε από το χάρτη.

Οι Κούρδοι βρέθηκαν χωρισμένοι σε τέσσερα από τα νέα και παλιά κράτη της περιοχής, την Τουρκία, το Ιράν, το Ιράκ και τη Συρία ως μειονότητες μακριά από τη νομή της εξουσίας και του πλούτου. Αντιστάσεις ενάντια στο νέο τοπίο ξέσπασαν πολύ γρήγορα. Οι Άγγλοι ανέλαβαν να σφάξουν τις εξεγέρσεις που ξέσπασαν στο Ιράκ και το κεμαλικό καθεστώς μέχρι το 1930 είχε καταστείλει τις προσπάθειες απόσχισης. Τα πράγματα γίνονταν ακόμη πιο σοβαρά καθώς είχαν πλέον ανακαλυφθεί τα κοιτάσματα της Μοσούλης και του Κιρκούκ.

Εορτασμός του Νεβρόζ στο Ντιγιαρμπακίρ

Στο Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, η μικρή και βραχύβια κουρδική δημοκρατία του Μαχαμπάντ, στο σημερινό Ιράν, είχε τη στήριξη του στρατού της ΕΣΣΔ, αλλά το 1946 όταν ο πλανήτης είχε πλέον μοιραστεί, ο Στάλιν άφησε τους Κούρδους του Ιράν στην τύχη τους, που δεν ήταν άλλη από κρεμάλες και εξορία. Όσοι επέζησαν από την ηγεσία του κινήματος του Μαχαμπάντ κατέληξαν στο Μπακού και τελικά στην Τασκένδη για να συναντήσουν εκεί άλλους προδομένους, τους μαχητές του ΔΣΕ. Οι Κούρδοι στο εσωτερικό και των τεσσάρων εθνικών κρατών καταπιέστηκαν και διώχθηκαν. Σε κάθε στιγμή αναστάτωσης τα κράτη ξεσπούσαν με μανία κατά των Κούρδων, που ήταν "διασπαστικά στοιχεία" και "ασυμμόρφωτοι". Οι περιοχές τους βρέθηκαν σε κλοιό και κάτω από διπλή επιτήρηση, η γλώσσα τους δέχθηκε πιέσεις μέχρι και απαγόρευση, τα σχολεία τους έκλεισαν. Ο Σάχης του Ιράν τούς αποκαλούσε ορεσίβιους Ιρανούς, με τον ίδιο τρόπο που το τουρκικό κράτος τους αποκαλούσε ορεσίβιους Τούρκους.[2]

Τα καθεστώτα έφτασαν να κηρύξουν πάνω από μία φορά εσωτερικό πόλεμο κατά των Κούρδων. Δολοφονίες ηγετών, κάψιμο χωριών, εσωτερικές εκτοπίσεις έρχονται και ξανάρχονται σαν κύματα εδώ και εκατό χρόνια. Γι' αυτό και μόνο το άκουσμα της προοπτικής δημιουργίας ανεξάρτητου κουρδικού κράτους, όπως διατείνεται το κάλεσμα του δημοψηφίσματος της 25ης Σεπτέμβρη στέλνει ηλεκτρικά κύματα σε ολόκληρη την περιοχή.

Ιράκ

Οι Κούρδοι του Ιράκ συγκεκριμένα έχουν υποστεί όχι μόνο αμέτρητες σφαγές αλλά και άλλες τόσες κατεστραμμένες ελπίδες ότι ερχόταν η στιγμή του τέλους της καταπίεσης. Στη διάρκεια του πολέμου Ιράν-Ιράκ, η κουρδική ηγεσία στο Ιράκ πίστεψε ότι μπορεί να αξιοποιήσει την κατάσταση, αλλά το αποτέλεσμα ήταν μια φονική εκστρατεία του καθεστώτος Σαντάμ Χουσεΐν με πολλές δεκάδες χιλιάδες νεκρούς. Η σφαγή της πόλης Χαλάμπτζα το 1988 ήταν το αποκορύφωμα αυτού του εγκλήματος, με φονικά αέρια να πνίγουν πέντε χιλιάδες κόσμο και να αφήνουν το εγκληματικό τους αποτύπωμα με προβληματικές γέννες μέχρι σήμερα. Οι ΗΠΑ εκείνη την εποχή δεν έβγαλαν κουβέντα, μιας και ο Σαντάμ παρέμενε σύμμαχος, όμως η κουρδική ηγεσία πολύ γρήγορα εμπιστεύτηκε τους ιμπεριαλιστές το '91 και οργάνωσε εξέγερση σε συντονισμό με τον πόλεμο του πατέρα Μπους, όπως έκαναν και οι Σιίτες στο νότο. Προηγουμένως, η ίδια ηγεσία είχε παζαρέψει και με τον Σαντάμ τη στάση που θα κρατούσε. Τελικά, ο στρατός του Σαντάμ στην υποχώρησή του κατέσφαξε τους Σιίτες, με τους Αμερικάνους να ξεχνάνε τις υποσχέσεις τους. Ο Σαντάμ δεν είχε τη δύναμη να κάνει το ίδιο στους Κούρδους, οι οποίοι έφτασαν να ελέγχουν μια "απελευθερωμένη" περιοχή χάρη στην επιβολή ζώνης απαγόρευσης πτήσεων από τους ιμπεριαλιστές. Οι ηγέτες των δυο κομμάτων που μονοπωλούν παραδοσιακά την πολιτική ζωή στο ιρακινό Κουρδιστάν, ο Μπαρζανί του Κουρδικού Δημοκρατικού Κόμματος (ΚΔΚ) και ο Ταλαμπανί της Πατριωτικής Ένωσης του Κουρδιστάν (ΠΕΚ), έριξαν τους Κούρδους σε έναν εμφύλιο πόλεμο στα μέσα της δεκαετίας του '90 επειδή δεν τα βρήκαν στη μοιρασιά και μόνο η προοπτική μιας νέας ιμπεριαλιστικής επέμβασης τους ξαναένωσε, προσωρινά.

Παράπλευρο αποτέλεσμα των ιμπεριαλιστικών επεμβάσεων και των πολιτικών της κουρδικής ηγεσίας ήταν ότι από το 1991 ως σήμερα εξελίσσεται η διαμόρφωση μιας οντότητας που επισήμως δεν ονομάζεται αλλά στην πράξη έχει χαρακτηριστικά κράτους.[3] Η κουρδική ηγεσία είχε τη δυνατότητα να προβάλλει το δικό της μονοπάτι ως εναλλακτική απέναντι στην αντίσταση με τη μορφή που έπαιρνε στην Τουρκία ή τη Συρία. Συνεργασία με τους ιμπεριαλιστές, χτίσιμο αυτό που οι ίδιοι αποκαλούν "οικονομική ανεξαρτησία" πριν από την "πολιτική ανεξαρτησία" και σιγά σιγά διαμόρφωση μηχανισμών που έφτασαν να είναι ένα ντε φάκτο κράτος. Ο πόλεμος του 2003 έδωσε ακόμη μεγαλύτερο κύρος σε αυτό το σκεπτικό.

Μετά το 2003, το ιρακινό Κουρδιστάν μετατράπηκε σε όαση σταθερότητας μέσα στο Ιράκ. Βγήκε από τον πόλεμο με τις μικρότερες καταστροφές, μιας και η κουρδική ηγεσία είχε συμφωνήσει με την αμερικανική εισβολή και οι Πεσμεργκά (τα ένοπλα σώματα των Κούρδων του Ιράκ που από αντάρτες ενάντια στο ιρακινό κράτος τις δεκαετίες της αντίστασης μετασχηματίστηκαν σε στρατό της ανεπίσημης κουρδικής ζώνης μετά τον πόλεμο του '91 και ιδιαίτερα μετά το 2003) είχαν αναλάβει το ρόλο των χερσαίων δυνάμεων κατά του καθεστώτος καθώς εξελισσόταν η εισβολή.

Τα χρόνια 2003-2008 ήταν τα χρόνια της μεγάλης παγκόσμιας έκρηξης των τιμών του πετρελαίου και το ιρακινό Κουρδιστάν πέρασε τη δική του άνθηση. Οι περιγραφές εκείνη την εποχή έκαναν λόγο για επενδυτές από όλο τον κόσμο που έφταναν στο Κουρδιστάν για να πάρουν μέρος στη νέα ιρακινή μπονάντσα, για κατασκευαστικό πυρετό και εμφάνιση τουριστικού τομέα. Το Κουρδιστάν ήταν το ασφαλές λιμάνι για να κάνεις μπίζνες σε ολόκληρο το Ιράκ, γλιτώνοντας και από τη βία που απλωνόταν από τη Βασόρα ως τη Φαλούτζα, αλλά και από τον αφόρητο ήλιο της Βαγδάτης. Στον διεθνή Τύπο η κουρδική ηγεσία προβαλλόταν ως οι μόνοι έξυπνοι της υπόθεσης που αντί να κάνουν αντίσταση στην αμερικάνικη κατοχή, αναπτύσσονται και βγάζουν χρήμα.

Στη διάρκεια όλης αυτής της πορείας, η κουρδική ηγεσία είχε κερδίσει επιπλέον τον ρόλο του επιδιαιτητή που βάζουν την υπογραφή τους με ανταλλάγματα για να δώσουν κύρος εθνικής συνεννόησης σε κάθε

Δάσκαλοι και καθηγητές διαδηλώνουν το Σεπτέμβρη του 2016 ενάντια στην κουρδική κυβέρνηση για τις καθυστερήσεις στους μισθούς τους.

συμφωνία. Η κουρδική εξουσία ανάμεσα σε πολλά άλλα είχε εξασφαλίσει για τον εαυτό της την προεδρία του Ιράκ. Ο Τζαλάλ Ταλαμπανί έμεινε στη θέση του προέδρου εννιά χρόνια, παραδίνοντάς την σε έναν έμπιστό του μετά το 2014. Την ίδια στιγμή ο “προαιώνιος αντίπαλος” του Ταλαμπανί, ο Μπαρζανί έπαιρνε και επισήμως τον τίτλο του προέδρου του Ιρακινού Κουρδισταν.

Συνεργασίες και ανταλλάγματα

Σήμερα ξέρουμε ότι δύο πράγματα δεν ήταν όπως τα παρουσίαζαν εκείνη την περίοδο. Πρώτον η υποτιθέμενη επιτυχία της αμερικάνικης πολιτικής στα χρόνια του ιρακινού “εμφυλίου” που οδήγησε στην σταδιακή απομάκρυνση των κατοχικών στρατευμάτων δεν ήταν νίκη αλλά κήρυξη φυγής. Την σταθερότητα του Ιράκ την εμπιστεύτηκαν στην καλή θέληση του Ιράν, στο οποίο είχαν πλέον παραδώσει στην πράξη το ελεύθερο να επηρεάζει αν όχι να ελέγχει εξολοκλήρου την πολιτική ηγεσία του Ιράκ. Δεύτερον η πολιτική του διαίρει και βασίλευε που οδήγησε στον αφοπλισμό των σουνιτικών οργανώσεων δεν ήταν το τέλος της εμφύλιας βίας στο Ιράκ, αλλά η σπορά που έδωσε το ISIS.

Η κουρδική ηγεσία λοιπόν νωρίτερα ή αργότερα θα έπρεπε να διαχειριστεί μια κρίση, χωρίς τις ευκολίες που της προσέφερε η αμερικάνικη κατοχή. Ένα πρώτο σοκ ήρθε από την πτώση της τιμής του πετρελαίου. Σήμερα, ανάμεσα στα ανταλλάγματα που ζητάει ο Μπαρζανί για να μην κάνει το δημοψήφισμα είναι να χαριστούν τα χρέη του Ιρακινού Κουρδιστάν προς την ιρακινή κυβέρνηση. Δίπλα στα 15-20 δισεκατομμύρια δολάρια που χρωστάει στη Βαγδάτη, η κουρδική κυβέρνηση έχει φεσωθεί και στις πετρελαϊκές εταιρείες που έχουν κάνει εξορύξεις και πλέον απαιτούν τα λεφτά τους.[4] Ο Μπαρζανί έφτασε να έχει να επιλέξει αν θα πληρώσει τους δημόσιους υπάλληλους, τους Πεσμεργκά ή τους πετρελαιάδες, και όπως συνηθίζεται οι δημόσιοι υπάλληλοι ήταν οι τελευταίοι στη λιστα των προτεραιοτήτων περιμένοντας μήνες για τους μισθούς τους.

Η οικονομική κρίση διέλυσε τους εύθραυστους θεσμούς της κουρδικής οντότητας. Η δημοκρατία του Ιρακινού Κουρδιστάν προβαλλόταν ως παράδειγμα προς μίμηση για ολόκληρο το Ιράκ, αλλά τελικά ο Μπαρζανί μετά το 2009 που κέρδισε τις προεδρικές εκλογές, δεν έχει ξαναεκλεγεί δημοκρατικά. Όταν ξεπέρασε και το προβλεπόμενο όριο της οχταετίας, το Κοινοβούλιο του έδωσε διετή παράταση, αλλά πλέον αυτό το Κοινοβούλιο δεν έχει συνεδριάσει από τον Οκτώβρη του 2015. Εκείνες τις μέρες, εκπαιδευτικοί, εργαζόμενοι στα νοσοκομεία και άλλοι δημόσιοι υπάλληλοι προχωρούσαν σε απεργία μίας βδομάδας διεκδικώντας τα δεδουλευμένα τριών μηνών. Περικύκλωσαν το πεντάστερο ξενοδοχείο όπου τα κόμματα μαγείρευαν άλλη μια παράταση στον Μπαρζανί και τίναξαν στον αέρα τις συνηθισμένες συναινέσεις.[5] Η πρώτη εμφάνιση αυτής της οργής ενάντια στο κουρδικό κατεστημένο ήταν το Φλεβάρη του 2011, όταν η έμπνευση από την επανάσταση στην Τυνησία και την Αίγυπτο φαινόταν να μπορεί να μετατρέψει την Αραβική Άνοιξη και σε Κουρδική Άνοιξη, με τους Κούρδους σε Τουρκία, Ιράκ και Συρία να βρίσκονται στο πόδι.

Το τρίτο χτύπημα για την κουρδική ηγεσία ήρθε όταν το ISIS άρχισε να προελαύνει, δίνοντας τέλος στις αυταπάτες ότι με κάποιο μαγικό τρόπο ο πόλεμος και το χάος στο Ιράκ θα παραμένει για πάντα εκτός κουρδικών εδαφών. Η Μοσούλη έφτασε για ένα διάστημα να είναι “πρωτεύουσα” του Ισλαμικού Κράτους, και από τη Μοσούλη μέχρι το Αρμπίλ (όπου εδρεύει η κουρδική κυβέρνηση) η απόσταση είναι μία ώρα με το αυτοκίνητο. Η περιοχή απείχε πλέον πολύ από την εικόνα του θέρετρου και του επενδυτικού μαγνήτη. Το περιοδικό Εκόνομιστ σχολίαζε το Φλεβάρη του 2016: *“Σήμερα, οι σκελετοί των οικοδομών που έμειναν στη μέση και τα μισοάδεια μπαρ είναι οι μάρτυρες των παλιών μεγάλων προσδοκιών”.*[6] Η ροή του πετρελαίου μπήκε σε κίνδυνο, οι αγωγοί μπήκαν στο στόχαστρο και οι Πεσμεργκά έπρεπε να βρεθούν σε όλα τα μέτωπα, καθώς ο ιρακινός στρατός είχε εγκαταλείψει αμαχητί.

Η κουρδική ηγεσία προσπάθησε να μετατρέψει όλες αυτές τις συμφορές σε ευκαιρία, όμως το στοίχημα αποδείχτηκε παρατραβηγμένο. Η κίνηση ματ που επιχείρησε ήταν η κατάληψη του Κιρκούκ τον Ιούνη του 2014. Οι Πεσμεργκά κατέλαβαν το Κιρκούκ και τις πετρελαιοπηγές του, για να το “σώσουν” από το ISIS αλλά πολύ γρήγορα άρχισαν να εξάγουν πετρέλαιο χωρίς να δίνουν

Οι περιοχές με κουρδικό πληθυσμό απλώνονται μέσα στην Τουρκία, τη Συρία, το Ιράκ και το Ιράν.

λογαριασμό στη Βαγδάτη. Το αποτέλεσμα ήταν να έρθουν σε ρήξη με την κεντρική κυβέρνηση και να τους διακοπούν οι πληρωμές από τον προϋπολογισμό, οι οποίες αντιστοιχούσαν στο 95% των εσόδων. Η ελπίδα του Μπαρζανί ότι θα ισοφάριζε τις απώλειες στηριζόταν σε δυο στοιχεία. Από τη μια τα έσοδα από το πετρέλαιο που ήταν πλέον σε κουρδικά χέρια. Από την άλλη ο ρόλος των Πεσμεργκά στις μάχες για την ανακατάληψη των πόλεων από το ISIS θα έκανε τους ιμπεριαλιστές αλλά και τις υπόλοιπες δυνάμεις της περιοχής να βάλουν πλάτη ή τουλάχιστον να σιωπήσουν, όσο κι αν φωνάζει η Βαγδάτη. Μέχρις ενός σημείου και τα δύο συνέβησαν, όμως δεν ήταν αρκετά για να υπερκαλύψουν το κόστος της κρίσης και ενός πολέμου δίχως τέλος.

Την ώρα που τα φώτα της διεθνούς δημοσιότητας έπεφταν στους Πεσμεργκά που πολεμούν τους τζιχαντιστές, η κυβέρνηση του Αρμπίλ πίστευε πως οργάνωνε για άλλη μια φορά ένα διεθνές παιχνίδι που θα κρατούσε όλους τους αντιπάλους ικανοποιημένους και χορτασμένους από πετρέλαιο. Η Τουρκία μετατρεπόταν στο βασικό δίαυλο, το Ισραήλ έφτανε να καλύπτει τα τρία τέταρτα των πετρελαϊκών του αναγκών από το Κιρκούκ,[7] ενώ συνεχίζονται μέχρι σήμερα αγοραπωλησίες με τάνκερ εν πλω στα ανοιχτά της Μάλτας για να μη φοβούνται οι εταιρείες από πιθανές κυρώσεις της Βαγδάτης. Η διπλωματία του κουρδικού πετρελαίου προκαλεί επεισόδια παρανοϊκής υποκρισίας, όπως τον περασμένο Φλεβάρη που την ώρα που ο Ερντογάν έστελνε την ηγεσία του κουρδικού κινήματος στη φυλακή, στο αεροδρόμιο της Ιστανμπούλ υψωνόταν η κουρδική σημαία λόγω της επίσκεψης του Μπαρζανί.

Η κουρδική ηγεσία μοιάζει με το μυγάκι που ενώ βρίσκεται πιασμένο στο κέντρο αυτού του τεράστιου ιστού που υφαίνεται, περνιέται για αράχνη. Καταρχάς το Κουρδικό ζήτημα είναι πολύ μεγαλύτερο από μερικές μπίζνες για πετρέλαιο και σίγουρα ξεπερνάει τα σύνορα του Ιράκ.

Από το 1991 η Τουρκία είχε συμβιβαστεί με την πραγματικότητα ότι είχε μια κουρδική οντότητα στην άλλη πλευρά των συνόρων του Ιράκ και με τα χρόνια η συνεργασία με τον Μπαρζανί έγινε αμοιβαία επωφελής, καθώς και οι δυο πλευρές είχαν συμφέρον να τσακίσουν το αντάρτικο του PKK. Όμως τώρα βλέπει την προοπτική να καταλήξει με κουρδικά κράτη κατά μήκος όλων των νότιων συνόρων της, με τη συριακή πλευρά να βρίσκεται σχεδόν ολόκληρη στον έλεγχο των Κούρδων. Οι πολιτοφυλακές της Ροζάβα όχι μόνο δεν είναι υποχείρια του Μπαρζανί, αλλά έχουν ισχυρούς γλωσσικούς, οικογενειακούς και πολιτικούς δεσμούς με το κουρδικό κίνημα στην Τουρκία.

Το Ιράν από τη μεριά του δεν έχει μόνο τις ανησυχίες για το δικό του κουρδικό πληθυσμό, αλλά και το άγχος για το τι θα απομείνει να ελέγχει στη Βαγδάτη, τι μωσαϊκό θα προκύψει στη Συρία είτε σωθεί είτε όχι ο Άσαντ. Μένει το Ισραήλ, γνωστός... υπερασπιστής των εθνικοαπελευθερωτικών κινημάτων να δηλώνει την αμέριστη υποστήριξή του στο κουρδικό δημοψήφισμα, αλλά και τα Αραβικά Εμιράτα που αύξησαν την οικονομική τους συνεισφορά εν όψει της 25ης του Σεπτέμβρη.

Εχθροί του δημοψηφίσματος

Σε κάθε περίπτωση, είτε πραγματοποιηθεί τώρα είτε όχι, η ανεξαρτητοποίηση του ιρακινού Κουρδιστάν είναι μια διαδικασία που έχει ήδη δρομολογηθεί, και αποδεικνύει ότι το συνεχιζόμενο χάος στη Μέση Ανατολή, με επίκεντρο τη Συρία και το Ιράκ, όχι μόνο δεν περιορίζεται αλλά για κάθε ρήγμα που υποτίθεται κλείνει ανοίγουν πολλά περισσότερα. Οι αντιδράσεις μπροστά στο δημοψήφισμα είναι χαρακτηριστικές. Η αντίθεση στο δημοψήφισμα φαίνεται να είναι ένα από τα λίγα ζητήματα που ενώνουν ΗΠΑ, Ρω-

σία, Ιράκ, Ιράν, Τουρκία και Συρία. Στα μέσα Αυγούστου αρχιστράτηγοι από Ιράν και Τουρκία συναντήθηκαν στην Άγκυρα για να δηλώσουν την από κοινού αντίθεσή τους στο δημοψήφισμα και να τονίσουν την παραπέρα αποσταθεροποίηση που μπορεί να προκληθεί. Ο Υπουργός Εξωτερικών της Τουρκίας, Τσαβούσογλου, λέει ότι το δημοψήφισμα μπορεί να προκαλέσει νέο εμφύλιο πόλεμο μέσα στο Ιράκ. Ο Τούρκος Υπουργός Ενέργειας δηλώνει ότι το δημοψήφισμα μπορεί να διακόψει την ενεργειακή συνεργασία μεταξύ Τουρκίας και Κουρδιστάν.

Η "ενεργειακή συνεργασία" ανησυχεί τους πάντες, όχι μόνο τους δύο εταίρους. Ο Υπουργός Εξωτερικών του Τραμπ, Ρεξ Τίλερσον, επικοινώνησε στις 12 Αυγούστου με την κουρδική ηγεσία για να τους πει ότι η "στιγμή" δεν είναι κατάλληλη για δημοψήφισμα. Ο Υπουργός "Άμυνας" πήγε στα τέλη Αυγούστου στο Ιράκ και δεν παρέλειψε να κάνει κήρυγμα στους Κούρδους. Εκατοντάδες χιλιάδες βαρέλια πετρέλαιο μεταφέρονται καθημερινά μέσω του αγωγού 1000 χιλιομέτρων που συνδέει το Κιρκούκ με το Τζειχάν στα Άδανα της Τουρκίας, αλλά και οδικώς με τα βυτιοφόρα που περνάνε τα τουρκικά σύνορα. Πρόκειται για τη μεγαλύτερη εξαγωγική γραμμή ιρακινού πετρελαίου.

Το Ιράκ όπως μετά την αμερικάνικη εισβολή του 2003 κατέληξε να είναι αυτό που στη διεθνή διπλωματία αποκαλούν "αποτυχημένο κράτος". Αντί για "σύγχρονη δυτικού τύπου δημοκρατία" όπως πίστευαν οι φαντασιόπληκτοι της εποχής μετατράπηκε στη χώρα που γέννησε το ISIS, σε μια μαύρη τρύπα αποσταθεροποίησης που τελικά κατάπιε τη γειτονική Συρία και έφτασε να προκαλέσει κραδασμούς στην καρδιά του τουρκικού κράτους.

Η απόσχιση του ιρακινού Κουρδιστάν σηματοδοτεί την οριστική αποτυχία για τις αλλεπάλληλες προσπάθειες των ιμπεριαλιστών να στήσουν μια ισορροπία μεταξύ των διαφορετικών πολιτικών και εθνικών κέντρων μέσα στο Ιράκ και να κρατήσουν τη χώρα ενιαία.

Κανείς δεν έχει πραγματικά εμπιστοσύνη στον Μπαρζανί και στην υπόλοιπη κλίκα του Αρμπίλ. Είναι μια ηγεσία μαθημένη να πουλάει εκδουλεύσεις στους ισχυρούς και πολλές υποσχέσεις στον κόσμο που διψάει για ανεξαρτησία. Φυσικά ο κόσμος δεν θα πει όχι όταν τον ρωτάνε για την ανεξαρτησία του, ακόμη κι αν τον ρωτάνε απατεώνες. Είναι προφανές ωστόσο ότι για τον Μπαρζανί το δημοψήφισμα είναι ένα ακόμη χαρτί στα παιχνίδια που παίζει εντός και εκτός ιρακινών συνόρων. Όμως, τα παιχνίδια στη Μέση Ανατολή αυτή τη στιγμή είναι μόνο με τη φωτιά.

Το κίνημα

Στην πραγματικότητα, το κουρδικό κίνημα κατάφερε να κάνει αληθινά βήματα ενδυνάμωσης όχι όταν πίστεψε στις υποσχέσεις των ιμπεριαλιστών, αλλά όταν βρέθηκε κομμάτι ενός ευρύτερου κινήματος που ενώνει τις διαφορετικές εθνότητες, γλώσσες και θρησκείες της Μέσης Ανατολής. Αυτό ίσχυσε σε κάθε μεγάλη στιγμή ριζοσπαστικών αλλαγών, από την επανάσταση του 1908 στην Τουρκία ως το 1952 στο Ιράν και το 1958 στο Ιράκ και ξανά στην επανάσταση στο Ιράν το '78-'79. Οι Κούρδοι αγρότες και εργάτες μπήκαν με ενθουσιασμό στα κινήματα που συγκρούστηκαν με τους βασιλιάδες και τους αποικιοκράτες, βλέποντάς τα σαν ευκαιρία να σπάσουν όλες οι καταπιέσεις και να ανοίξει ο δρόμος για την αυτονομία και τα εθνικά τους δικαιώματα.

Η Αριστερά, με όλα της τα προβλήματα, υπήρξε δύναμη που έκανε αυτή τη σύνδεση πιο καθαρή και υλική. Στο Ιράκ όπου το Κομμουνιστικό Κόμμα έφτασε να είναι μαζική δύναμη τη δεκαετία του '50,[8] είχε μια από τις σημαντικές του βάσεις στο Κουρδιστάν. Η εξουσία των Μπαρζανί και Ταλαμπανί σφυρηλατήθηκε και πάνω στο κοινό συμφέρον που είχαν με το κεντρικό ιρακινό κράτος να τσακίσουν την απήχηση της Αριστεράς στους Κούρδους. Στην Τουρκία το κουρδικό κίνημα επανεμφανίστηκε μετά από δεκαετίες που το καθεστώς το θεωρούσε τελειωμένο και έκανε άλματα συνδεόμενο με την εργατική τάξη και την Αριστερά.

Η προοπτική αυτή της κοινής δράσης έχει ξαναζωντανέψει στην Τουρκία τα τελευταία χρόνια και καταγράφηκε με την πρωτοφανή εκλογική επιτυχία του HDP. Είναι σίγουρο ότι αυτό που γίνεται στην Άγκυρα και στο Ντιγιάρμπακιρ δεν έχει περάσει απαρατήρητο στο Αρμπίλ και τη Σουλεϊμανίγια.

Αυτές οι παραδόσεις είναι σημαντικές απέναντι σε όλες τις προσπάθειες για διχασμό ανάμεσα στις εθνότητες. Οι καταλήψεις και ανακαταλήψεις περιοχών κάτω από το πρόσχημα της μάχης κατά του ISIS σήμαναν στην πράξη επιχειρήσεις "κουρδοποίησης", δηλαδή διωγμού των Αράβων και των Τουρκομάνων για να αλλάξει η αναλογία του πληθυσμού. Πολλές από αυτές τις περιοχές πέρασαν πριν από 40 ή 50 χρόνια την ανάποδη διαδικασία "αραβοποίησης", όμως η πολιτική των διωγμών δεν έχει να κάνει με τα "ιστορικά δίκαια" αλλά με τις γραμμές που θέλει να χαράξει στο χάρτη των πετρελαίων η μία και η άλλη πλευρά. Ο δρόμος της νίκης για το κουρδικό κίνημα δεν περνάει από τη χάραξη νέων γραμμών αίματος, αλλά από τον κοινό ξεσηκωμό με το αραβικό, το ιρανικό και το τουρκικό πεζοδρόμιο. ■

Σημειώσεις

1. David McDowall, A modern History of the Kurds, IB Tauris, Λονδίνο 2007 (1996), σ. 117.
2. Kerim Yildiz & Tanyel Taysi, The Kurds in Iran. The Past, Present and Future, Pluto Press, Λονδίνο 2007.
3. Mohammed M.A Ahmed, Iraqi Kurds and Nation-Building, Palgrave, Ν. Υορκη 2012, σ. 7-28.
4. "Why Iraqi Kurdistan is struggling to pay its bills", Stratfor 28 Γενάρη 2016 και "Tipping the scales of political power in Iraq", Strafor 15 Αυγούστου 2017.
5. Al Jazeera, 8 Οκτώβρη 2015, https://tinyurl.com/naw9wjc
6. "Fin de renaissance", Economist 25 Φλεβάρη 2016.
7. "Israel turns to Kurds for three-quarters of its oil supplies", Financial Times 23 Αυγούστου 2015
8. Ν. Λούντος, "Η αντίσταση στο Ιράκ", Σοσιαλισμός από τα κάτω 47, Σεπτέμβρης 2003.

Εργαζόμενες στην Estee Lauder Hellas στην πανεργατική απεργιακή διαδήλωση στις 17 Μάη 2017.

Ιστορία αγώνων για τη γυναικεία απελευθέρωση

Το κίνημα της Μεταπολίτευσης έδωσε μάχες ενάντια στην καταπίεση των γυναικών. Η Κατερίνα Θωίδου θυμίζει αυτή την παράδοση, τις κατακτήσεις της και τη συνδέει με το σήμερα.

Η πολύ σημαντική έκθεση με τίτλο "Ο Φεμινισμός στα χρόνια της Μεταπολίτευσης 1974-1990" που θα φιλοξενείται στο ίδρυμα της Βουλής μέχρι το Δεκέμβρη του 2017, παρουσιάζει τον τεράστιο πλούτο των αγώνων ενάντια στην καταπίεση, που έχουν δώσει οι γυναίκες στο πρόσφατο παρελθόν. Η έκθεση φέρνει ξανά στην επικαιρότητα μία ξεχασμένη πτυχή της ιστορίας του ελληνικού εργατικού κινήματος, που κατάφερε μέσα στα 16 αυτά χρόνια να τσακίσει σεξιστικές διακρίσεις αιώνων και να κατακτήσει δικαιώματα, που σήμερα προσπαθούν να μας πάρουν πίσω.

Το εντυπωσιακό στοιχείο της έκθεσης είναι ότι περιλαμβάνει ζωντανές εικόνες από τις κινηματικές και πολιτικές μάχες της εποχής, μέσα από φωτογραφίες διαδηλώσεων, αφίσες των γυναικείων συλλόγων και οργανώσεων, προκηρύξεις, έντυπα, φεμινιστικά περιοδικά της δεκαετίας του '70 και του '80, καφενεία και βιβλιοπωλεία γυναικών. Για πρώτη φορά παρουσιάζεται συγκεντρωμένη, η πληθώρα των γυναικείων οργανώσεων που άρχισαν να συγκροτούνται μετά τη Χούντα και να αναλαμβάνουν δράσεις για διεκδικήσεις που αφορούσαν την αλλαγή του οικογενειακού Δίκαιου, την αυτοδιάθεση του γυναικείου σώματος, τη νομιμοποίηση των εκτρώσεων, ενάντια στην υποχρεωτική στράτευση των γυναικών, για ίσα δικαιώματα στην εργασία, υπέρ της ειρήνης κλπ.

Την περίοδο της Μεταπολίτευσης οι γυναίκες μπαίνουν μέσα στα ανδροκρατούμενα κάστρα, είναι πλέον ενεργό κομμάτι του εργατικού δυναμικού, οργανώνονται στα συνδικάτα και τους συλλόγους και μέσα από εκεί διεκδικούν εργατικά και κοινωνικά δικαιώματα. Μέσα στα συνδικάτα συγκροτούνται επιτροπές γυναικών που διεκδικούν την κατοχύρωση εργασιακών δικαιωμάτων μέσα από τις συλλογικές συμβάσεις εργασίας. Στον ΟΤΕ οι τηλεφωνήτριες συγκροτούν Πανελλήνιο Σύλλογο που κατεβαίνει σε απεργίες, ενώ στο χώρο των Λογιστών υπογράφεται η πρώτη συλλογική σύμβαση που κατοχυρώνει ίσα εργασιακά δικαιώματα αντρών και γυναικών. Αντίστοιχες πρωτοβουλίες αναπτύσσονται και στα πανεπιστήμια, όπως στη Νομική, τη Φιλοσοφική, την Ιατρική, το Βιολογικό, το Πάντειο, αλλά και σε συνοικίες της Αθήνας, του Πειραιά και των μεγάλων επαρχιακών πόλεων. Την ίδια περίοδο οργανώνονται οι πρώτες ομάδες ομοφυλόφιλων γυναικών. Τεράστια άνθηση γνωρίζουν φεμινιστικά περιοδικά που εκδίδουν οι φεμινιστικές ομάδες, όπως η Σκούπα, που έφτασε να πουλάει μέχρι και 5.000 αντίτυπα, η Σφίγγα, η Δίνη, η Κατίνα...

Πολλές οργανώσεις γυναικών συντονίζονται και οργανώνουν διαδηλώσεις και καμπάνιες για την αλλαγή του οικογενειακού Δικαίου, κατά των βιασμών και της σεξουαλικής παρενόχλησης, οργανώνουν συγκεντρώσεις έξω από τα Καλλιστεία απαιτώντας την κατάργησή τους. Τα

ρεφορμιστικά κόμματα της εποχής, αναγκάζονται να συγκροτήσουν γυναικείες ομάδες, προσπαθώντας να δώσουν τη δική τους πολιτική κατεύθυνση στο νέο κίνημα. Το ΠΑΣΟΚ συγκροτεί την Ένωση Γυναικών Ελλάδος (ΕΓΕ), το ΚΚΕ εσωτερικού δημιουργεί την Κίνηση Δημοκρατικών Γυναικών (ΚΔΓ), το ΚΚΕ συγκροτεί την Ομοσπονδία Γυναικών Ελλάδας (ΟΓΕ). Ταυτόχρονα συγκροτούνται γυναικείες ομάδες που επηρεάζονται είτε από την αυτονομία είτε από την επαναστατική αριστερά (όπως η Επαναστατική Πάλη Γυναικών, στην οποία ενεργό ρόλο παίζουν συντρόφισσες της ΟΣΕ).

Ριζοσπαστικοποίηση

Οι γυναίκες φέρνουν μαζί τους τον αέρα μίας νέας ριζοσπαστικοποίησης, που σε συνδυασμό με τα κινήματα που αναπτύχθηκαν μετά το Μάη του '68 σε όλο τον κόσμο αλλά και την πολιτικοποίηση που γέννησε το Πολυτεχνείο του '73, θέτουν για πρώτη φορά ανοιχτά διεκδικήσεις για ζητήματα που όλα τα προηγούμενα χρόνια θεωρούνταν ταμπού. Η δύναμη του νέου κινήματος που αναπτύχθηκε από τα κάτω, έμοιαζε με οδοστρωτήρα που έσπαγε τα καταπιεστικά στερεότυπα της γυναικείας παρθενίας, της μητρότητας ως κοινωνική και εθνική αποστολή της γυναίκας, της σεμνοτυφίας, της ετεροφυλόφιλης σχέσης. Οι γυναίκες που είχαν πλέον μπει μαζικά στους χώρους εργασίας και τα πανεπιστήμια, είχαν πρωτοστατήσει σαν κομμάτι της εργατικής τάξης στην εξέγερση του Πολυτεχνείου και σε όλες τις μάχες την περίοδο της Μεταπολίτευσης, έδιναν ταυτόχρονα την κόντρα ενάντια σε όλο το ιδεολογικό υπόβαθρο που επέβαλε ότι ο φυσικός τους προορισμός είναι το σπίτι και η μητρότητα. Άρχισαν να διεκδικούν την αυτοδιάθεση του γυναικείου σώματος και άρα την αυτόνομη ύπαρξη της γυναικείας σεξουαλικότητας και του διαχωρισμού της από την αναπαραγωγή, όπως επέβαλλε το κράτος και η κυρίαρχη ηθική της εκκλησίας και της οικογένειας. «Δεν είμαι του πατρός μου, δεν είμαι του ανδρός μου, είμαι ο εαυτός μου» ήταν ένα από τα πιο γνωστά συνθήματα του γυναικείου κινήματος εκείνης της περιόδου.

Την ίδια περίοδο δόθηκαν σε πολλά σημεία του πλανήτη σκληρές μάχες για το δικαίωμα των γυναικών να ελέγχουν οι ίδιες το σώμα τους και τη σεξουαλικότητά τους, που πήραν πιο οργανωμένη μορφή γύρω από το αίτημα της αντισύλληψης και της νόμιμης και δωρεάν έκτρωσης, που γίνεται με ασφάλεια μέσα στα δημόσια νοσοκομεία.

Στις ΗΠΑ η έκτρωση έγινε νόμιμη με απόφαση του Ανώτατου Δικαστηρίου το 1973, αφού είχαν προηγηθεί τεράστιες πορείες και συγκεντρώσεις σε όλες τις πολιτείες για την αποποινικοποίησή της. Η μεγαλύτερη σύγκρουση της εργατικής τάξης πάνω σε αυτά τα αιτήματα δόθηκε στην Ιταλία, ενάντια στην Καθολική Εκκλησία και τη δεξιά κυβέρνηση που απαγόρευαν την έκτρωση αλλά και το διαζύγιο. Τεράστια συλλαλητήρια οργανώνονταν έξω από τις δίκες των γυναικών που κάθονταν στο εδώλιο μόνο και μόνο γιατί είχαν κάνει έκτρωση, απαιτώντας τη νομιμοποίησή τους, ενώ μόλις το 1974 νομιμοποιήθηκε το διαζύγιο, μετά από δημοψήφισμα.

Στην Ελλάδα η πρώτη φορά που συζητήθηκε το θέμα στη Βουλή ήταν το Σεπτέμβριο του 1978, μέσα στα πλαίσια νομοσχεδίου για τις μεταμοσχεύσεις.[1] Η ρύθμιση που ψηφίστηκε με πλήρη συμπόρευση κυβέρνησης και αντιπολίτευσης, επέτρεπε την έκτρωση μόνο όταν κινδυνεύει το έμβρυο ή η γυναίκα έχει αποδεδειγμένα ψυχικές διαταραχές κατόπιν γνωμάτευσης ψυχιάτρου.

Τον Οκτώβρη του 1981 το ΠΑΣΟΚ κερδίζει τις εκλογές, μέσα από μία σειρά υποσχέσεις για *«δικαίωση των αγώνων της Ελληνίδας για ισότητα»*. Στο πρόγραμμά του υποσχόταν ότι θα *«θέσει τέρμα στο απαράδεκτο καθεστώς των παράνομων εκτρώσεων με την πλήρη και επιστημονική ενημέρωση πάνω στον οικογενειακό προγραμματισμό, την αντισύλληψη και τη νομιμοποίηση των αμβλώσεων»*. Ωστόσο, η κυβέρνηση του Αντρέα Παπανδρέου έκανε μία πενταετία μέχρι να προχωρήσει στη νομοθετική κατοχύρωση του δικαιώματος της γυναίκας να ελέγχει το σώμα της. Αρχικά παλαντζάρισε στις πιέσεις από τα δεξιά που ασκούσαν οι αντιδραστικές πτέρυγες με προεξάρχουσα την εκκλησία και τις «παραεκκλησιαστικές» οργανώσεις, που άρχισαν να καταγγέλλουν το *«παρανοϊκό και παράνομο κίνημα της "νομιμοποιήσεως" των εκτρώσεων»*, χαρακτήριζαν την έκτρωση ως έγκλημα και ενοχοποιούσαν τις γυναίκες ως «αμαρτωλές».

Τον Απρίλιο του 1983, με πρωτοβουλία της Αυτόνομης Κίνησης Γυναικών ξεκινά καμπάνια για τη νομιμοποίηση της έκτρωσης. Κυκλοφορεί κείμενο που υπογράφουν 500 γυναίκες και δηλώνουν δημόσια ότι έχουν κάνει εκτρώσεις, καταγγέλλουν το υπάρχον καθεστώς και απαιτούν άμεση αποποινικοποίηση. Τον Ιανουάριο του 1985, ο εισαγγελέας καλεί σε ανάκριση εφτά από τις 500 γυναίκες που έχουν υπογράψει το κείμενο, με το οποίο δηλώνουν ότι έχουν κάνει έκτρωση. Οι αντίδραση των γυναικείων οργανώσεων είναι άμεση. Πολιορκείται το ανακριτικό γραφείο και απαιτείται άμεση νομιμοποίηση των εκτρώσεων. Οκτώ ομάδες και σύλλογοι καθώς και πολλές ανεξάρτητες γυναίκες οργανώνουν συγκέντρωση και πορεία στα Προπύλαια με κεντρικό σύνθημα «είμαστε όλες παράνομες», αναγκάζοντας τον αρμόδιο υπουργό να βάλει τον φάκελο των εφτά στο αρχείο.

Τον Απρίλιο του 1986 αυτόνομες γυναικείες ομάδες με σύνθημα «Έξω οι νόμοι από το κορμί μας», καλούν σε αντισυγκέντρωση ενάντια σε θρησκευτικές και παραθρησκευτικές οργανώσεις, η οποία απαγορεύεται από την αστυνομία, ενώ εφτά γυναίκες συλλαμβάνονται και τελικά αφήνονται ελεύθερες, ύστερα από τις πιέσεις των διαδηλωτριών.

Το νομοσχέδιο που νομιμοποιεί

τις εκτρώσεις, κατατίθεται στη Βουλή το Μάιο του 1986 και υπερψηφίζεται απ' όλα τα κόμματα, εκτός από τη Ν.Δ. Η διάταξη που υπήρχε στο αρχικό νομοσχέδιο που απαιτούσε τη συναίνεση του συζύγου αποσύρθηκε, αλλά διατηρήθηκαν κάποιοι περιορισμοί, όπως των 12 εβδομάδων της κύησης, η συναίνεση των γονιών για τις ανήλικες.

Όλη αυτή την περίοδο κάτω από τις πιέσεις ενός σαρωτικού κινήματος, οι εκάστοτε κυβερνήσεις αναγκάστηκαν τελικά να αναγνωρίσουν και να θεσμοθετήσουν το αυτονόητο. Έτσι με το Σύνταγμα του 1975 η ΕΡΕ του Καραμανλή καθιερώνει για πρώτη φορά (κάτω από τις πιέσεις του κινήματος που έριξε τη Χούντα) την ισότητα των δύο φύλων. Ακολουθούν από το 1981 και μετά νομοθετικές αλλαγές στο οικογενειακό Δίκαιο (πολιτικός γάμος, δικαίωμα της γυναίκας να κρατά το επώνυμό της μετά το γάμο, να δίνει το δικό της όνομα στα παιδιά, απλοποιεί τη διαδικασία του διαζυγίου). Αλλάζει το εργατικό δίκαιο (καθιερώνεται ίση αμοιβή για ίση εργασία). Το κράτος αναγκάζεται να συστήσει κοινωνικές υπηρεσίες όπως οι παιδικοί σταθμοί, τα ΚΑΠΗ, το ΕΣΥ, κέντρα οικογενειακού προγραμματισμού για δωρεάν αντισύλληψη, που αποφορτίζουν τη γυναίκα από το βάρος της διπλής καταπίεσης που βιώνει μέσα στην οικογένεια.

Αφισοκόλληση για νόμιμες και δωρεαν εκτρώσεις.

Ελεύθερες και δωρεάν εκτρώσεις

Παρά τις νομοθεσίες οι γυναίκες χρειάστηκε να δώσουν μία σειρά μάχες για να μπορέσουν να τις επιβάλλουν στην πράξη. Η κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ μπορεί να κατοχύρωσε νομοθετικά την ισότητα, όταν όμως ξεκίνησε τις απολύσεις στις τράπεζες και τα εργοστάσια, η περίφημη μεταρρύθμιση του ΠΑΣΟΚ για τα δικαιώματα των γυναικών, άρχισε να μετατρέπεται σε ισότητα προς τα κάτω και για τους άντρες και για τις γυναίκες.

Σήμερα μέσα στην περίοδο της κρίσης του καπιταλισμού, οι κυβερνήσεις προσπαθούν να ξαναφορτώσουν στη γυναίκα τα βάρη της κρίσης και της σεξιστικής καταπίεσης. Τα τελευταία χρόνια, σε όλο τον πλανήτη ένα νέο κίνημα ενάντια στη γυναικεία καταπίεση έκανε την εμφάνισή του, ξαναπιάνοντας το νήμα του φεμινιστικού κινήματος της δεκαετίας του '70.

Η απόφαση της κυβέρνησης του Τραμπ να απαγορεύσει τη χρηματοδότηση ΜΚΟ που παρέχουν υπηρεσίες οικογενειακού προγραμματισμού όπως η αντισύλληψη, η άμβλωση, η πρόληψη σεξουαλικώς μεταδιδόμενων νοσημάτων, αποτελεί μία ευθεία επίθεση στα δικαιώματα και τις κατακτήσεις των γυναικών. Αυτό θα έχει σαν αποτέλεσμα μεγάλο κομμάτι -κυρίως φτωχών γυναικών- που δεν θα έχει πρόσβαση σε αυτές τις υπηρεσίες υγείας που σχετίζονται με την αναπαραγωγή, τη στιγμή μάλιστα που οι αμβλώσεις δεν γίνονται σε νοσοκομεία, αλλά μόνο σε ειδικές κλινικές. Την ημέρα της ορκωμοσίας της νέας κυβέρνησης Τραμπ στις 20/1 οργανώθηκε διαδήλωση δεκάδων χιλιάδων στην Ουάσινγκτον που κατέληξε σε συγκέντρωση διαμαρτυρίας έξω από τον Λευκό Οίκο και ταυτόχρονα έγιναν 350 διαδηλώσεις σε όλες τις ΗΠΑ και συνολικά σε 670 πόλεις και 70 χώρες σε όλο τον πλανήτη.

Πριν από ένα χρόνο στην Πολωνία είχαμε ένα αντίστοιχου μεγέθους γυναικείο κίνημα, που ξεσηκώθηκε ενάντια σε επικείμενο νόμο που θα απαγόρευε τις εκτρώσεις και προέβλεπε ποινή φυλάκισης 5 ετών για τις γυναίκες και τους γιατρούς. Στις 3 Οκτωβρίου 2016 οι γυναίκες ντυμένες στα μαύρα, απείχαν από τις δουλειές τους. Σε 60 πόλεις της Πολωνίας 140.000 γυναίκες κατέβηκαν σε απεργία με συνθήματα και πανό όπως «δεν έχουμε σκοπό της ζωής μας να γεννάμε», «δεν είμαστε μηχανές μωρών», «Η μήτρα μου είναι δικιά μου δουλειά», «Δεν είμαι δικιά σας ιδιοκτησία». Διαδηλώσεις αλληλεγγύης στη «Μαύρη Δευτέρα» οργανώθηκαν στο Βερολίνο και στο Δουβλίνο, ενώ διαδηλωτές στο Λονδίνο έκαναν συγκέντρωση έξω από την πρεσβεία της Πολωνίας. Σαράντα οκτώ ώρες με-

τά τις διαδηλώσεις το πολωνικό Κοινοβούλιο απέρριψε με μεγάλη πλειοψηφία την πρόταση νόμου που απαγόρευε τις εκτρώσεις.

Στην Ιρλανδία, ο θάνατος της 31χρονης Ινδής Σαβίτα Χαλαπαναβάρ από σηψαιμία, λίγο μετά αφού της είχαν απορρίψει το αίτημά της να προχωρήσει σε άμβλωση, έβγαλε στους δρόμους όλων των μεγάλων πόλεων χιλιάδες κόσμο απαιτώντας τη νομιμοποίηση των εκτρώσεων. Το 2013 στην Ιρλανδία ψηφίστηκε για πρώτη φορά νόμος που επιτρέπει την έκτρωση, μόνο σε γυναίκες στις οποίες η κυοφορία μπορεί να αποβεί μοιραία για την ζωή τους.

Ακόμα και στην Ελλάδα η κυβέρνηση ΣΥΡΙΖΑ, που έχει τις ρίζες του στην Ανανεωτική Αριστερά που έπαιξε ενεργό ρόλο στο κίνημα νομιμοποίησης των εκτρώσεων, δεν πήρε καμία θέση όταν τον περασμένο Μάιο έγινε γνωστή η απόφαση των αναισθησιολόγων του νοσοκομείου της Σάμου να μη χορηγούν αναισθησία σε περιπτώσεις διακοπής κύησης. Οι αναισθησιολόγοι επικαλέστηκαν το άρθρο 31 του Νόμου 3418/2005 (κώδικας ιατρικής δεοντολογίας) το οποίο αναφέρει ότι *«Ο ιατρός μπορεί να επικαλεσθεί τους κανόνες και τις αρχές της ηθικής συνείδησής του και να αρνηθεί να εφαρμόσει ή να συμπράξει στις διαδικασίες τεχνητής διακοπής της κύησης, εκτός εάν υπάρχει αναπότρεπτος κίνδυνος για τη ζωή της εγκύου ή κίνδυνος σοβαρής και διαρκούς βλάβης της υγείας της».*

Ενάντια στο σεξισμό σήμερα

Οι γυναίκες που βρίσκονται στην πρώτη γραμμή του αγώνα από τα νοσοκομεία και τα σχολεία μέχρι τα πολυκαταστήματα και τα ΜΜΕ, έχουν τη δύναμη να κοντράρουν την απόπειρα αμφισβήτησης κατακτήσεων που κερδήθηκαν μέσα από τους αγώνες των γυναικών της γενιάς της Μεταπολίτευσης. Η τεράστια επιτυχία της φετινής συγκέντρωσης στις 8 Μάρτη, παγκόσμιας ημέρας της γυναίκας, στην Ελλάδα και σε πολλές άλλες χώρες του κόσμου, έστειλε το μήνυμα ότι η νέα γενιά γυναικών, έχει την αυτοπεποίθηση να παλέψει ενάντια στο σεξισμό που συνεχίζεται.

Η ρίζα της γυναικείας καταπίεσης βρίσκεται στην οικογένεια, μέσα στα πλαίσια της οποίας γίνεται η διαδικασία της δωρεάν αναπαραγωγής της εργατικής δύναμης, δηλαδή η ανατροφή των παιδιών, η φροντίδα των αρρώστων και των ηλικιωμένων, η εκπαίδευση της νέας γενιάς. Είναι σαφώς πιο βολικό και επικερδές για τους καπιταλιστές, η αναπαραγωγή της εργατικής δύναμης να γίνεται εξατομικοποιημένα και δωρεάν μέσα στην οικογένεια και να πέφτει στους ώμους της γυναίκας. Γι' αυτόν το λόγο ο σεξισμός, η ιδεολογία ότι οι γυναίκες είναι κατώτερες από τους άντρες και ότι η φροντίδα της οικογένειας είναι ένας φυσιολογικός ρόλος που πρέπει να αναλάβουν οι ίδιες, εξακολουθεί να αποτελεί κομμάτι της κυρίαρχης ιδεολογίας.

Μέσα σε μία περίοδο που οι καπιταλιστές και οι κυβερνήσεις που τους υπηρετούν διαλύουν το κοινωνικό κράτος που έχει απομείνει, εφαρμόζοντας περικοπές, λιτότητα και ιδιωτικοποιήσεις, η οικογένεια μετατρέπεται σε κάτεργο απλήρωτης εργασίας. Η οικογένεια μπαίνει σε κρίση και οι ιδεολογικές πιέσεις εντατικοποιούνται. Μέσα σε αυτά τα πλαίσια σήμερα το δικαίωμα των γυναικών να ορίζουν τη σεξουαλικότητά τους, μετατρέπεται σε αίτημα αντικαπιταλιστικό, αφού έρχεται ξανά σε κόντρα με τις επιλογές ενός συστήματος που θυσιάζει τα αυτονόητα δικαιώματα των γυναικών για να συντηρήσει το θεσμό της οικογένειας.

Αν στη δεκαετία του '70-'80 έμοιαζε ρεαλιστικό ότι η θέση της γυναίκας μπορεί να αλλάξει μέσα στα πλαίσια του συστήματος, αρκεί να αναδειχτούν περισσότερες γυναίκες στα κέντρα λήψης αποφάσεων, σήμερα η κρίση του καπιταλισμού δεν αφήνει πολλά περιθώρια για τέτοιου είδους αυταπάτες. Μία κυβέρνηση που διαλύει τους παιδικούς σταθμούς, συγχωνεύει σχολεία, αφήνει τα νοσοκομεία να ρημάζουν από την έλλειψη προσωπικού και τα αφεντικά να πετάνε στο δρόμο τις γυναίκες ή να τις πληρώνουν με μισθούς των 300 ευρώ, την ίδια στιγμή που δίνει δισεκατομμύρια για την αποπληρωμή του χρέους, είναι υπεύθυνη για τα τεράστια βάρη που φορτώνονται στις πλάτες των γυναικών σήμερα.

Στα 100χρονα γενέθλια της Ρώσικης Επανάστασης δεν μπορούμε να μη θυμηθούμε ότι η επαναστατημένη Ρωσία ήταν η πρώτη χώρα όπου το 1920 η γυναίκα απέκτησε το δικαίωμα στην έκτρωση, 66 χρόνια πριν το σοσιαλδημοκρατικό ΠΑΣΟΚ ψηφίσει μετά από πολλά πισωγυρίσματα το σχετικό νόμο. Ο Τρότσκι αναφέρει[2]: *"Η επανάσταση έκανε μία ηρωική προσπάθεια να διαλύσει τη λεγόμενη οικογενειακή εστία -αυτόν τον απαρχαιωμένο σκουριασμένο και αποστεωμένο θεσμό, στον οποίο η γυναίκα της εργατικής τάξης κάνει την πιο μονότονη εργασία από τα νιάτα της μέχρι το θάνατό της. Το πέρασμα όλων των λειτουργιών που γίνονται μέσα στην οικογένεια, σε θεσμούς που δημιουργούνται από τη σοσιαλιστική κοινωνία, που μπορούν να ενώσουν όλες τις γενιές με βάση την αλληλεγγύη και την αμοιβαία βοήθεια, έχει σαν αποτέλεσμα να εξασφαλίσει στη γυναίκα στο ίδιο το ζευγάρι την πραγματική απελευθέρωση από τα δεσμά πολλών χιλιετηρίδων".*

Και τότε και σήμερα η μόνη προοπτική για όλες τις γυναίκες είναι αυτή που ισχύει για όλη την εργατική τάξη. Η ανατροπή του καπιταλισμού και η πάλη για μία κοινωνία που θα λειτουργεί για τις ανάγκες των πολλών, όπου όλοι οι καταπιεσμένοι θα μπορούν να γίνουν κυρίαρχοι του εαυτού τους, του σώματός τους και της προσωπικότητάς τους, μία κοινωνία πραγματικής απελευθέρωσης. ■

Σημειώσεις

1. Κείμενο των Έφη Αβδελά, Μαρίνα Παπαγιαννάκη, Κωστούλα Σκλαβενίτη, «1976-1986 Έκτρωση: Το Χρονικό μιας Διεκδίκησης» που δημοσιεύτηκε στο φεμινιστικό περιοδικό Δίνη τεύχος 1.
2. Λέων Τρότσκι: Γυναίκες και Οικογένεια" συλλογή άρθρων που άλλα από αυτά δημοσιεύτηκαν στην Πράβδα στα πρώτα χρόνια της επανάστασης και άλλα στην εξορία.

Η πάλη ενάντια στη σεξιστική καταπίεση απαιτεί τη στήριξη για το δικαίωμα των ατόμων trans να αυτοπροσδιορίζουν την ταυτότητα φύλου που επιλέγουν. Γράφει η Αφροδίτη Φράγκου.

TRANS

Η επιλογή φύλου είναι δική τους

Στις 12 Ιούνη έκλεισε η δημόσια διαβούλευση για τη νομική αναγνώριση ταυτότητας φύλου[i]. Η αναγνώριση ταυτότητας φύλου σε πολλά κράτη, ανάμεσά τους και η Ελλάδα μέχρι την ψήφιση του νομοσχεδίου, έχει μια σειρά προϋποθέσεις (μεταξύ των οποίων ιατρικές και ψυχιατρικές). Σκοπός του νομοσχεδίου είναι να αρθούν αυτές οι προϋποθέσεις, αλλά μένει στα μισά. Αποκλείει ανήλικα και έγγαμα άτομα, απαιτεί δικαστική απόφαση και αφήνει ερωτηματικά στο θέμα των παιδιών, αν το άτομο που αλλάζει τα έγγραφά του είναι ήδη γονέας ή κηδεμόνας.

Στελέχη και μέλη του ΣΥΡΙΖΑ έχουν προβάλει δικαιολογίες για τις επιλογές αυτές[ii] όπως ότι μπορεί από την αλλαγή εγγράφων να προκύψει ομόφυλο ζευγάρι πράγμα που δεν προβλέπεται (!) ή δικαιολογίες που κινούνται στο μήκος κύματος της δήλωσης του Αλέξη Τσίπρα πριν γίνει πρωθυπουργός, «δεν έχει αποφανθεί η επιστήμη».

Στην πραγματικότητα το ερώτημα δεν είναι διαδικαστικό, ούτε βρίσκεται στα χέρια της «επιστήμης». Είναι το ερώτημα του αυτοπροσδιορισμού. Αυτή είναι η διεκδίκηση και το θεμελιώδες δικαίωμα των τρανς ανθρώπων: να μπορούν να επιλέξουν το φύλο και το όνομα με τα οποία θα ζουν την καθημερινή τους ζωή. Και αυτό είναι το αίτημα που το κίνημα και η Αριστερά πρέπει να υπερασπιστεί άνευ όρων για να κοπεί σαν γόρδιος δεσμός και κάθε «πρόβλημα» σαν αυτά που επικαλείται η κυβέρνηση. Η ψήφιση του νομοσχεδίου για την ταυτότητα φύλου θα είναι μια νίκη του ΛΟΑΤΚΙ+ κινήματος, αλλά η διεκδίκηση των τρανς δικαιωμάτων πηγαίνει ακόμα πιο μακριά.

Την τελευταία δεκαετία, πέρα από την κρίση, έχουμε και την επαναφορά ενός δυναμικού γυναικείου και ΛΟΑΤΚΙ+ κινήματος που παλεύει ενάντια στην καταπίεση των γυναικών όπως και των ομοφυλόφιλων, αμφιφυλόφιλων, τρανς, ίντερσεξ και κουήρ ανθρώπων. Το χρέος της επαναστατικής αριστεράς είναι να στρέψει αυτή την οργή ενάντια στο σύστημα που παράγει το σεξισμό, την ομοφοβία και την τρανσφοβία και να ενώσει τις μάχες του εργατικού, αντιρατσιστικού και αντιφασιστικού κινήματος με το ΛΟΑΤΚΙ+ και το γυναικείο κίνημα για να κερδίσουν. Ήδη πολλές από αυτές τις μάχες είναι κοινές: σύσσωμο σχεδόν το ΛΟΑΤΚΙ+ κίνημα στην Ελλάδα έχει ταχθεί στο πλευρό των προσφύγων, ενώ συμμετέχει δυναμικά στους αντιφασιστικούς αγώνες. Ταυτόχρονα μια σειρά εργατικοί κλάδοι και χώροι έχουν στηρίξει τα ΛΟΑΤΚΙ+ αιτήματα με σημαντικό παράδειγμα τη στήριξη της ΑΔΕΔΥ στην ημέρα Περηφάνιας το 2015 και το 2016, μια μάχη που δόθηκε από τα κάτω και κερδήθηκε.

Στο φετινό Athens Pride δεν ήρθε μόνο κόσμος του ΛΟΑΤΚΙ+ κινήματος. Άνθρωποι που δεν είναι ΛΟΑΤΚΙ+ στηρίζουν τα αιτήματα αυτά, θέλουν να μάθουν και να ενημερωθούν. Οι δεκάδες χιλιάδες που πέρασαν από την πλατεία Συντάγματος είναι εργάτες και εργάτριες, μετανάστες και μετανάστριες, φοιτητές και φοιτήτριες που θέλουν ένα κόσμο χωρίς σεξουαλική ή άλλου είδους καταπίεση. Πρόσφατα ο Δ.Κουτσούμπας, Γ.Γ. του ΚΚΕ, τοποθετήθηκε σε συνέντευξή του υπέρ του δικαιώματος στον επαναπροσδιορισμό φύλου. Είναι μια εντυπωσιακή εξέλιξη που δείχνει την πίεση που ασκεί όλος αυτός ο κόσμος στα κόμματα της Αριστεράς να πάρουν

Η Sylvia Rivera (στη φωτογραφία: με την Christina Hayworth και την Julia Murray, η S.R. στη μέση), πρωτεργάτρια της εξέγερσης του Stonewall.

"Το φύλο και το όνομα είναι δικαίωμά μου". Από το Pride 2017 στην Αθήνα.

ξεκάθαρη θέση. Η συζήτηση για τα ΛΟΑΤΚΙ+ δικαιώματα και πώς θα τα κερδίσουμε είναι πλέον πιο ανοιχτή από ποτέ και οι διεκδικήσεις του τρανς κινήματος μπορούν να μπουν στην ημερήσια διάταξη των μαχών που δίνονται σε εργατικούς χώρους, σχολές, σχολεία.

Ταυτότητα φύλου και διακρίσεις

Η ταυτότητα και η έκφραση φύλου είναι πτυχές της ζωής για τις οποίες δεν μπορεί να έχει λόγο κανένας πλην του ίδιου του ατόμου. Ό,τι και να υποθέτουν οι γιατροί και ο περίγυρος με βάση τα γονίδια[1], τα γεννητικά όργανα ή τα δευτερογενή χαρακτηριστικά[2], στη συντριπτική πλειονότητα των περιπτώσεων, τα τρανς άτομα αντιλαμβάνονται τον εαυτό τους σαν άτομο του «άλλου» φύλου από πολύ μικρή ηλικία. Αυτό μάλιστα αποτελεί θεμελιώδες κομμάτι της αντίληψης του εαυτού τους και είναι δύσκολο η τρανς εμπειρία να μεταφερθεί με τα λόγια σε μη τρανς άτομα.

Συχνά το ότι ένα παιδί είναι τρανς θεωρείται «απλά μια φάση» της παιδικής ηλικίας, ή ακόμα χειρότερα μια κατάσταση που επιδέχεται και μάλιστα χρειάζεται διόρθωση. Συνήθως δηλαδή δε λαμβάνεται στα σοβαρά το τρανς βίωμα και αντιμετωπίζεται με προχειρότητα ή, πιο συχνά, με εχθρότητα από τους γονείς. Στη δε έφηβη και ενήλικη ζωή η αντιμετώπιση του τρανς βιώματος ξεκινά από την υποτίμηση και φτάνει μέχρι τις απροκάλυπτες διακρίσεις και τη δολοφονική εχθρότητα.

Από την παραλαβή ενός δέματος μέχρι τον έλεγχο σε αεροδρόμιο, πράγματα που για τα μη-τρανς άτομα είναι καθαρά διαδικαστικά, για τα τρανς άτομα είναι στην καλύτερη περίπτωση ένα ρίσκο. Είναι άτυπα στην ευχέρια ενός/μιας υπαλλήλου το αν θα εξυπηρετήσει ένα άτομο που η εμφάνισή του δεν ταιριάζει με το ονοματεπώνυμο και το φύλο που αναγράφεται στα χαρτιά του. Μπορεί το τρανς άτομο να κατηγορηθεί για κλοπή, να υποστεί χλευασμό δημόσια ή ακόμη και να δεχτεί επίθεση καθώς αποκαλύπτεται η τρανς ταυτότητά του.

Υπάρχουν διάχυτες σε όλη την κοινωνία οι προκαταλήψεις και άρα οι διακρίσεις σε βάρος των τρανς ατόμων, πράγμα που κάνει τους εργοδότες από δύσπιστους μέχρι ανοιχτά τρανσφοβικούς, ή τους δίνει πάτημα για περισσότερη ασυδοσία. Στην Ελλάδα ο νόμος ενάντια στις διακρίσεις (πχ. στην εύρεση εργασίας και κατοικίας) περιλαμβάνει τις διακρίσεις βάσει του σεξουαλικού προσανατολισμού, αλλά όχι τις διακρίσεις βάσει της ταυτότητας και έκφρασης φύλου.

Κάθε χρόνο γίνονται δεκάδες δολοφονίες τρανς ατόμων (σύμφωνα με τις καταγραφές που είναι μάλιστα λιγότερες από τα πραγματικά περιστατικά) ακριβώς για το γεγονός ότι είναι τρανς. Τους τελευταίους μήνες στην Ελλάδα έχουν γίνει πολλές καταγγελίες για βίαιες τρανσφοβικές επιθέσεις, με πιο πρόσφατη τη ρατσιστική και τρανσφοβική επίθεση σε δύο τρανς γυναίκες, πρόσφυγες στη Λέσβο. Ήταν εκτεθειμένες τόσο λόγω του ότι είναι μετανάστριες ενώ βρίσκεται σε ισχύ η ρατσιστική συμφωνία ΕΕ-Ελλάδας-Τουρκίας, όσο και λόγω του ότι η ίδια τους η ύπαρξη ως τρανς γυναίκες είναι αντικείμενο μίσους. Το 2015 στο σταθμό Λαρίσσης έγινε δολοφονική απόπειρα με πυροβολισμό τρανς γυναίκας στα πόδια.

Ακόμη και στους ίδιους τους κόλπους της ΛΟΑΤΚΙ+ κοινότητας δεν είναι σπάνια τα περιστατικά τρανσφοβικού λόγου και πράξεων. Η αποπομπή τρανς μέλους της οργανωτικής επιτροπής του Athens Pride το 2014 είναι ένα παράδειγμα, αλλά όχι το μοναδικό περιστατικό.

Φυλομετάβαση: κάλυψη από το ΕΣΥ και την κοινωνική ασφάλιση

Το επόμενο κεντρικό και ζωτικής σημασίας αίτημα του τρανς κινήματος είναι η δωρεάν, προσβάσιμη και ασφαλής φυλομετάβαση. Φυλομετάβαση είναι η διαδικασία της μετάβασης στο επιθυμητό φύλο και γίνεται με μια σειρά επεμβάσεων: θεραπεία αντικατάστασης ορμονών, μαστεκτομή στους τρανς άνδρες, προσθετική στήθους στις τρανς γυναίκες, εγχείριση επαναπροσδιορισμού φύλου (η διαμόρφωση των γεννητικών οργάνων). Υπάρχουν επιπλέον και πολλές άλλες σχετικές διαδικασίες (μικρότερες επεμβάσεις, μαθήματα φωνητικής κ.α.). Διαφέρει από άνθρωπο σε άνθρωπο το πόσες και ποιες από τις παραπάνω επεμβάσεις θα επιλέξει να κάνει για τη μετάβασή του.

Σε κάθε περίπτωση είναι μια πτυχή του αυτοπροσδιορισμού που επίσης δε χωράει καμία αυθαίρετη ιεράρχηση. Οι ανάγκες των τρανς ατόμων από το σύστημα Υγείας αντιμετωπίζονται με δυο μέτρα και δυο σταθμά: ενώ ακόμη η τρανς κατάσταση θεωρείται «διαταραχή»[3], οι επεμβάσεις που περιγράφθηκαν πιο πάνω θεωρούνται σε πολλές χώρες και πολλές περιπτώσεις «κοσμητικές» ή ακόμη και «πειραματικές»!

Στις αρχές του καπιταλιστικού συστήματος, όταν η τρανς ταυτότητα άρχισε να γίνεται διακριτή ως τέτοια, οι γιατροί πίστευαν ότι η χορήγηση περισσότερων ορμονών που σχετίζονται με το βιολογικό φύλο είναι η λύση. Ταυτόχρονα εφάρμοζαν πρακτικές όπως ψυχοθεραπεία με στόχο την «επιστροφή» στο βιολογικό φύλο, ηλεκτροσόκ και μια σειρά άλλες «θεραπείες»-βασανιστήρια που ο στόχος τους ήταν

Pride 2017

πραγματικά στον αντίποδα των αναγκών των τρανς ανθρώπων[iii].

Αργότερα έγινε γνωστό, με το έργο γιατρών όπως ο H. Benjamin και ο M. Hirschfield ότι η μόνη λύση στη δυσφορία, την απομόνωση και τις αυτοκτονικές τάσεις από τις οποίες υπέφεραν οι τρανς άνθρωποι είναι η διευκόλυνσή τους να ζήσουν ως μέλος του φύλου με το οποίο αυτοπροσδιορίζονται. Προτάθηκε η ορμονική αγωγή με ορμόνες του επιθυμητού φύλου, οι επεμβάσεις που διαμορφώνουν το σώμα όπως το άτομο επιθυμεί, η ψυχιατρική στήριξη να στρέφεται γύρω από τη νέα καθημερινότητα ως άτομο του επιθυμητού φύλου.

Ακόμη και σε αυτή τη θετική εξέλιξη, το ιατρικό και ψυχιατρικό κατεστημένο ξαναέγινε εμπόδιο: σύντομα άρχισαν να μπαίνουν κριτήρια για το ποιος ή ποια επιτρεπόταν να ακολουθήσει τη διαδικασία της μετάβασης. Πιο διαβόητο κριτήριο ήταν το να «θέλει πραγματικά» να κάνει τη μετάβαση, με συνεπακόλουθο το να «πείθει» ως άτομο του επιθυμητού φύλου! Κάποια από τα κριτήρια εξακολουθούν και ισχύουν ακόμη, όπως για παράδειγμα η γνωμάτευση ψυχιάτρου ύστερα από τουλάχιστον δύο χρόνια παρακολούθησης. Οι ίδιες οι αντιλήψεις μιας κοινωνίας ποτισμένης με τρανσφοβία, από τις οποίες ούτε οι γιατροί μένουν ανεπηρέαστοι (αντιθέτως σε παλιότερες περιόδους βοήθησαν στο να θεμελιωθούν «επιστημονικά») είναι μία από τις μάχες που έχει να δώσει το ΛΟΑΤΚΙ+ κίνημα, μαζί με το εργατικό υγειονομικό κίνημα.

Εκεί όμως που το εργατικό κίνημα έχει να παίξει καθοριστικό ρόλο είναι στην ενσωμάτωση των τρανς αναγκών στη δημόσια και δωρεάν Υγεία. Το ΛΟΑΤΚΙ+ κίνημα μπορεί να διεκδικήσει και να κερδίσει αυτό το αίτημα, βάζοντας μπροστά σε αυτόν τον αγώνα τις εργαζόμενες και τους εργαζόμενους στην Υγεία. Και φυσικά τα συνδικάτα τους.

Εδώ και τουλάχιστον ένα χρόνο το κίνημα των υγειονομικών διεκδικεί όχι απλά το σταμάτημα των περικοπών που απαιτούν τα μνημόνια, αλλά προσλήψεις και χρηματοδότηση. Μετά από εφτά χρόνια μνημονίων και δέκα χρόνια κρίσης, σε ένα τέτοιο αίτημα χτυπά η καρδιά της μάχης για ανατροπή του καπιταλισμού, αφού θέτει σε αμφισβήτηση τις βασικότερες προτεραιότητές του: θέλουμε περικοπές στην Υγεία έτσι ώστε να πληρώνουμε το χρέος και να παραμένουμε στην ΕΕ, το θεσμό που έχει επιλέξει το κεφάλαιο για να υπερασπίζεται τα συμφέροντά του, ή θέλουμε δημόσια και δωρεάν Υγεία για όλο τον κόσμο και τις ανάγκες του;

Κάλυψη της φυλομετάβασης από το ΕΣΥ και την κοινωνική ασφάλιση σημαίνει το δεύτερο και σημαίνει ρήξη με κάποιες από τις πιο στρατηγικές επιλογές του καπιταλισμού. Η σύγκρουση μεταφέρεται και στο ιδεολογικό επίπεδο, όπου κάποιες ανάγκες θεωρούνται «δευτερεύουσες» ή δε θεωρούνται καν ανάγκες αλλά «κοσμητικές αλλαγές». Για τον καπιταλισμό οι μόνες ανάγκες που έχουν προτεραιότητα

είναι η επιβίωση και η εκπαίδευση της εργατικής τάξης για να μπορεί να εργάζεται, αλλά ακόμη κι αυτές σε καιρό κρίσης γυρίζουν στις πλάτες των ίδιων των εργατών. Η ψυχική υγεία, η κοινωνικοποίηση, η ικανοποίηση από την καθημερινή ζωή ρίχνονται στο περιθώριο. Η διεκδίκηση αυτών των αναγκών είναι μια μάχη που αμφισβητεί τις προτεραιότητες του κεφάλαιου.

Τρανς βίωμα, ΛΟΑΤΚΙ+ κίνημα

Η σεξουαλικότητα και η ταυτότητα φύλου δεν ταυτίζονται, ωστόσο οι μάχες του ΛΟΑΤΚΙ+ κινήματος για την απελευθέρωση αλληλοεπικαλύπτονται λόγω της κοινής βάσης της καταπίεσης ομοφυλόφιλων και τρανς ανθρώπων. Οι πρώτες τρανς εξεγέρσεις βρίσκονται ήδη στις αρχές του καπιταλισμού, ενώ η κοινή δράση ομοφυλόφιλων και τρανς ανθρώπων ενάντια στη σεξουαλική καταπίεση, θέτοντας τις ρίζες του ΛΟΑΤΚΙ+ κινήματος ξεκινάει από τα τέλη του 19ου αιώνα[iv]. Σύντομα συνδέθηκε σε διάφορες μάχες και με το εργατικό, ενώ σοσιαλιστικά και σοσιαλδημοκρατικά κόμματα ήταν τα πρώτα που επιχείρησαν να ανοίξουν το διάλογο αυτών των διεκδικήσεων. Αλλά οι μεγάλες κατακτήσεις έγιναν όταν οι εργάτριες και οι εργάτες πήραν στα χέρια τους την εξουσία με την Οκτωβριανή Επανάσταση στη Ρωσία. Η ποινικοποίηση της ομοφυλοφιλίας καταργήθηκε σχεδόν αμέσως, ενώ νομιμοποιήθηκαν οι εκτρώσεις και απλοποιήθηκε το διαζύγιο. Τα σοβιετικά δικαστήρια ενέκριναν γάμους μεταξύ ομόφυλων ζευγαριών. Έχουν ακόμη καταγραφεί επεμβάσεις επαναπροσδιορισμού φύλου κατά τη δεκαετία του '20 [v].

Το σύγχρονο κίνημα έχει τις ρίζες του στην εξέγερση του Stonewall στην οποία πρωτοστάτησαν τρανς γυναίκες από το Πουέρτο Ρίκο (Σίλβια Ριβέρα, Μάρσα Τζόνσον). Δεν ήταν βέβαια η πρώτη ούτε η τελευταία εξέγερση αυτού του είδους: ήταν συχνό φαινόμενο στη δεκαετία του '60, σε περιοχές των αμερικάνικων μητροπόλεων που συγκεντρώνονταν ΛΟΑΤΚΙ+ να γίνονται εξεγέρσεις ενάντια στις διακρίσεις των καταστημάτων σε βάρος τους, στις αστυνομικές καταδρομές, στις εξευτελιστικές συλλήψεις και έρευνες[vi]. Σε όλες αυτές τις εξεγέρσεις τρανς γυναίκες συμμετείχαν και έπαιξαν κεντρικό ρόλο.

Οι κοινωνίες στη διάρκεια της ανθρώπινης ιστορίας πάντα έβγαζαν διαφορετικά συμπεράσματα για το φύλο ανάλογα με τις κοινωνικές και ιστορικές συνθήκες. Έχουν υπάρξει κοινωνίες που αναγνωρίζουν πάνω από δύο φύλα και κοινωνίες στις οποίες τα όρια μεταξύ ομοφυλοφιλίας και τρανς ταυτότητας είναι δυσδιάκριτα[4]. Η ταυτότητα και η έκφραση φύλου λοιπόν ανέκαθεν ήταν περισσότερο φάσμα παρά δίπολο[5]. Σε διάφορες κοινωνίες οι άνθρωποι που σήμερα ονομάζουμε τρανς θεωρούνταν ιεροί και καλότυχοι, σε άλλες αντιμετώπιζαν εχθρότητα, σε άλλες δεν τύχαιναν ειδικής μεταχείρισης.

Η γέννηση της τρανσφοβίας και της συστημικής καταστολής της ταυτότητας και έκφρασης φύλου παράγεται από τον ίδιο τον καπιταλισμό, μια και οι τρανς ταυτότητες και συμπεριφορές αμφισβητούν, όπως και οι σεξουαλικοί προσανατολισμοί που θεωρείται ότι «αποκλίνουν» (ομοφυλοφιλία, αμφιφυλοφιλία), το «ιδανικό» της πυρηνικής οικογένειας[vii]. Γενικά μέσα στον καπιταλισμό οι ανάγκες και οι συμπεριφορές όλων μπαίνουν σε ένα προκρούστειο κρεβάτι, επομένως οι απαντήσεις για τη «φύση» της ομοφυλοφυλίας και της ταυτότητας φύλου δεν μπορούν να δοθούν στα πλαίσια αυτού του συστήματος.

Την ίδια στιγμή οι επαναστάτες μαρξιστές παλεύουμε για οτιδήποτε κάνει την εργατική τάξη πιο δυνατή, πράγμα που στη σημερινή κοινωνία σημαίνει να καλύπτονται όλες οι ανάγκες των τρανς ανθρώπων για μια ασφαλή και ικανοποιητική ζωή, για ίσα δικαιώματα στην εργασία, τη στέγαση, το γάμο, την έκφραση. Η συντριπτική πλειονότητα των τρανς ατόμων ανήκουν στην εργατική τάξη και το δυνάμωμά τους σε κάθε πτυχή της ζωής σημαίνει δύναμη για όλους και όλες, τρανς και μη. ■

Σημειώσεις

[1] Θεωρητικά, ένας άνθρωπος με γονίδια φύλου XX αναπτύσσει την ανατομία που θεωρείται γυναικεία, ενώ ένας άνθρωπος με XY αναπτύσσει την ανατομία που θεωρείται ανδρική. Αυτός ο κανόνας έχει τις εξαιρέσεις του: υπάρχουν γυναίκες και άνδρες, τρανς και μη, που έχουν γονίδια φύλου διαφορετικά από την ανατομία τους. Επίσης, σχεδόν κανείς δεν ασχολείται με τα γονίδια: ακόμη και οι γιατροί στο υπερηχογράφημα εξετάζουν μόνο την ανατομία του εμβρύου κι έτσι «αποφασίζουν» το φύλο του.

[2] Δευτερογενή χαρακτηριστικά φύλου λέγονται τα υπόλοιπα χαρακτηριστικά του σώματος που διαφοροποιούνται με την ανάπτυξη, εκτός από τα γεννητικά όργανα: στήθος, κατανομή λίπους, κατανομή τριχοφυΐας, φωνή κλπ. Είναι αυτά με τα οποία συνήθως ο περίγυρος ενός ατόμου κρίνει το φύλο του. Διαμορφώνονται κυρίως από τις ορμόνες.

[3] Στο αμερικάνικο ψυχιατρικό εγχειρίδιο υπήρχε καταχώρηση «διαταραχή ταυτότητας φύλου». Στη νεότερη έκδοσή του η καταχώρηση έγινε «δυσφορία φύλου» Έγινε έτσι μια προσπάθεια να αφαιρεθεί η στιγματιστική χροιά. Επίσης προστέθηκε ειδική καταχώρηση για παιδιά για να είναι πιο εύκολη η αναγνώριση της κατάστασής τους, επειδή ενώ έχουν αίσθηση του φύλου τους μπορεί να μην ξέρουν πώς να το διατυπώσουν.

[4] Στην Ινδία υπήρχαν οι hijras, ενώ στους πληθυσμούς των γηγενών της Αμερικής οι berdaches και αναγνωρίζονταν μέχρι 5 φύλα. Ο Λουκιανός στο έργο του μας προσφέρει μια αναφορά σε λεσβιακό ζευγάρι που με την περιγραφή αποκαλύπτεται ότι η μία πρωταγωνίστρια αυτοπροσδιορίζεται ως άνδρας. Σε λογοτεχνικά έργα του 19ου και του 20ού αιώνα και όχι μόνο, ομοφυλόφιλοι άνδρες αφηγούνται την εμπειρία τους σαν να νιώθουν γυναίκες. Για όλες αυτές τις ταυτότητες και τις συμπεριφορές δεν μπορούμε να πούμε ότι υπήρχε ενιαία αντιμετώπιση.

[5] Το ίδιο ισχύει και για την ανατομία των χαρακτηριστικών φύλου. Υπάρχουν για παράδειγμα άνθρωποι των οποίων η ανατομία δεν μπορεί να καταχωρηθεί ξεκάθαρα σε ένα από τα δύο φύλα. Τα μεσοφυλικά (intersex) άτομα κινούνται ανάμεσα στην ανατομία που πλησιάζει τα γυναικεία γεννητικά όργανα και στην ανατομία που πλησιάζει τα ανδρικά, με διαφορετικούς βαθμούς ομοιότητας σε κάθε άτομο. Κάποια μεσοφυλικά άτομα δε γνωρίζουν καν ότι είναι μεσοφυλικά. Είναι εκτεταμένο φαινόμενο να γίνονται επεμβάσεις στα μεσοφυλικά άτομα την ημέρα της γέννησής τους ή πολύ σύντομα μετά από τη γέννηση, έτσι ώστε τα γεννητικά τους όργανα να θυμίζουν το φύλο που ο/η γιατρός θεωρεί πιο «ταιριαστό» στο βρέφος. Στη συντριπτικη πλειονότητα των περιπτώσεων αυτή η επέμβαση οδηγεί σε προβλήματα στη σεξουαλική, και όχι μόνο, ζωή αυτών των ανθρώπων. Πάγιο αίτημα του ΛΟΑΤΚΙ+ κινήματος εδώ και δεκαετίες είναι να πάψει αυτή η απαράδεκτη πρακτική που καταπατά κατάφωρα τα δικαιώματα των intersex παιδιών.

Πηγές:

[i] http://www.opengov.gr/ministryofjustice/?p=8078

[ii] http://avmag.gr/76307/i-adynamies-tou-nomoschediou-gia-tin-taftotita-fylou-ke-i-apantisis-tou-syriza/

[iii] Julia Serano, "Whipping Girl", κεφ. 7

[iv] Suzan Stryker, "Transgender history", κεφ. 2

[v] Sherry Wolf, "Sexuality and Socialism: History, Politics, and Theory of LGBT Liberation", κεφ. 3

[vi] Suzan Stryker, "Transgender history", κεφ. 3

[vii] Κώστας Τορπουζίδης, "Ομοφυλοφιλία, σεξουαλικότητα και η πάλη για την απελευθέρωση", κεφ. 3

Βιβλιοκριτική

Η Μόσχα του Λένιν

Αλφρέντ Ροσμέρ

Σελίδες 400, 18 ευρώ

Εκδ. Μαρξιστικό Βιβλιοπωλείο, 2017

Η Μόσχα του Λένιν του Αλφρέντ Ροσμέρ, η νέα –και για πρώτη φορά στα ελληνικά- έκδοση του Μαρξιστικού Βιβλιοπωλείου, είναι μια αναπάντεχη έκπληξη. Περιγράφει την επαναστατημένη Ρωσία την περίοδο από το 1920 όταν ο ίδιος ο συγγραφέας του ταξίδεψε για να πάρει μέρος στο Δεύτερο Συνέδριο της Τρίτης Κομμουνιστικής Διεθνούς (Κομιντέρν) ως το θάνατο του Λένιν το 1924. Καλύπτει δηλαδή κάποια πολύ σημαντικά αλλά πολύ λιγότερο γνωστά στο ευρύ κοινό κεφάλαια της επανάστασης, σε σχέση με τα όσα έχουν γραφτεί και μεταφραστεί για τα γεγονότα από το Φλεβάρη στον Οκτώβρη του 1917. Μέσα από τις σελίδες του ξεδιπλώνονται οι πιο κρίσιμες τακτικές και στρατηγικές επιλογές που χάραξαν οι Μπολσεβίκοι τα πρώτα αυτά χρόνια μέσα στη Κομιντέρν με στόχο τη δημιουργία δυνατών επαναστατικών κομμάτων παντού, ικανών να πρωταγωνιστήσουν στην εξάπλωση της επανάστασης. Πρόκειται όχι για μία «επετειακή» εκδοτική επιλογή με αφορμή τη συμπλήρωση των 100 χρόνων από τη Ρώσικη Επανάσταση φέτος, αλλά για ένα μοναδικό βιβλίο.

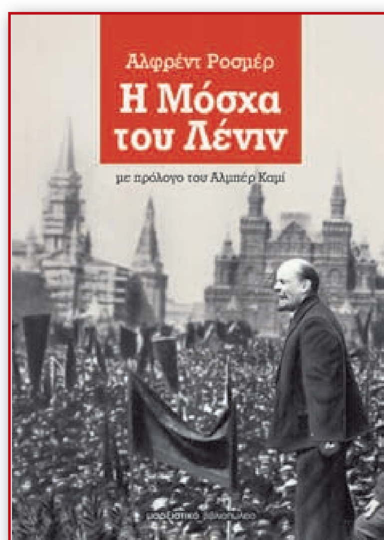
Η Ρώσικη Επανάσταση είχε γίνει πόλος έλξης για αγωνιστές και αγωνίστριες όλων των αποχρώσεων και ρευμάτων από όλο τον κόσμο. Ήταν αυτή που όχι μόνο είχε σταματήσει τον Α'ΠΠ, το πρώτο μεγάλο βιομηχανικό σφαγείο της ανθρωπότητας με εκατομμύρια νεκρούς, αλλά είχε γίνει φάρος για την εργατική τάξη παντού, δημιουργώντας ένα ντόμινο εξεγέρσεων και επαναστάσεων σε όλη την Ευρώπη. Ήταν επομένως λογικό να καταφτάνουν στη Ρωσία όλοι εκείνοι που, ανεξάρτητα από τις διαφορετικές πολιτικές τους παραδόσεις και καταβολές, είχαν κρατήσει τις διεθνιστικές αρχές τους και αντιταχτεί στον ιμπεριαλιστικό πόλεμο, είχαν μείνει πιστοί στην προοπτική της επαναστατικής ανατροπής του καπιταλισμού σε αντίθεση και ρήξη με τη Δεύτερη Διεθνή που όλα αυτά τα είχε εγκαταλείψει και προδώσει.

Ο ίδιος ο Ροσμέρ, πριν κερδηθεί στον μπολσεβικισμό μέσα από την εμπειρία του εκείνα τα χρόνια στη Ρωσία και τη ζωή της Κομιντέρν, ήταν αναρχικός (το βιογραφικό του στον πρόλογο που έχει γράψει ο Λέανδρος Μπόλαρης είναι πολύ βοηθητικό). Γι' αυτό και η καλύτερη μαρτυρία ακριβώς αυτής της ακτινοβολίας της Ρώσικης Επανάστασης είναι η προσωπική του: *«Για μένα, όπως και για όλους όσους είχαμε περάσει μαζί τα ατέλειωτα χρόνια που τότε ονομάζονταν "Μεγάλος Πόλεμος", η Οκτωβριανή Επανάσταση ήταν η επανάσταση που περιμέναμε –η επανάσταση που έπρεπε να διαδεχτεί τον πόλεμο. Ήταν η αυγή μιας νέας εποχής, η αρχή μιας νέας ζωής. Οτιδήποτε είχε προηγηθεί είχε χάσει τη γοητεία του... Ήμουν περισσότερο από έτοιμος, ήμουν ανυπόμονος να φύγω»*.

Κομμουνιστές, σοσιαλιστές, σοσιαλδημοκράτες, ακόμα και αναρχικοί και επαναστάτες συνδικαλιστές *«δηλωμένοι εχθροί των "πολιτικών" και των πολιτικών κομμάτων, δε δίστασαν να ανταποκριθούν»* και να βρεθούν στις ίδιες αίθουσες και γραφεία με τους Μπολσεβίκους προκειμένου να συμμετέχουν στην προσπάθεια εξάπλωσης της επαναστατικής διαδικασίας στις χώρες τους. Πραγματικά μέσα στο βιβλίο "παρελαύνουν" ηγετικές φυσιογνωμίες των Μπολσεβίκων -Λένιν, Τρότσκι, Ζινόβιεφ. Κάμενεφ, Μπουχάριν, Ράντεκ, Κολλοντάι... Αλλά και της επαναστατικής και ρεφορμιστικής αριστεράς της εποχής από όλο τον κόσμο, τάσεις, ομάδες, ρεύματα, συνδικαλιστές, άλλοι πολύ κι άλλοι λιγότερο ή και καθόλου γνωστοί, από τη Γαλλία, τη Γερμανία και την Ισπανία μέχρι την Αμερική και την Ινδία. Όλοι –συμπεριλαμβανομένων του Λένιν και του Τρότσκι- παρουσιάζονται όχι αγιογραφικά αλλά ως πραγματικοί άνθρωποι, με συγκεκριμένα πολιτικά και προσωπικά χαρακτηριστικά, ψεγάδια και αδυναμίες.

Ο Ροσμέρ μεταφέρει την σκληρή προσπάθεια των Μπολσεβίκων να χτιστεί η επανάσταση στην ίδια τη Ρωσία. Ένα έργο καθόλου εύκολο, μετά από ένα σκληρό εμφύλιο πόλεμο που το εργατικό κράτος έπρεπε να αντέξει απέναντι όχι μόνο στους παλιούς τσαρικούς αξιωματικούς και αστούς αλλά και σε δεκατέσσερις ιμπεριαλιστικούς στρατούς από όλη την Ευρώπη. Από τις πρώτες σελίδες άλλωστε ο Ροσμέρ δίνει την εικόνα του *«ξέφρενου μίσους που είχε προκαλέσει η Οκτωβριανή Επανάσταση στην αστική τάξη. Οι καπιταλιστές θεωρούσαν νόμιμο κάθε μέσο προκειμένου να συντριβούν οι επανα-*

στάτες». Ένα μίσος που κρατά μέχρι σήμερα και γι΄ αυτό δε μπορεί κανείς παρά να συνταχτεί μαζί του όταν εξηγεί ότι οι στροφές αυτής της διαδικασίας, με τα οποία λάθη ή παραλείψεις, τα οποία παρουσιάζει ανοιχτά και χωρίς ωραιοποιήσεις, υπάκουαν σε αυτό το στόχο -να κρατηθεί η επανάσταση για να μπορέσει να ανοίξει η προοπτική της εξάπλωσής της (το "σοσιαλισμός σε μια μόνο χώρα", λέει ο Ροσμέρ, ούτε καν περνούσε από τα μυαλά των Μπολσεβίκων και των επαναστατών εκείνης της περιόδου).

Σε αυτό το σκοπό οι Μπολσεβίκοι έδωσαν τη μεγαλύτερη προσοχή, όπως μας δείχνει το βιβλίο του Ροσμέρ. Ο θεωρητικός εξοπλισμός όλων των δυνάμεων που πίστευαν και πάλευαν για αυτή την προοπτική ήταν βασικός. Όχι αφ' υψηλού ή με δασκαλίστικο τρόπο αλλά ανοίγοντας μέσα στην Κομιντέρν τα πιο βαθιά ζητήματα. Τα κομμάτια του βιβλίου που μιλούν για το Κράτος και Επανάσταση του Λένιν και τα αποσπάσματα που παρατίθενται είναι οδηγός για σήμερα.

Το βιβλίο είναι γεμάτο τέτοιες εικόνες προσπάθειας ξεκαθαρίσματος και κερδίσματος όλων των δυνάμεων στην επαναστατική τακτική και στρατηγική. Χωρίς ποτέ να λείπει ο σεβασμός προς τα άλλα ρεύματα και στη συμβολή τους στην επαναστατική υπόθεση: η κηδεία του Ρώσου αναρχικού Κροπότκιν που οργανώθηκε ως επίσημη εκδήλωση της σοβιετικής κυβέρνησης, παρότι ο ίδιος είχε όχι μόνο ταχθεί υπέρ του Α'ΠΠ απογοητεύοντας τους συντρόφους του σε όλο τον κόσμο αλλά και τοποθετηθεί ανοιχτά κατά των Μπολσεβίκων και της Οκτωβριανής Επανάστασης, είναι ίσως από τις πιο δυνατές περιγραφές του βιβλίου.

Αυτό δε σήμαινε σε καμιά περίπτωση υπόκλιση ή συμβιβασμό με τις απόψεις των άλλων ρευμάτων, σε όποια πτέρυγα του κινήματος κι αν ανήκαν. Αντίθετα, οι περιγραφές του Ροσμέρ δείχνουν τις πιο σκληρές, παθιασμένες αντιπαραθέσεις που όλες κατέληγαν σε συγκεκριμένες δεσμευτικές για όλους αποφάσεις. Οι περιβόητοι "εικοσιένα όροι" για την ένταξη στη Κομιντέρν για παράδειγμα, παρά τις αδυναμίες που εντοπίζει ο Ροσμέρ, είχαν ακριβώς στόχο να *«σχηματίσουν ένα τόσο συμπαγές εμπόδιο, που οι οπορτουνιστές δεν θα ήταν σε θέση να το διασχίσουν»*, με άλλα λόγια να διαχωριστούν ξεκάθαρα οι επαναστάτες από όσους παρέμεναν ρεφορμιστές αλλά η επαναστατική συγκυρία και κυρίως η βάση των κομμάτων τους που εμπνεόταν από τη ρώσικη επανάσταση τους είχε αναγκαστικά φέρει εκεί.

Αντίστοιχα, οι διαμάχες με τους αναρχικούς ή τους υπερ-αριστερούς για όλα τα ζητήματα, από την αναγκαιότητα του επαναστατικού κόμματος και τη δικτατορία του προλεταριάτου μέχρι την απαραίτητη συμμετοχή των επαναστατών στις εκλογές και την παρέμβασή τους στα συνδικάτα με τις πιο γραφειοκρατικές ηγεσίες, είναι από τις πιο έντονες μέσα στο βιβλίο. Ολόκληρες σελίδες αφιερώνει ο Ροσμέρ και στο βιβλίο του Λένιν Αριστερισμός - η Παιδική Ασθένεια του Κομμουνισμού και τις τεράστιες συζητήσεις που προκάλεσε στο Δεύτερο Συνέδριο της Κομιντέρν. Το ίδιο για το προχώρημα αυτών των συζητήσεων με τη διατύπωση της τακτικής του ενιαίου μετώπου, την οποία παρουσιάζει αναλυτικά, στο Τρίτο Συνέδριο.

Το βασικό στοιχείο όλων αυτών των διαδικασιών ήταν ότι γίνονταν μέσα από ελεύθερη, δημοκρατική και συντροφική συζήτηση. Ο Ροσμέρ δεν κρύβει τις διαφωνίες –ούτε καν τις δικές του- που προέκυπταν στην αναζήτηση των πιο αποτελεσματικών πολιτικών και εκφράζονταν ανοιχτά από όλους. Αυτά ήταν, όπως λέει ξανά και ξανά, τα χαρακτηριστικά της Κομιντέρν στην επαναστατική της περίοδο, πριν ο σταλινισμός βάλει ταφόπλακα και στην εσωτερική της ζωή και στην επαναστατική της στρατηγική. Αυτά ήταν που επέτρεπαν στους επαναστάτες τότε να αντιλαμβάνονται τη γενική κατάσταση –την άνοδο του κινήματος διεθνώς αμέσως μετά τη Ρώσικη Επανάσταση ακολούθησε μια σχετική σταθεροποίηση- και να προσαρμόζονται ανάλογα.

Με αυτή την έννοια, το βιβλίο είναι η καλύτερη απάντηση σε όσους χαρακτηρίζουν τη Ρώσικη Επανάσταση σαν πραξικόπημα. Αλλά και σε όσους ισχυρίζονται ότι ο Στάλιν είναι η φυσική συνέχεια του Λένιν. Η αποκατάσταση των πρώτων επαναστατικών χρόνων και η αποσύνδεσή τους από τη σταλινική συνέχεια είναι μάλιστα από τους βασικούς λόγους που ο Ροσμέρ έγραψε το βιβλίο τριάντα χρόνια μετά, όπως εξηγεί επανειλημμένα ο ίδιος. Για να καταλήξει εκφράζοντας με το δικό του τρόπο την μειοψηφική για την εποχή άποψη ότι ο σταλινισμός δεν ήταν παρά μια αντεπανάσταση: *«Αυτό που έχουμε είναι ο χωρισμός της Επανάστασης σε δύο φάσεις, όπου η δεύτερη απομακρύνεται σταθερά από την πρώτη, μέχρι που φτάνει να είναι η απόλυτη άρνησή της».*

Παρότι, όμως, την περίοδο συγγραφής του βιβλίου η προοπτική του σοσιαλισμού από τα

κάτω, ως έργου της ίδιας της εργατικής τάξης, έμοιαζε χαμένη οριστικά, το βιβλίο δεν αφήνει την αίσθηση ενός απογοητευμένου Ροσμέρ. Αντίθετα αισθάνεται την ανάγκη να κάνει αυτό που γράφει ο φιλόσοφος Αλμπέρ Καμί στον πρόλογό του στην πρώτη έκδοση το 1953 (και ο οποίος περιλαμβάνεται σε αυτή την έκδοση): *«Το βιβλίο τούτο περιέχει αυτή την, κατά τη γνώμη μου παραδειγματική, διττή κίνηση όπου, από τη δυστυχία του αιώνα μας, ο Ροσμέρ έβγαλε τη διπλή απόφασή του να εξυμνήσει ό,τι φαινομενικά έχει πεθάνει και να καταγγείλει ό,τι έχει επιβιώσει».*

Ο Ροσμέρ θέτει το πολύ σημαντικό ερώτημα τι εμπόδισε την εργατική τάξη των δυτικών χωρών να νικήσει στις αντίστοιχες επαναστάσεις αφήνοντας τη Ρωσία απομονωμένη. Η απάντηση που δίνει δε βρίσκεται απλά στο ρόλο των σοσιαλδημοκρατικών και συνδικαλιστικών ηγεσιών, παρότι τις χρεώνει μεγάλο μέρος αυτής της εξέλιξης. Αυτό που "δείχνει", ξανά με το δικό του τρόπο, ως βασική αιτία των ηττών στις άλλες χώρες είναι ότι οι επαναστατικές διαδικασίες δεν σημαίνουν αυτόματα και την εξαφάνιση των ρεφορμιστικών ιδεών της εργατικής τάξης και ως εκ τούτου και το σπάσιμο του ελέγχου αυτών των ηγεσιών.

Όπως γράφει: *«Μήπως η απάντηση βρίσκεται στην πολύχρονη κοινοβουλευτική πρακτική, στην προσαρμογή στο ότι αυτό που χρειάζεται είναι περισσότερη ή λιγότερη δημοκρατία; Στο ευρωπαϊκό εργατικό κίνημα πριν το 1914, η λέξη "επανάσταση" ήταν σε συχνή χρήση, αλλά καθώς τα σοσιαλιστικά κόμματα ενισχύονταν και η κοινοβουλευτική τους εκπροσώπηση μεγάλωνε, η λέξη έγινε απλά ένας τελετουργικός όρος χωρίς συγκεκριμένο νόημα, απογυμνωμένη από ό,τι ουσιαστικό έκφραζε. Μακροπρόθεσμα, αυτή η ιδέα έγινε κυρίαρχη και από εκεί και πέρα η εξέγερση δεν θεωρούνταν ότι είναι απαραίτητη για την κατάληψη της εξουσίας, ότι ήταν δυνατόν να αποφευχθεί το κόστος μιας επανάστασης, όπως αυτές του παρελθόντος με όλα τα βάσανα και τις θυσίες ανθρώπινων ζωών».*

Το δίλημμα κρατά μέχρι τις μέρες μας. Η εμπειρία των συμβιβασμών του ΣΥΡΙΖΑ αποδεικνύει ότι δεν μπορεί να αποφευχθεί η επανάσταση για να απαλλαγούμε από την καπιταλιστική βαρβαρότητα. Το βιβλίο του Ροσμέρ προσφέρει στους επαναστάτες - κι όχι μόνο- πολύτιμες θεωρητικές επεξεργασίες και πρακτικές εμπειρίες από το πιο συγκλονιστικό γεγονός του 20ου αιώνα προκειμένου να φτάσουμε σε αυτό το στόχο.

Λένα Βερδέ

Το Μανιφέστο του Κομμουνιστικού Κόμματος

Καρλ Μαρξ, Φρίντριχ Ένγκελς
Εισαγωγή: Έρικ Χόμπσμπάουμ

Σελίδες 120, 6.36 ευρώ

Εκδόσεις Θεμέλιο, 2017

«Το δεύτερο συνέδριο της Ένωσης (των Κομμουνιστών), που συνήλθε στο Λονδίνο το Νοέμβριο-Δεκέμβριο του 1847, υιοθέτησε τυπικά τους στόχους και το νέο καταστατικό της οργάνωσης, και κάλεσε τον Μαρξ και τον Ένγκελς να συντάξουν το νέο Μανιφέστο, εκθέτοντας και αναπτύσσοντας τους σκοπούς και την πολιτική της οργάνωσης.(..) Αποτέλεσμα ήταν ένα κείμενο είκοσι τριών σελίδων που έφερε τον τίτλο Μανιφέστο του Κομμουνιστικού Κόμματος, το οποίο εκδόθηκε το Φεβρουάριο του 1848 και εκτυπώθηκε στα γραφεία της Ένωσης Εργατών, στην οδό Λίβερπουλ αρ. 46 στο Σίτυ του Λονδίνου.

Το 1998 τιμούμε τη μνήμη της 150ης επετείου από την έκδοση του μικρού αυτού φυλλαδίου, που είναι σχεδόν βέβαιο ότι ως πολιτικό κείμενο άσκησε τη μεγαλύτερη επιρροή μετά τη Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και του Πολίτη της Γαλλικής Επανάστασης», διαβάζουμε στην εισαγωγή στην επετειακή αγγλική έκδοση του Κομμουνιστικού Μανιφέστου από τον Έρικ Χόμπσμπάουμ, με τίτλο The Communist Manifesto, A Modern Edition, που εκδόθηκε το 1998. Η Ελληνική έκδοση παρουσιάζεται από τις εκδόσεις «Θεμέλιο» και εμπλουτίζεται με την εισαγωγή του Έρικ Χόμπσμπάουμ στην επέτειο από τα 100 χρόνια γέννησης του μεγάλου μαρξιστή ιστορικού.

Πλησιάζοντας στην 170η επέτειο από την έκδοση του Κομμουνιστικού Μανιφέστου, η επικαιρότητα αυτής της παμφλέτας εντυπωσιάζει. Η παρατήρηση των συγγραφέων στον πρόλογο στη γερμανική έκδοση το 1872 πως *«Όσο κι αν άλλαξαν οι συνθήκες στα τελευταία είκοσι πέντε χρόνια, οι γενικές αρχές που αναπτύχτηκαν σ' αυτό το Μανιφέστο διατηρούν σε γενικές γραμμές ακόμα και σήμερα όλη τους την ορθότητα»*, ισχύει μέχρι σήμερα.

Δύο από τους βασικούς ισχυρισμούς του είναι το ίδιο αληθείς σήμερα όπως και όταν πρωτογράφτηκαν: Το πρώτο ότι η καπιταλιστική κοινωνία είναι χωρισμένη ανάμεσα σε δύο τάξεις , τα αφεντικά και τους εργάτες, που έχουν αντίθετα και ασυμβίβαστα συμφέροντα, και ότι το σύστημα είναι από τη φύση του ασταθές, επιρρεπές στις κρίσεις και καταστροφικό.

Ένας τρίτος ισχυρισμός, ότι ένας άλλος κόσμος είναι εφικτός διαπερνά συναρπαστικά το κείμενο, έτσι διαβάζοντας κανείς το Μανιφέστο του Κομμουνιστικού Κόμματος μπορεί να αντιληφθεί πολύ γρήγορα, πώς αποτέλεσε ένα έργο με τόσο μεγάλη επιρροή σε εκατομμύρια εργάτες και εργάτριες, αγωνιστές και αγωνί-

στριες του κινήματος σε ολόκληρο τον κόσμο.

Φωτεινό σημείο του Μανιφέστου, που το καθιστά τόσο επίκαιρο μέχρι σήμερα είναι η αντίληψή του για την ιστορία. *«Μέχρι τώρα, η ιστορία όλης της κοινωνίας είναι ιστορία των ταξικών αγώνων»*, είναι η διάσημη φράση με την οποία ξεκινά το κείμενο. *«...καταπιεστής και καταπιεζόμενος, βρίσκονταν σε συνεχή αντίθεση μεταξύ τους, σε έναν αδιάκοπο πόλεμο, άλλοτε κρυφό, άλλοτε φανερό, που κάθε φορά τελείωνε ή με τον επαναστατικό μετασχηματισμό ολόκληρης της κοινωνίας ή με την κοινή καταστροφή των αντιμαχόμενων τάξεων».*

Το Κομμουνιστικό Μανιφεστο αποτελεί μία συνεισφορά στην πάλη της εργατικής τάξης για την ανατροπή του συστήματος. *«Ωστόσο αυτό που αναμφίβολα θα κάνει εντύπωση στο σύγχρονο αναγνώστη είναι το αξιοπρόσεκτο συμπέρασμα του Μανιφέστου για τον επαναστατικό χαρακτήρα της «αστικής κοινωνίας»*, αναφέρει ο Χόμπσμπάουμ. *«Η αστική τάξη»*, γράφουν ο Μαρξ και ο Ένγκελς, *«μέσα στη μόλις εκατόχρονη ταξική κυριαρχία της δημιούργησε παραγωγικές δυνάμεις πιο μαζικές και κολοσσιαίες από ότι όλες μαζί οι περασμένες γενιές. Υποταγή των δυνάμεων της φύσης, μηχανές, εφαρμογή της χημείας στη βιομηχανία και τη γεωργία, ατμοπλοΐα, σιδηρόδρομοι, ηλεκτρικοί τηλέγραφοι, εκχέρσωση ολόκληρων ηπείρων, διαρρύθμιση των ποταμών σε πλωτούς, ολόκληροι πληθυσμοί που ξεπετιούνται από τη γη –ποιος άλλος προηγούμενος αιώνας θα μπορούσε να υποπτευθεί πως στους κόλπους της κοινωνικής εργασίας λαγοκοιμούνταν τέτοιες παραγωγικές δυνάμεις;».*

Παρά τον επαναστατικό του ρόλο στη ιστορία, ο καπιταλισμός είναι ένα σύστημα που γεννάει αλλεπάλληλες κρίσεις.

«Η σύγχρονη αστική κοινωνία με τις σχέσεις παραγωγής, ανταλλαγής και ιδιοκτησίας της, μια κοινωνία που έχει σωρεύσει τέτοια γιγαντιαία μέσα παραγωγής και ανταλλαγής, μοιάζει με μάγο που δεν είναι πλέον σε θέση να ελέγξει τις δυνάμεις του Κάτω Κόσμου, τις οποίες έχει επικαλεσθεί (..) Οι όροι της αστικής κοινωνίας είναι πολύ στενοί για να περικλείσουν τον πλούτο που δημιούργησαν». Το βάθος και οι καταστροφικές συνέπειες της οικονομικής κρίσης των τελευταίων χρόνων επιβεβαιώνουν περίτρανα αυτήν την ανάλυση.

Το πιο σημαντικό σημείο όμως του Κομμουνιστικού Μανιφέστου, ως οδηγού δράσης για την ανατροπή του συστήματος είναι το ποιος αποτελεί τη δύναμη για την απελευθέρωση όλης της κοινωνίας. Το Μανιφέστο δημοσιεύτηκε το Φεβρουάριο του 1848, μία περίοδο που όλη η Ευρώπη έμελλε να ταρακουνηθεί από ένα μεγάλο επαναστατικό κύμα. Μπορεί την περίοδο που γραφόταν το μανιφέστο η εργατική τάξη να ήταν ακόμα μικρή, όμως αυτό που αντιλήφθηκαν ο Μαρξ και ο Ένγκελς ήταν πως με την ανάπτυξη του καπιταλισμού μεγάλωνε και το «κοινό» του Κομμουνιστικό Μανιφέστου, η εργατική τάξη. Έτσι λοιπόν παρατηρούν πως *«απ' όλες τις τάξεις που αντιτίθενται σήμερα στην μπουρζουαζία, μόνο το προλεταριάτο είναι πραγματικά επαναστατική τάξη»*, ενώ καταλήγουν με τη διάσημη φράση πως *«η αστική τάξη παράγει πρώτα απ' όλα τους ίδιους της τους νεκροθάφτες. Η πτώση της και η νίκη του προλεταριάτου είναι και τα δύο αναπόφευκτα».*

Σε αυτό το σημείο του κειμένου ο Έρικ Χόμπσμπάουμ ασκεί την μεγαλύτερη κριτική. *«Είναι σήμερα προφανές»*, γράφει, *«ότι η αστική τάξη δεν 'παρήγαγε πρώτα απ' όλα τους ίδιους της τους νεκροθάφτες' στο πρόσωπο του προλεταριάτου. 'Η πτώση της και η νίκη του προλεταριάτου' δεν αποδείχτηκαν 'και τα δύο αναπόφευκτα'».* Σε αυτήν την περίπτωση ο Έρικ Χόμπσμπάουμ, χάνει από τη ματιά του την κεντρικότητα της εργατικής τάξης σαν την τάξη που μπορεί να απελευθερώσει ολόκληρη την κοινωνία αλλά και το βασικό συμπέρασμα των Μαρξ και Ένγκελς, ότι η απελευθέρωση της εργατικής τάξης είναι έργο της ίδιας. Μπορεί η φράση για την αναπόφευκτη πτώση της αστικής τάξης και τη νίκη του προλεταριάτου να φαντάζει υπερβολικά αισιόδοξη, όμως αυτό που πρέπει να έχουμε στο νου μας είναι ότι γράφοντας αυτές τις γραμμές ο Μαρξ και ο Ένγκελς δεν το έκαναν με μία μηχανιστική αντίληψη της ιστορίας. Η οργάνωση και η ανάπτυξη ενός πολιτικού κινήματος ήταν απαραίτητα. Το Μανιφέστο είναι ένα πρόγραμμα δράσης για την οργάνωση των κομμουνιστών εργατών. Στόχος του είναι να εξοπλίσει το κίνημα με στρατηγική και θεωρία.

Σήμερα, σχεδόν 170 χρόνια μετά τη συγγραφή του Μανιφέστου, βιώνουμε την μεγαλύτερη παγκόσμια οικονομική κρίση, έχοντας παράλληλα και μία πολλαπλάσια μεγαλύτερη και καλύτερα οργανωμένη εργατική τάξη. Με το φάντασμα του εργατικού κινήματος να πλανιέται πάνω από όλον τον πλανήτη, από την Αμερική και τον κόσμο να ξεσηκώνεται ενάντια στον Ντόναλντ Τρα-

μπ και τους φασίστες, την Βρετανία και την τεράστια πολιτική κρίση που έχει προκαλέσει το κίνημα στους Τόρρηδες μέχρι την Ελλάδα των απεργιών ενάντια στα μνημόνια και των τεράστιων αντιφασιστικών και αντιρατσιστικών κινητοποιήσεων, σήμερα 100 χρόνια μετά τη ρώσικη επανάσταση, το τελευταίο κάλεσμα του Κομμουνιστικού Μανιφέστου είναι πιο επίκαιρο από ποτέ. «*Ας τρέμουν οι κυρίαρχες τάξεις μπροστά σε μία κομμουνιστική επανάσταση. Οι προλετάριοι δεν έχουν τίποτα να χάσουν σε αυτήν παρά μόνο τις αλυσίδες τους. Έχουν να κερδίσουν έναν κόσμο ολόκληρο.*

Προλετάριοι όλου του κόσμου ενωθείτε!».

Αλεξάνδρα Μαρτίνη

Μικρή Ιστορία της Ρώσικης Επανάστασης

E. H. Carr

Σελίδες 342, 15 ευρώ

Εκδόσεις Πατάκη, 2017

Το βιβλίο του E. H. Carr «Μικρή Ιστορία της Ρώσικης Επανάστασης» που κυκλοφόρησε το καλοκαίρι από τις εκδόσεις Πατάκη είναι σίγουρα μια πολύ καλή εισαγωγή για να αποκτήσει κανείς μια συνολική εικόνα για την πορεία της Ρώσικης Επανάστασης από την έκρηξή της το Φλεβάρη του 1917 μέχρι και την πλήρη επιβολή του σταλινικού καθεστώτος στην ΕΣΣΔ το 1929. Για την ακρίβεια, ο τίτλος της αρχικής αγγλικής έκδοσης (1979), «The Russian Revolution from Lenin to Stalin, 1917-1929», δίνει και το πραγματικό στίγμα του περιεχομένου του.

Η «Μικρή Ιστορία» αποτελεί μια σύνοψη του μνημειώδους 14τομου έργου του Carr «Ιστορία της Σοβιετικής Ρωσίας» στο οποίο ο συγγραφέας μελετά διεξοδικά αυτά τα κρίσιμα για την εξέλιξη της επανάστασης χρόνια, χωρίζοντάς τα σε τέσσερις περιόδους: τη «Μπολσεβίκικη Επανάσταση 1917-1923» (σε τρεις τόμους που είναι και οι μόνοι που έχουν μεταφραστεί πολύ παλιότερα στα ελληνικά), τη «Μεσοβασιλεία 1923-1924», το «Σοσιαλισμό σε μια μόνο χώρα 1924-1926» και τα «Θεμέλια της Σχεδιασμένης Οικονομίας 1926-1929».

Όσο και να φαίνεται παράδοξο, ο Carr δεν ήταν μαρξιστής. Αρχικά, δεν ήταν καν ιστορικός. Σπούδασε Πολιτική Διεθνών Σχέσεων στο Κέμπριτζ και στη διάρκεια του Α΄ Παγκόσμιου Πόλεμου ήταν στέλεχος του βρετανικού Υπουργείου Εξωτερικών. Όμως, από πολύ νωρίς δήλωνε εντυπωσιασμένος από τη δύναμη της Οκτωβριανής Επανάστασης και ήταν ακλόνητα πεισμένος πως «*το εγχείρημα των μπολσεβίκων θα κατορθώσει να αντέξει*». Γι' αυτό και βρισκόταν σε διαμάχη με εκείνους τους κυβερνητικούς παράγοντες στη Βρετανία που επεξεργάζονταν σενάρια ανατροπής των μπολσεβίκων και τα οποία τελικά οδήγησαν στην ιμπεριαλιστική επέμβαση στη Ρωσία.

Ο Carr σωστά πίστευε ότι «οι μπολσεβίκοι θ' αντέξουν» γιατί, όπως γράφει από τη αρχή του βιβλίου του, στη Ρωσία «*έγινε μια πραγματική προλεταριακή επανάσταση... Ήταν οι μάζες που οδήγησαν τις συχνά διστακτικές ηγεσίες τους στο δρόμο της επανάστασης... Όταν ο Λένιν αποφάσισε να επαναπροσδιορίσει τους στόχους της Επανάστασης με τις περιώνυμες 'Θέσεις του Απρίλη' το έδαφος ήταν ήδη πρόσφορο για τις προτάσεις του κι έτσι κατάφερε σταδιακά να πείσει και τα άλλα ηγετικά στελέχη του κόμματός του*».

Τα δυο πρώτα κεφάλαια της «Μικρής Ιστορίας» είναι αφιερωμένα στα γεγονότα που μεσολάβησαν ανάμεσα στο Φλεβάρη και τον Οκτώβρη του 1917 και στις κατακτήσεις που έφερε για τους εργάτες και τους αγρότες η Οκτωβριανή Επανάσταση. Στη συνέχεια και μέχρι το τέλος, περιγράφονται με ιδιαίτερη διαύγεια οι πολιτικές και οικονομικές εξελίξεις που διαμόρφωσαν την καθοριστική για το μέλλον της Επανάστασης δεκαετία του 1920. Δίνοντας προσεκτικά και επιλεκτικά έμφαση σε διάφορα κομβικά σημεία αυτής της πορείας (κάτι το αναγκαστικό όταν πρόκειται για σύνοψη ενός τεράστιου σε μέγεθος έργου) εκθέτει στον αναγνώστη την περίοδο του «πολεμικού κομμουνισμού», τη «Νέα Οικονομική Πολιτική» (ΝΕΠ), τις τελευταίες μάχες του Λένιν, την πολιτική του ενιαίου μετώπου, την οικονομική «κρίση της ψαλίδας» ανάμεσα στις τιμές των βιομηχανικών και αγροτικών προϊόντων, την συζήτηση για την ανάγκη της εκβιομηχάνισης και με τι τρόπους θα έπρεπε να γίνει.

Εξετάζει τη σχέση ανάμεσα στις διαφωνίες και τις πολεμικές στην ηγεσία του Κομμουνιστικού Κόμματος και τα οικονομικά προβλήματα με τα οποία βρέθηκε αυτή αντιμέτωπη χωρίς υπεραπλουστεύσεις και αφιερώνει πολύ χώρο στις απόψεις του Τρότσκι και της Αριστερής Αντιπολίτευσης στη σύγκρουσή τους με τον Στάλιν και την ανερχόμενη γραφειοκρατία. Στο κεφάλαιο που πραγματεύεται τη θεωρία του «σοσιαλισμού σε μια μόνο χώρα» ο Carr διαπιστώνει μια κάθετη διαχωριστική γραμμή ανάμεσα «*στο γνήσιο διεθνισμό, τον εξισωτισμό και τον Μαρξισμό του Λένιν*» και «*τον εθνικισμό, την αρχομανία και τον επιδερμικό σοσιαλισμό του Στάλιν*». Γράφει: «*Έως τότε η προοπτική να υπάρξουν αντίστοιχες επαναστατικές εξελίξεις στη Δύση θεωρούνταν σχεδόν όρος εκ των ων ουκ άνευ για την οικοδόμηση του σοσιαλισμού στη Σοβιετική Ένωση... Τώρα, όσοι επέκριναν τη νέα προσέγγιση του Στάλιν θα κατηγορούνταν στο εξής ότι δεν εμπιστεύονταν τις ικανότητες*

των λαών της ΕΣΣΔ. Με άλλα λόγια η θεωρία του σοσιαλισμού σε μια μόνο χώρα ήταν για τον Στάλιν και ένα έμμεσο εγκώμιο στις αστείρευτες δυνάμεις του πατριωτισμού και της εθνικής υπερηφάνειας».

Φτάνοντας στη ραγδαία εκβιομηχάνιση των σταλινικών Πεντάχρονων Πλάνων στα τέλη της δεκαετίας του 1920, ο συγγραφέας παρατηρεί ότι αυτή αποτελούσε *«την ίδια την άρνηση του σοσιαλισμού»: «Ο μισθός με το κομμάτι και η αύξηση της νόρμας ήταν ένας έμμεσος τρόπος να μειωθούν οι αμοιβές των εργατών… Αυτό που μπορεί κανείς να πει με βεβαιότητα είναι ότι, ενώ μεταξύ 1923 και 1927 οι μισθοί των εργατών αυξάνονταν αργά αλλά σταθερά, μετά το 1928 η τάση είναι πτωτική».* Ταυτόχρονα, η βίαιη κολεκτιβοποίηση των αγροτών *«θα κατέληγε τελικά να πάρει διαστάσεις τραγωδίας, αφήνοντας παράλληλα ανεξίτηλο στίγμα στην ιστορία της Σοβιετικής Ένωσης». Έτσι «ο σοσιαλισμός όλο και περισσότερο εμφανιζόταν όχι σαν κάτι που θα ήταν απόρροια της ωρίμανσης αντικειμενικών συνθηκών και της επαναστατικής δράσης ταξικά συνειδητοποιημένων εργατών, αλλά σαν κάτι που θα μπορούσε να επιβληθεί εκ των άνω, εν ανάγκη και με τη χρήση βίας».*

Μια άλλη πολύ ενδιαφέρουσα πλευρά του βιβλίου είναι η μεγάλη σημασία που αποδίδει ο συγγραφέας στις διεθνείς διαστάσεις της Ρώσικης Επανάστασης (καλύπτουν τα τέσσερα από τα 19 κεφάλαια) –από τις επαναστατικές καταστάσεις στην Ευρώπη μετά το τέλος του Α΄ Παγκόσμιου Πόλεμου και την ίδρυση της Κομμουνιστικής Διεθνούς μέχρι τις καταστροφικές επιλογές του Στάλιν που οδήγησαν στην ήττα και τη σφαγή χιλιάδων εργατών και κομμουνιστών στην Κίνα το 1925-27 και κατέληξαν να μετατρέψουν τις ηγεσίες των άλλων Κομμουνιστικών Κομμάτων σε υπάκουα όργανα της εξωτερικής πολιτικής της Μόσχας.

Αν και από όλο το βιβλίο το συμπέρασμα είναι ότι μια άβυσσος χωρίζει τον Οκτώβρη του 1917 από το πρώτο Πεντάχρονο Πλάνο δώδεκα χρόνια αργότερα (σε πολλά σημεία αφήνεται να διαφανεί μια συμπάθεια του συγγραφέα προς τον Τρότσκι και την Αντιπολίτευση), ο Carr παίρνει μια σχετικά διφορούμενη θέση σε σχέση με το αν υπήρχε άλλη εναλλακτική λύση, δεδομένων των πιέσεων που δεχόταν η απομονωμένη Ρωσία. Η πολιτική μάχη που δόθηκε τη δεκαετία του 1920 μέσα στο Κομμουνιστικό Κόμμα της Σοβιετικής Ένωσης, αν και καλύπτει ένα μεγάλο μέρος του βιβλίου, εμφανίζεται κύρια ως αυτόματο αποτέλεσμα των ανελέητων –κύρια οικονομικών– πιέσεων. Έτσι, για παράδειγμα, η ραγδαία εκβιομηχάνιση και η αναγκαστική κολεκτιβοποίηση παρουσιάζονται ως οικειοποίηση της άποψης του Τρότσκι από τον Στάλιν, όταν ο τελευταίος ένοιωσε σίγουρος ότι είχε εξολοθρεύσει κάθε είδους αντιπολίτευση. Κάτι που απέχει από την αλήθεια, αφού η αναγκαία εκβιομηχάνιση που πρότεινε το πρόγραμμα της Αριστερής Αντιπολίτευσης όχι μόνο δεν είχε τα χαρακτηριστικά της βιαιότητας με την οποία την επέβαλε η σταλινική γραφειοκρατία, αλλά συνοδευόταν από την ανάγκη να παρθούν μέτρα για να αναβιώσει η εργατική δημοκρατία στα σοβιέτ και πάνω απ' όλα να εξαπλωθεί η επανάσταση. Και στα τρία ο δρόμος που ακολούθησε ο Στάλιν ήταν εντελώς ο αντίθετος. Όχι ο δρόμος της εργατικής επανάστασης και του διεθνισμού, αλλά μιας αντεπανάστασης που έκφραζε τα συμφέροντα μιας νέας γραφειοκρατικής άρχουσας τάξης.

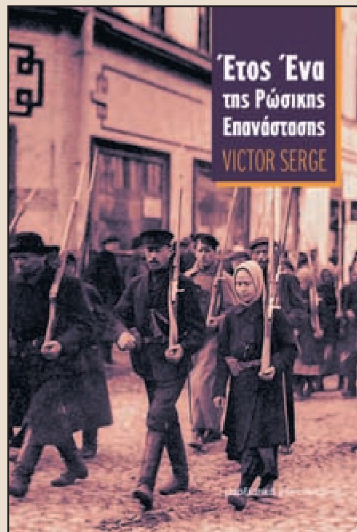
Σε ένα μικρό εξαιρετικό βιβλίο του με τίτλο «Τι είναι Ιστορία;» ο Carr εξηγεί την ανάγκη να αποφεύγουμε τόσο τη Σκύλλα του ντετερμινισμού (τα πάντα είναι προκαθορισμένα), όσο και τη Χάρυβδη του βολονταρισμού (τα πάντα είναι εφικτά αν υπάρχει η βούληση). Και ότι η ιστορία δεν είναι ουδέτερη συλλογή γεγονότων, αλλά μια συνεχής επανερμηνεία του παρελθόντος στη βάση του παρόντος και του μέλλοντος. Αλλά, όπως τονίζει, αυτό δεν σημαίνει ότι κάθε ερμηνεία είναι το ίδιο, ή ότι το παρελθόν δεν υπάρχει αντικειμενικά. Το ζήτημα είναι τι εργαλεία χρησιμοποιούμε για να το περιγράψουμε και να το αναλύσουμε (βλ. Βιβλιοκριτική στο Σοσιαλισμός από τα Κάτω Νο 113).

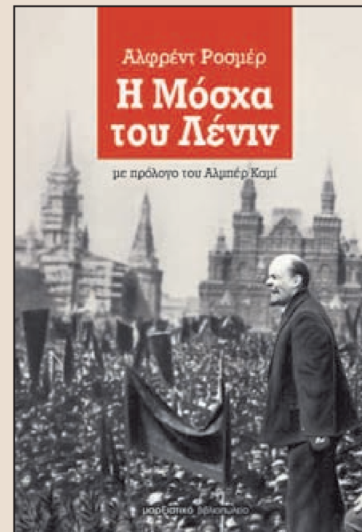
Η «Μικρή Ιστορία της Ρώσικης Επανάστασης» είναι γραμμένη κάτω από αυτήν την οπτική γωνία –και γι' αυτό είναι μια πολύ καλή πρόταση για να αποκτήσει κανείς εισαγωγικά μια συνολική εικόνα της περιόδου. Αν χρειάζεται κάτι παραπάνω, αυτό είναι το «εργαλείο» της μαρξιστικής ανάλυσης –το «εργαλείο» που χρησιμοποιεί ο Τόνι Κλιφ στο βιβλίο του «Κρατικός Καπιταλισμός στη Ρωσία» και που η τρίτη του έκδοση κυκλοφόρησε από το Μαρξιστικό Βιβλιοπωλείο τον ίδιο μήνα με τη «Μικρή Ιστορία» του Carr.

Κώστας Πίττας

Τα βιβλία της Επανάστασης

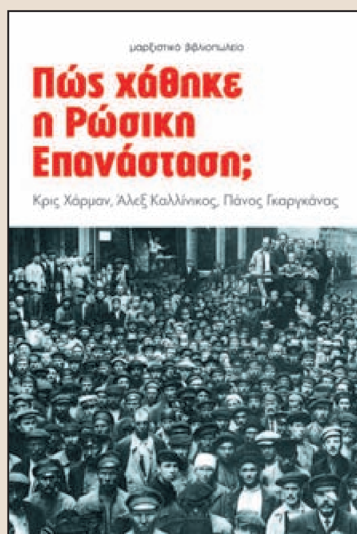

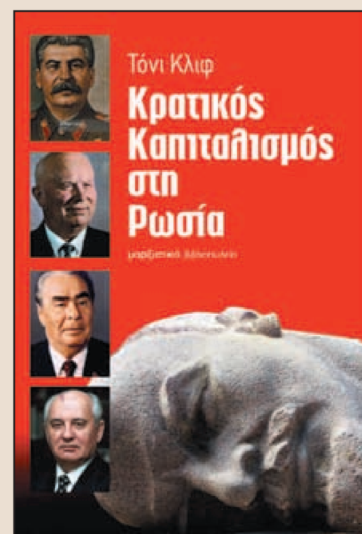

Θα τα βρείτε στο **μαρξιστικό** βιβλιοπωλείο

100 χρόνια από τον Κόκκινο Οκτώβρη

Μια μέρα με συζητήσεις αφιερωμένες στη νίκη των εργατών και το ρόλο του επαναστατικού κόμματος

Κυριακή 5 Νοέμβρη

ISSN: 2241-7176

Περιοδικό
ΣΟΣΙΑΛΙΣΜΟΣ
ΑΠΟ ΤΑ ΚΑΤΩ

Ανεβαίνουμε στις 48 σελίδες

Κυκλοφορεί κάθε δίμηνο με αναλύσεις, αγώνες, διεθνές κίνημα ιστορία, βιβλία και τέχνη

Γράψου συνδρομητής

www.socialismfrombelow.gr
sosialismosapotakato@gmail.com